

مجموعه مطالعات منطقه‌ای و آمایش سرزمین در ایران (۲)
بررسی نظام برنامه‌ریزی استانی در ایران با تأکید بر
ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

کد موضوعی: ۲۲۰
شماره مسلسل: ۱۴۴۷۷
مهرماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده مدیریتی.....	۱
مقدمه	۵
۱. ردپای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و استانی، بعد از انقلاب اسلامی.....	۸
۱-۱. توجهات به برنامه‌ریزی منطقه‌ای قبل از تدوین قوانین برنامه توسعه.....	۸
۱-۲. توجهات به برنامه‌ریزی منطقه‌ای در قوانین برنامه توسعه	۹
۲. بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان	۲۱
۲-۱. بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از منظر اعضا.....	۲۱
۲-۲. بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از منظر وظایف	۲۷
۲-۳. بررسی کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان	۳۰
۲-۴. بررسی اعضای کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان	۳۳
۲-۵. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان	۵۴
۲-۶. بررسی اختیارات بودجه‌ای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان.....	۷۳
۲-۷. بررسی نظارت و نحوه ارتباط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان با مرکز.....	۷۷
جمع‌بندی.....	۸۰
منابع و مأخذ.....	۸۵

مجموعه مطالعات منطقه‌ای و آمایش سرزمین در ایران (۲) بررسی نظام برنامه‌ریزی استانی در ایران با تأکید بر ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

چکیده مدیریتی

توسعه منطقه‌ای یک مسئله بسیار حیاتی و اثرگذار در مسیر دستیابی به توسعه ملی است و به‌منظور تحقق آن ضروری است توجهات و تدابیر شایسته‌ای توسط نظام تصمیم‌گیری کشور اندیشیده شود. یکی از تدابیر نظام برنامه‌ریزی در این ارتباط، قانونگذاری و ایجاد نهاد مجری قوانین مذکور است.

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد، حتی قبل از تدوین برنامه‌های توسعه، اشاراتی به توسعه مناطق و استان‌ها وجود داشته و از برنامه سوم توسعه به بعد نیز «شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان» به‌عنوان نهاد متولی توسعه استانی معرفی شده است. اکنون با گذشت بیش از یک دهه از عمر این شورا، به‌نظر می‌رسد بررسی ساختار و عملکرد آن می‌تواند اطلاعات مناسبی را در اختیار سیاستگذاران و تصمیم‌سازان قرار دهد.

در مطالعه حاضر پس از مرور سابقه تاریخی توجهات صورت گرفته به برنامه‌ریزی توسعه استانی و منطقه‌ای در ایران، ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، از منظر اعضا، وظایف، اختیارات بودجه‌ای، نظارت و پاسخگویی بررسی شده است.

بررسی‌های صورت گرفته در این مطالعه نشان می‌دهد، تاکنون چهار آیین‌نامه در ارتباط با ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ به تصویب هیئت وزیران رسیده است. مطالعه آیین‌نامه‌های مذکور نمایان می‌کند، تغییرات زیادی طی چهار آیین‌نامه فوق در ساختار این شورا ایجاد شده است. بنابراین می‌توان گفت یکی از آسیب‌های جدی در ارتباط با شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، عدم ثبات ساختاری بوده است که بی‌تردید عملکرد آن را نیز تحت تأثیر قرار داده است.

البته لازم به ذکر است که انحلال و احیای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی نیز موجب ایجاد تغییراتی در ساختار و نهادهای نظارتی این شورا شده است. زیرا قبل از انحلال این سازمان، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استانی به فعالیت می‌پرداختند و نهاد نظارتی مرکزی سازمان برنامه و بودجه (مدیریت و برنامه‌ریزی) بوده است. اما با انحلال سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، شوراهای برنامه‌ریزی استانی ذیل استانداری‌ها به فعالیت

پرداخته و بنابراین وزارت کشور به‌عنوان نهاد ناظر مرکزی معرفی گردید. این در حالی است که با احیای مجدد سازمان برنامه‌ریزی در سال ۱۳۹۳ و متعاقباً شروع فعالیت سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استانی، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجدداً باید زیر نظر سازمان برنامه به فعالیت بپردازد. همان‌طور که اشاره شد، عدم ثبات رویه و ناهماهنگی در سیاستگذاری‌ها در ارتباط با شوراهای برنامه‌ریزی استان، یکی از عوامل اثرگذار در تضعیف عملکرد این شوراها بوده است.

نکته قابل توجه در ارتباط با آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب این است که به‌رغم وجود تفاوت‌های غیرقابل انکار در مسائل و امکانات اقتصادی، اجتماعی، جغرافیایی، نیروی انسانی متخصص و ... در استان‌های کشور و سهم متفاوت آنها از اعتبارات استانی، در قانون یک ساختار واحد برای نهاد برنامه‌ریزی استانی معرفی شده است.

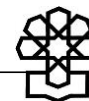
همچنین براساس آیین‌نامه‌های مذکور، در سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۴ تغییراتی در اعضا و وظایف این شورا ایجاد شده است. بررسی تغییرات مذکور نشان می‌دهد که به‌طور کلی تعداد اعضای کارگروه‌های تخصصی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۷ کاهش یافته است. از جمله مهم‌ترین تغییرات صورت گرفته در اکثر کارگروه‌های تخصصی آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، حذف صاحب‌نظران دانشگاهی، نخبگان استانی، نمایندگان بخش خصوصی و ... از لیست اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

این در حالی است که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ تعداد اعضای اکثر کارگروه‌های تخصصی افزایش یافته است. بررسی دقیق‌تر تغییرات مذکور حکایت از آن دارد که اعضای اضافه شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ بیشتر مربوط به سازمان‌های دولتی بوده‌اند و حضور و مشارکت اعضای مانند اساتید دانشگاه‌ها، نخبگان محلی، کارآفرینان، نمایندگان بخش خصوصی و ... همچنان مغفول باقی مانده است.

حال اگر حضور اعضای مذکور را به‌عنوان یکی از تجلیات رویکرد مشارکتی در برنامه‌ریزی در نظر بگیریم، حذف این اعضا می‌تواند محل تأمل باشد. ازسوی دیگر با در نظر گرفتن ضعف کارشناسی بدنه دولت در اغلب استان‌ها (به‌خصوص استان‌های محروم)، به‌نظر می‌رسد باید حضور این اندک سرمایه‌های انسانی در نظام برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری استان‌ها را غنیمت دانست.

ازسوی دیگر بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان براساس آیین‌نامه‌های فوق‌الذکر و اظهارات کارشناسان مطلع، حکایت از آن دارد که در اغلب شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه به‌دلیل وابستگی شغلی سایر اعضا به استاندار، نظر ایشان متأثر از نظر استاندار بوده و بنابراین می‌توان گفت در تصمیم‌گیری‌ها استقلال آرا وجود ندارد.

به‌علاوه آیین‌نامه‌های اجرایی این شورا نشان می‌دهند، طیف وسیعی از وظایف برای کارگروه‌های تخصصی در نظر گرفته شده است. این در حالی است که تحقق هر کدام از آن وظایف و خواسته‌ها

مستلزم وجود برنامه است و به نظر می‌رسد در بسیاری از موارد، پیشبرد همزمان آنها از ظرفیت مالی و انسانی مناطق خارج است.

همچنین از جمله تغییرات مهمی که در ارتباط با وظایف این شورا در آیین‌نامه‌های اجرایی مورد بررسی حادث شده است، حذف وظیفه «بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، کوتاه‌مدت و میان‌مدت» از وظایف کارگروه‌های تخصصی «امور اقتصادی»، «امور زیربنایی و شهرسازی»، «امور اجتماعی و فرهنگی»، «پژوهش، فناوری و تحول اداری» و «اشتغال» بوده است. بنابراین می‌توان گفت براساس آیین‌نامه سال ۱۳۹۴، کارگروه‌های تخصصی «آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار» وظیفه اصلی تهیه و تدوین برنامه‌های توسعه استانی را بر عهده دارد.

پس از بررسی وظایف محوله به شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان سؤال اساسی که ایجاد می‌شود آن است که «تا چه اندازه اختیارات بودجه‌ای شوراهای استانی با وظایف تبیین شده در آیین‌نامه‌های اجرایی تناسب دارد؟». به‌منظور ارائه تصویری شفاف از اختیارات بودجه‌ای استان‌ها، سهم اعتبارات استانی از کل اعتبارات طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته است.

بررسی اعتبارات استانی نشان می‌دهد، اختیارات بودجه‌ای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها (در مجموع ۳۱ استان) طی دوران مورد بررسی همواره کمتر از ۱۰ درصد کل اعتبارات بوده است و بنابراین در مجموع نتوانسته به‌طور شایسته در فرآیند توسعه استان‌ها اثرگذار باشد (درباره همین درصد از اعتبارات نیز اغلب در مرحله تصویب بودجه یا ذیل جداول بودجه یا ذیل جداول بودجه احکامی به تصویب رسیده است که اختیارات شوراها را محدودتر کرده است).

البته باید توجه داشت این تصور که «موفقیت بخش‌ها و استان‌ها تنها در گرو جذب منابع مالی هر چه بیشتر است»، خود یکی از کانون‌های اصلی رفتاری‌های کشور محسوب می‌شود. زیرا براساس مبانی نظری و تئوری‌های اقتصادی، داشتن پولی که ظرفیت جذبش وجود نداشته باشد، بیماری نامیده می‌شود. بنابراین ضروری است در گام نخست به مناطق القا شود، به‌جای تلاش جهت جذب منابع مالی که منشأ ناکارآمدی و فساد بیشتر است، به ایجاد ظرفیت‌های جذب منابع توجه کنند.

بررسی مسئله نظارت بر شوراها و پاسخگویی آنها در برابر نهادهای نظارتی نیز نشان می‌دهد نهادهای ناظر تنها به وجوه ظاهری نظیر تشکیل جلسات، تعداد حاضرین، عدم مغایرت مصوبات با قانون و... توجه داشته‌اند و عملاً مسائل محتوایی و بررسی میزان اثربخشی اقدامات شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان مغفول باقی‌مانده است. در این ارتباط یکی از دلایل ناکارآمدی نظارت بر شوراهای برنامه‌ریزی را می‌توان ابهام در قوانین مربوطه و مشخص نبودن شرح وظایف کامل برای نهادهای ناظر دانست.

با توجه به مطالب ارائه شده در قسمت‌های قبل، به‌طور کلی می‌توان گفت علیرغم وجود زیرساخت‌های قانونی و نهاد مجری، هنوز هم برنامه‌ریزی استانی در ایران وجود ندارد. البته باید توجه

داشت، همان‌طور که تمرکزگرایی افراطی فاقد منطق و کارکرد مناسب است، یکباره رها کردن و احاله کل مسئولیت‌ها به مناطق و استان‌ها، قبل از اینکه بسترها و ظرفیت‌های لازم در مناطق ایجاد شود نیز می‌تواند بسیار مخاطره‌آمیز باشد.

براساس بررسی‌های انجام شده در این مطالعه، ساختار فعلی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان دستاوردهای مشخصی در مسیر توسعه استانی نداشته است. ازسوی دیگر به دلیل ضعف در نظارت، در مقابل اعتبارات دریافتی (هرچند ناچیز) نیز پاسخگویی عملکردی وجود ندارد.

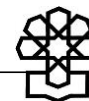
علاوه بر موارد فوق‌الذکر که همگی معطوف به قوانین، سیاست‌ها و نهادهای مربوط به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان هستند، وجود ناهماهنگی‌هایی میان ملاحظات بخشی و منطقه‌ای نیز بر عملکرد این شوراها اثرگذار بوده است. به بیان دیگر با در نظر گرفتن این مسئله که ساختار اجرایی کشور، مجلس، دولت و... بخشی است، جایگاه استان، برنامه‌ریزی استانی و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در ساختار سیاسی اداره کشور مشخص نیست.

بنابراین به نظر می‌رسد برای تحقق برنامه‌های استانی، ابتدا ضروری است تعریف مشخصی از «نظام برنامه‌ریزی منطقه‌ای» ارائه و در ادامه اراده و نگاه نظام تصمیم‌گیری ملی با آن همراه گردد. سپس به منظور توانمندسازی نهادهای فعلی در جهت افزایش اختیارات و تأمین و آموزش نیروی انسانی، ایجاد زیرساخت‌های نهادی، آماری و... «برنامه دوران گذار» تدوین شود.

این برنامه باید به گونه‌ای طراحی شود که با اجرای آن به تدریج از مسئولیت‌های دولت مرکزی کاسته و بر اختیارات مناطق و استان‌ها افزوده شود. این انتقال اختیارات و وظایف باید از مسائل جزئی‌تر آغاز شده و همراه با توانمندسازی و ارتقای ظرفیت‌های شوراهای برنامه‌ریزی استانی، به مسائل اساسی‌تر برسد.

شایان ذکر است ضروری است در ساختار شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها از منظر کارگروه‌های تخصصی زیرمجموعه، شرح وظایف و ترکیب اعضا، بازنگری‌های جدی صورت پذیرد. در این ارتباط پیشنهاد می‌شود ساختار شورای برنامه‌ریزی هر استان براساس ظرفیت‌ها و محدودیت‌های خاص آن استان شکل گیرد و برای هر یک از این شوراها براساس رویکرد برنامه‌ریزی راهبردی، متناسب با نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها، اهداف کلان تعیین شود. به منظور دستیابی به اهداف کلان، راهبردهای اجرایی مشخص گردد و نهایتاً در قالب این راهبردها، سیاست‌های اجرایی اتخاذ شوند. بنابراین انتظار می‌رود کلیه اقدامات شوراها براساس برنامه راهبردی خاص هر استان صورت پذیرد.

ازسوی دیگر، طراحی یک نظام کارآمد «کنترل، بازخورد و ارزیابی اثربخشی» به منظور بهبود عملکرد شوراهای برنامه‌ریزی ضروری به نظر می‌رسد. برای این منظور ابتدا نیاز است جایگاه قانونی

نهادهای ناظر و ضمانت اجرایی تصمیمات آنها به خوبی مشخص شود. پس از فراهم شدن این بستر نهادی، چارچوب وظایف نهادهای ناظر می‌تواند در سه سطح «کنترل»، «بازخورد» و «ارزیابی اثربخشی» شکل گیرد.

در این ارتباط نهادهای ناظر باید در سطح نخست به «کنترل» شکلی و محتوایی گزارش‌های عملکرد ارسالی از سوی شوراهای استانی بپردازند. سپس با بهره‌گیری از بررسی‌های کارشناسی صورت‌گرفته، اقدام به تهیه گزارش «بازخورد» و ارائه آن به شوراها کنند. هدف از این امر، ایجاد یک فضای تعاملی میان نهادهای نظارتی و شوراهای استانی به منظور اصلاح رویه‌های نادرست در کوتاه‌ترین زمان ممکن است. در نهایت نیز با ساماندهی یک نظام «ارزیابی اثربخشی»، میزان موفقیت اقدامات صورت گرفته مورد سنجش قرار می‌گیرد.

مجموع نتایج حاصل از مراحل فوق‌الذکر می‌تواند در اصلاح برنامه‌ها و سیاست‌های گذشته و به‌کارگیری رویکردهای مطلوب‌تر در برنامه‌ریزی‌های آتی مؤثر باشد. بر این اساس می‌توان انتظار داشت عملکرد مناسب نهادهای نظارتی، الزامات پاسخگویی مسئولان برنامه‌ریزی استانی را نیز در قبال تصمیماتی که اتخاذ می‌کنند، فراهم آورد.

باید توجه داشت، برای ارائه الگوی روشنی از این فرآیند نیاز است در مطالعات تکمیلی صورت

گیرد.

مقدمه

هر کشور در مسیر توسعه با مسائل و مشکلات مختلفی مواجه می‌شود که برای برون‌رفت از آنها نیاز به اندیشیدن تمهیدات و راه‌حل‌های مناسب است. در این رابطه برنامه‌ریزی می‌تواند به‌عنوان فن تدبیر مسیر توسعه مورد استفاده قرار گیرد. البته باید توجه داشت، اگرچه در بعضی موارد مشکلات توسعه به راحتی قابل شناسایی هستند و می‌توانند از طریق اقدامات مشخصی مورد توجه قرار گیرند؛ اما در بسیاری از مواقع شرایط پیچیده‌تر بوده و نیاز به برنامه‌ریزی در تمامی سطوح است.

براساس ملاحظات پوشش سرزمینی، برنامه‌ها به صورت ملی، منطقه‌ای و محلی طبقه‌بندی می‌شوند. برنامه‌های توسل نیل به اهداف تعریف شده ملی شامل مجموعه‌ای از اهداف، راهبردها، سیاست‌ها، دستورالعمل‌ها و سازماندهی‌های لازم برای بین شده هستند. تدوین برنامه‌های توسعه ملی می‌تواند راه دستیابی به اهداف کلی اقتصادی و اجتماعی را هموار کند (توفیق، ۱۳۸۵).

برنامه‌های منطقه‌ای در معنای عام، برنامه‌های توسعه‌ای هستند که برای یک ناحیه جغرافیایی معین درون یک کشور تهیه شده و با رویکردی فراگیر، مشارکتی و انعطاف‌پذیر عمل می‌کنند و به معنای خاص، برنامه‌های توسعه‌ای برای سطوح میانی تقسیمات کشوری هستند.

یکی از ویژگی‌های مهم برنامه‌های منطقه‌ای که می‌تواند در تحقق اهداف برنامه‌ها بسیار اثرگذار باشد، رویکرد مشارکتی آنها است. این در حالی است که بررسی تجارب برنامه‌ریزی در کشورهای مختلف جهان و از جمله ایران، نشان می‌دهد به اشتباه برنامه به‌عنوان تکلیفی برای مردم در نظر گرفته شده است و مشارکت آنها در برنامه مغفول باقی‌مانده است. همین اشتباه می‌تواند باعث از بین رفتن برنامه، غیرعملی بودن و کم‌فایده کردن آن شود (عظیمی، ۱۳۹۱).

بنابراین با توجه به اینکه در برنامه‌های منطقه‌ای باید تمام بازیگران و عوامل مورد نیاز برای تجزیه و تحلیل مشکلات، بسیج شوند، برنامه‌های مذکور قابلیت بالایی برای یافتن راه‌حل‌های مناسب، به‌منظور برون‌رفت از مشکلات را خواهند داشت. البته باید توجه داشت استفاده از این رویکرد برای مشکلاتی مناسب است که بتوانند به‌صورت مؤثر در سطح منطقه حل شوند و مسائلی که باید در سطح ملی حل‌وفصل شوند (نظیر تصویب قانون)، حتماً باید در سطح ملی مورد توجه قرار گیرند.

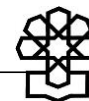
معمولاً در برنامه‌های کلان اهدافی مانند رشد اقتصادی، اشتغال کامل و رفع نابرابری اجتماعی دنبال می‌شود، به‌نظر می‌رسد این عوامل کلیدی در فرآیند تهیه برنامه‌های منطقه‌ای نیز اهمیت دارند. لازم به ذکر است، اگرچه در کوتاه‌مدت اهداف رشد ملی با تخصیص سرمایه به نواحی قوی‌تر تأمین می‌شود، اما در بلندمدت باید موانع رشد در کلیه مناطق از بین برود تا اهداف ملی قابلیت تحقق داشته باشند (معاونت پژوهشی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۳).

به علاوه، برنامه‌های منطقه‌ای اهدافی از قبیل «عدالت اجتماعی از دیدگاه دسترسی عادلانه و توزیع فضایی دستاوردهای توسعه»، «کارآیی بیشتر ناشی از برقراری و تقویت پیوندها و ایجاد یکپارچگی فضایی» و «پایداری به‌عنوان برآیند عدالت اجتماعی، کارآیی اقتصادی و تعادل بوم‌شناختی با در نظر داشتن عدالت بین نسلی» را نیز دنبال می‌کنند و باید به سؤالات اساسی زیر پاسخ دهد:

- در حال حاضر منطقه در چه وضعیتی قرار دارد؟ (شناخت وضع موجود از جنبه‌های فضایی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، مدیریتی و اجرایی، به همراه ارائه تحلیل از نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها).

- منطقه مورد نظر در آینده می‌خواهد به چه اهدافی دست یابد؟ (تعیین اهداف کیفی و راهبردهای توسعه، تهیه طرح آمایش (بلندمدت)، تنظیم برنامه توسعه (میان‌مدت)، تهیه تصویر برنامه توسعه و سیاست‌های اجرایی).

- منطقه چگونه به اهداف تعیین شده دست می‌یابد؟ (معاونت برنامه‌ریزی و ارزشیابی دفتر برنامه‌سنجی و اقتصاد کلان، ۱۳۶۱).

به‌کارگیری برنامه‌ریزی منطقه‌ای یا استانی^۱ مراحل مختلفی دارد. در مرحله اول باید مشخص شود چه زمانی ضروری است مداخله‌های مبتنی بر منطقه صورت گیرد و در ادامه تعریف مشخصی از اهداف، نتایج و برون‌دادهای برنامه‌ریزی منطقه‌ای صورت گرفته و در نهایت نیز راهبرد برنامه مشخص شود (Harfst, 2012).

بنابراین با پذیرفتن این امر که توسعه منطقه‌ای یکی از مسائل حیاتی در مسیر دستیابی به توسعه بوده و می‌تواند بر توسعه ملی نیز اثرگذار باشد، ضروری است در این ارتباط تدابیر شایسته‌ای از سوی نظام برنامه‌ریزی کشور اندیشیده شود.

بررسی‌های انجام شده حکایت از آن دارد که توجه به لزوم مداخلات منطقه‌ای و تمرکززدایی از مرکز به‌منظور تحقق اهداف توسعه، در ایران از پیشینه نسبتاً طولانی برخوردار است. به طوری که همواره در برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه بند یا ماده‌ای مرتبط با این موضوع وجود داشته است و به‌طور مشخص نیز در ماده (۷۰) برنامه سوم توسعه، نهاد متولی برنامه‌ریزی استانی با عنوان «شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان» معرفی شده است.

در این راستا باید توجه شود، علاوه بر وجود قوانین برنامه مناسب و عملیاتی، نهادهای مجری برنامه نیز از اهمیت بسیاری برخوردارند و اگر ساختار آنها متناسب با وظایف محوله شکل نگیرد، هر اندازه هم که برنامه سالم، دقیق و خوب باشد، قابلیت اجرا نخواهد داشت.

به‌علاوه از منظر برخی صاحب‌نظران، برنامه‌ریزی توسعه با نهادسازی امکان‌پذیر می‌گردد. به عبارت دیگر به‌منظور برطرف ساختن موانع و مشکلات توسعه، ابتدا باید یک قانون وضع شود، سپس نهاد اجرایی (سازمان) متناسب با آن ایجاد شده و در نهایت به آن وظایفی محول گردد که بتواند آن را اجرا کند (عظیمی، ۱۳۹۱).

با در نظر گرفتن این موضوع که در قوانین برنامه توسعه کشور به بحث برنامه‌ریزی استانی توجه شده است و از برنامه سوم توسعه به بعد، «شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان» به‌عنوان نهاد مجری آن نیز شکل گرفته است، به‌نظر می‌رسد بررسی ساختار این نهاد در آستانه تدوین برنامه ششم توسعه، می‌تواند در ارتباط با برنامه‌ریزی توسعه استانی اطلاعات مناسبی را در اختیار سیاستگذاران و تصمیم‌سازان قرار دهد.^۲

بنابراین در این مطالعه تلاش شده، رویکرد کشور به برنامه‌ریزی استانی مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا ابتدا تاریخچه‌ای از اقدامات صورت گرفته در ارتباط با برنامه‌ریزی توسعه استانی در دوره

۱. در این مطالعه، منطقه با استفاده از تقسیمات کشوری و مرزهای استانی مشخص می‌شود. بنابراین با اغماض منظور از برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای همان برنامه‌ریزی توسعه استانی است.

۲. لازم به ذکر است نظر به ابلاغ آیین‌نامه اجرایی جدید برای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان توسط هیئت وزیران در تاریخ ۱۳۹۴/۳/۱۷، نتایج این مطالعه می‌تواند نکات مفیدی در ارتباط با آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب در اختیار تصمیم‌سازان این حوزه قرار دهد.

بعد از انقلاب اسلامی ارائه شده است. در ادامه ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به‌عنوان نهاد مرتبط، از منظر اعضا، وظایف، اعتبارات بودجه‌ای، اختیارات، نحوه ارتباط با مرکز و نظارت و پاسخگویی، مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت جمع‌بندی مطالب ارائه شده است.

۱. ردپای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و استانی، بعد از انقلاب اسلامی

تردید نیست که صرف مطالعه در ارتباط با توسعه یک منطقه و یا گنجاندن این موضوع در مواد قانونی به معنای برنامه‌ریزی منطقه‌ای یا استانی نیست. همانطور که در مقدمه بیان شد برنامه‌ریزی منطقه‌ای اهدافی دارد و برای تحقق آن اهداف باید مراحل مشخصی را طی کند. لذا در این قسمت تنها تلاش شده است با بررسی قوانین برنامه توسعه اول تا پنجم و فعالیت‌هایی که در زمینه توسعه منطقه‌ای و استانی در دوران قبل از تدوین این برنامه‌ها صورت گرفته‌اند، روند تکاملی نگرش به برنامه‌ریزی منطقه‌ای مورد واکاوی قرار گیرد.

۱-۱. توجهات به برنامه‌ریزی منطقه‌ای قبل از تدوین قوانین برنامه توسعه

نخستین توجهات به برنامه‌ریزی منطقه‌ای در سال‌های نخست دهه شصت هجری شمسی و به وسیله کارشناسان سازمان برنامه و بودجه، به‌منظور بررسی امکانات توسعه حوزه آبخیز غرب هامون جازموریان صورت گرفت. گروه مذکور پس از اتمام پروژه فوق‌الذکر با نام هامون شهرت یافت و پس از خاتمه طرح هامون نیز به فعالیت‌های خود ادامه داد و برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی استان یزد و طرح جامع استان چهارمحال و بختیاری را در سال ۱۳۶۳ آغاز کرد که نتایج آن در سال ۱۳۶۵ به وسیله سازمان برنامه و بودجه وقت انتشار یافت.

این گروه در سال ۱۳۷۳ تهیه طرح‌های توسعه استان‌های مرکزی و کردستان را نیز آغاز و در سال ۱۳۷۵ به اتمام رساند.

به‌علاوه دفتر برنامه‌ریزی منطقه‌ای نیز از سال ۱۳۶۲ مطالعات طرح پایه آمایش سرزمین را آغاز کرد و در سال ۱۳۶۴ به تدوین چارچوب نظری توسعه استان‌ها و مقدمات تهیه طرح آمایش سرزمین پرداخت. در ادامه طرح‌های جامع توسعه استانی به تدریج برای یکایک استان‌های کشور توسط سازمان برنامه و بودجه وقت استان‌ها تهیه شد (صرافی، ۱۳۷۹: ۸۳).

البته در این دوران تهیه برخی از طرح‌های توسعه استانی به بخش خصوصی واگذار شد به‌عنوان مثال طرح مطالعاتی توسعه روستاهای استان همدان در سال ۱۳۶۶ توسط مشاوران تهران پژوهش انجام شد و نتایج آن نیز در سال ۱۳۷۰ توسط سازمان برنامه و بودجه وقت استان همدان انتشار یافت.

همچنین طرح جامع مطالعات منطقه کرمان نیز در سال ۱۳۷۱ توسط مشاوران هامونپاد به انجام رسید (توفیق، ۱۳۸۵: ۴۰۲).

علاوه بر طرح‌هایی که در سازمان برنامه و بودجه وقت انجام گرفت، وزارت کشاورزی نیز از سال ۱۳۶۳ تهیه «طرح‌های جامع توسعه و احیای کشاورزی و منابع طبیعی مناطق گوناگون» را در دستور کار قرار داد. در مطالعات مذکور تعریف مناطق برنامه‌ریزی ابتدا از مرز حوزه‌های آبخیز کشور و سپس از تقسیمات کشوری پیروی می‌کرد.

وزارت مسکن و شهرسازی نیز به واسطه مرکز جدیدالتأسیس مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران در سال ۱۳۶۶ طرح مطالعات منطقه‌ای گیلان و مازندران را در دستور کار خود قرار داد (توفیق، ۱۳۸۵: ۴۰۳).

بررسی سال‌هایی که کشور فاقد برنامه توسعه میان‌مدت بوده است نشان می‌دهد، در قوانین بودجه تبصره‌هایی در راستای ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای گنجانده شده است (مانند تبصره «۶» اعتبارات متمرکز برای محرومیت‌زدایی و تبصره «۱۶» اعتبارات غیرمتمرکز همراه با جمع‌آوری کمک‌های مردمی جهت طرح‌های استانی). در همین دوران نهادهای منطقه‌ای با درجه‌ای از قدرت تصمیم‌گیری، مانند کمیته‌های برنامه‌ریزی استان نیز به وجود آمده‌اند.

۲-۱. توجهات به برنامه‌ریزی منطقه‌ای در قوانین برنامه توسعه

در این بخش برنامه‌های اول تا پنجم توسعه از منظر توجه به توسعه مناطق و تلاش‌های صورت گرفته در راستای مشارکت استان‌ها در تدوین برنامه توسعه استانی مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۲-۱. قانون برنامه اول توسعه (۱۳۷۳-۱۳۶۸)

یکی از اهداف برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سازماندهی فضایی و توزیع جغرافیایی جمعیت و فعالیت متناسب با مزیت‌های نسبی هر منطقه بوده است. در تبصره «۵» قانون برنامه اول بیان شده: «توزیع سالیانه اعتبارات سرمایه‌گذاری‌های ثابت بین استان‌های مختلف در طول برنامه باید به گونه‌ای صورت پذیرد که در انتهای برنامه، برخورداری بخش‌های محروم از امکانات آموزشی، بهداشتی و راه مناسب روستایی، اشتغال و برق‌رسانی بر مبنای گزارش اجمالی شناسایی بخش‌های محروم سازمان برنامه و بودجه، حداقل مطابق برخورداری بخش‌های غیرمحروم در سال ۱۳۶۸ باشد».

همچنین در تبصره «۶» دولت مکلف شده است به منظور احیا و توسعه بخش‌های محروم و تعادل‌های منطقه‌ای ترتیبی اتخاذ نماید که با توجه به شرایط و استعدادها خاص هر منطقه، مواردی از قبیل «ایجاد تسهیلات لازم برای تقلیل کارمزد وام‌های پرداختی در امور کشاورزی، صنعتی و معدنی

در بخش‌های محروم»، «اعطای تخفیف مالیاتی برای مشاغل تولیدی در بخش‌های محروم تا پایان برنامه»، «تخفیف عوارض در امور عمرانی و خدمات عمومی از قبیل آب‌بها، برق، تلفن، گاز»، «رعایت اولویت در آماده‌سازی زمین و احداث خانه‌های سازمانی و اعطای بخشودگی قسمتی از قیمت تمام شده موارد فوق در بخش‌های محروم»، «تسهیل ضوابط و شرایط کار دستگاه‌های دولتی و غیردولتی»، «اتخاذ روش‌های مناسب در جهت تأمین و جذب و نگهداری نیروی انسانی مورد نیاز بخش‌های محروم»، «رعایت اولویت در انتخاب و اجرای طرح‌های امور اجتماعی، زیربنایی و عمومی در بخش‌های محروم» و... محقق گردد.

۲-۱. قانون برنامه دوم توسعه (۱۳۷۸-۱۳۷۴)

یکی از اهداف کلان در برنامه دوم توسعه، تحقق عدالت اجتماعی بود. در تبصره «۲» قانون برنامه دوم، دولت موظف می‌گردد در راستای اجرای سیاست‌های تمرکززدایی و افزایش نقش استان‌ها در اجرای برنامه‌های توسعه در تنظیم لوایح بودجه سالیانه موارد زیر را به اجرا گذارد:

- بودجه استان‌ها شامل درآمدهای استانی، سهم هر استان از درآمدهای ملی و اعتبارات جاری و عمرانی در پیوست جداگانه‌ای همراه با لایحه بودجه تقدیم شود.

- اعتبارات جاری استانی به تفکیک دستگاه- برنامه و استان و اعتبارات عمرانی به تفکیک فصل در پیوست مذکور درج گردد.

- درآمدهای عمومی و اختصاصی ملی درآمدهایی است که به موجب قانون وصول و به خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا برای اجرای طرح‌های ملی و هزینه‌های جاری دستگاه‌های اجرایی ملی و جبران کمبود اعتبار احتمالی استان‌ها و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای به مصرف برسد.

- درآمدهای عمومی و اختصاصی استانی درآمدهایی است که به موجب قانون وصول و به خزانه‌داری کل واریز می‌شود و برای تأمین هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی محلی و طرح‌های عمرانی همان استان به مصرف می‌رسد.

- درآمدهای ملی سهم استان‌ها از طرف خزانه‌داری کل به خزانه معین استانی واریز می‌شود.

- اعتبارات جاری استانی پس از مبادله موافقتنامه بین دستگاه اجرایی استانی و سازمان برنامه و بودجه استان قابل مصرف خواهد بود.

- سهم هر یک از شهرستان‌ها از اعتبارات عمرانی به تفکیک فصل، توسط کمیته برنامه‌ریزی استان‌ها تعیین خواهد شد.

همچنین دولت موظف می‌گردد تا پایان برنامه دوم عمرانی، کلیه طرح‌هایی که ماهیت استانی دارند را از فهرست طرح‌های ملی حذف و در بودجه استان‌ها منظور نماید.

در تبصره «۱۱» قانون برنامه دوم بیان می‌شود که به منظور توسعه روستاهای محروم و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای در روستاها، در طول برنامه باید برای اقداماتی از قبیل «طرح‌های عمرانی در زمینه راه مناسب روستایی، برق‌رسانی، بهداشت، آب‌رسانی، فضاهای آموزشی، پست، مخابرات و کمک به آماده‌سازی زمین برای طرح‌های اشتغالزا در روستاهای محروم»، «توسعه فعالیت‌های تولیدی و اشتغالزا و خوداشتغالی در روستاهای محروم از طریق پرداخت مابه‌التفاوت کارمزد و سود مورد انتظار بانک در امور آب، کشاورزی، صنعت، مسکن و امور اجتماعی»، «رعایت اولویت در انتخاب و اجرای طرح‌های امور اجتماعی، زیربنایی و اشتغالزا برای روستاهای محروم» و «احداث فضاهای چندمنظوره فرهنگی، آموزشی، تربیتی، هنری و ورزشی در مراکز جمعیتی نقاط محروم کشور» بودجه مکفی در نظر گرفته شود. مسئول نظارت بر مراحل انجام این تبصره نیز دفتر امور مناطق محروم کشور ریاست جمهوری معرفی شده است.

۳-۲-۱. قانون برنامه سوم توسعه (۱۳۸۴-۱۳۷۹)

برنامه سوم توسعه اقتصادی و اجتماعی نسبت به برنامه‌های قبل، مسئله فراهم ساختن بسترهای مناسب جهت تحقق برنامه‌ریزی منطقه‌ای را با جدیت بیشتری پیگیری کرده است. از جمله نکات قوت این برنامه تأکید بر اجرای غیرمتمرکز برنامه‌ریزی و بودجه‌ریزی در استان‌ها است. از دیگر موضوعات مهم مطروحه در این برنامه، تهیه برنامه آمایش سرزمین و تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کمیته برنامه‌ریزی شهرستان، تشکیل خزانة معین استان^۱ و تشکیل ستاد درآمد و تجهیز منابع استان است (سیف‌الدینی و پناهنده‌خواه، ۱۳۸۹).

در بند «د» ماده (۲) قانون برنامه سوم توسعه دولت به رعایت اصل عدم تمرکز در توزیع وظایف ملی و استانی و محدود نمودن وظایف و مأموریت‌های واحدهای ملی و ستادی به جنبه‌های اعمال حاکمیت، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان و هدایت و نظارت و واگذاری امور اجرایی به واحدهای استانی، موظف می‌شود.

در ماده (۵۰) قانون برنامه سوم به دولت اجازه داده می‌شود به منظور ایجاد اشتغال در مناطق کمتر توسعه‌یافته اقدامات زیر را انجام دهد:

- معافیت از حقوق و عوارض دولتی برای سرمایه‌گذارانی که در این مناطق اقدام به سرمایه‌گذاری می‌کنند.

- قسمتی از سود تسهیلات اعطایی به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و تعاونی‌ها و تعاونی‌های خدمات تولیدکنندگان، تعاونی‌های روستایی، عشایری و بهره‌برداری از منابع طبیعی و طرح‌های خوداشتغالی را پرداخت کند.

۱. تشکیل خزانة معین استان به منظور ساماندهی نظام غیرمتمرکز درآمد- هزینه استانی صورت گرفت.

- تسهیلات اعطایی در قالب بودجه‌های سنواتی و آیین‌نامه‌های اجرایی آنها باید طوری تقسیم شوند که سهم مناطق کمتر توسعه‌یافته به نسبت شاخص بیکاری آنها بیشتر باشد به صورتی که در پایان برنامه جبران کمبود اشتغال این مناطق شده باشد.

در فصل هشتم برنامه سوم توسعه و در ماده (۷۰) بیان می‌شود: «به منظور تصمیم‌گیری، تصویب، هدایت، هماهنگی و نظارت در امور برنامه‌ریزی، توسعه و عمران استان‌ها، در چارچوب برنامه‌ها و سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلان کشور، شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان به ریاست استاندار تشکیل می‌شود». بر طبق تبصره‌های این ماده قانونی، پس از تشکیل کمیته‌های تخصصی موضوع این ماده، سایر شوراهای و کمیته‌های مرتبط موجود در استان منحل می‌گردد. همچنین وظیفه دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به عهده سازمان برنامه و بودجه استان خواهد بود. در این راستا در ماده (۷۱) وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در ۱۸ بند و به شرح زیر عنوان می‌شود:

۱. بررسی و تأیید برنامه‌های بلندمدت توسعه استان شامل جهت‌گیری‌های توسعه بلندمدت استان در چارچوب نظام برنامه‌ریزی کشور و در راستای جهت‌گیری‌های بلندمدت کشور و طرح آمایش ملی.

۲. بررسی و تأیید برنامه‌های میان‌مدت توسعه استان شامل هدف‌ها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و اولویت‌های سرمایه‌گذاری در توسعه استان که در چارچوب رهنمودهای کلی و سیاست‌های کلان و بخشی و سازگار با برنامه میان‌مدت ملی برای دوره برنامه توسعه تهیه می‌شود.

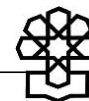
۳. تصویب طرح‌های توسعه و عمران و سلسله‌مراتب خدمات شهری و روستایی در قالب برنامه‌های توسعه استان، با رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی معماری و شهرسازی.

۴. اتخاذ تدابیر لازم برای تحقق آن قسمت از درآمدهای عمومی و اختصاصی دولت در استان که توسط دستگاه اجرایی استانی وصول و به خزانه استان واریز می‌گردد (درآمد استانی) و پیشنهاد کسب منابع جدید درآمد در چارچوب سیاست‌های مصوب دولت.

۵. اتخاذ تدابیر لازم برای صرفه‌جویی در هزینه‌ها و پیشنهاد راه‌های کاهش هزینه در چارچوب سیاست‌های مصوب دولت.

۶. بررسی و تأیید بودجه پیشنهادی سالیانه استان شامل منابع مالی لازم از محل درآمدهای استان و سهمی از منابع ملی و اعتبارات جاری و عمرانی دستگاه‌های اجرایی استان از محل درآمد عمومی و اعتبارات از محل درآمد اختصاصی، در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های تهیه و تنظیم بودجه کل کشور، برای ارائه به سازمان برنامه و بودجه.

۷. بررسی و توزیع اعتبارات عمرانی استانی مصوب بین فصول، برنامه‌ها و طرح‌های عمرانی و

دستگاه‌های اجرایی استانی به تفکیک شهرستان براساس پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه.

۸. بررسی و توزیع اعتبارات جاری دستگاه‌های اجرایی استانی به تفکیک برنامه و فصول هزینه براساس پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه استان.

۹. بررسی و تصمیم‌گیری در مورد توسعه صادرات غیرنفتی استان و در صورت لزوم خط‌مشی‌های اجرایی مبادلات مرزی اعم از بازارچه‌ها، تعاونی‌های مرزنشینی در چارچوب سیاست‌های کلی تجارت خارجی کشور.

۱۰. بررسی برنامه‌های سالیانه و میان‌مدت اصلاح و تحول اداری متناظر با برنامه‌های توسعه مصوب و پیشنهاد آن به مراجع ذی‌ربط.

۱۱. شناخت قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی استان و ایجاد زمینه‌های لازم برای تشویق و توسعه سرمایه‌گذاری‌های مردمی در امور اقتصادی، تولیدی و اجتماعی.

۱۲. ساماندهی کمک‌ها و توسعه مشارکت‌های مردمی در اقدامات عمرانی و امور عام‌المنفعه.

۱۳. بررسی راه‌های تجهیز و جذب پس‌اندازهای مردم و به کارگیری آنها در امور توسعه استان در چارچوب سیاست‌ها و خط‌مشی‌های پولی کشور.

۱۴. پیشنهاد برنامه‌های توسعه مشارکت زنان و جوانان به‌ویژه بسیجیان در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوطه.

۱۵. پیشنهاد برنامه‌های توسعه منابع انسانی به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوطه.

۱۶. پیشنهاد برنامه‌های استقرار نظام تأمین اجتماعی ملی در سطح استان به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوطه.

۱۷. بررسی وضعیت اشتغال در سطح استان و پیش‌بینی روش‌های تشویقی برای سرمایه‌گذاری در امور اشتغالزا.

۱۸. پیشنهاد برنامه‌ها و تأمین منابع تقویت و توسعه بسیج استان.

ماده (۷۵) قانون برنامه سوم توسعه در ارتباط با بودجه استانی بیان داشته است: «بودجه استان که در قالب برنامه‌های مصوب تنظیم می‌شود شامل درآمد استانی، سهم از درآمد ملی، اعتبارات جاری و اعتبارات عمرانی استانی در قالب لایحه بودجه سالیانه کل کشور تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌شود. به علاوه در طول برنامه تخصیص اعتبارات عمرانی سالیانه استان‌ها به نحوی باید تنظیم گردد که درصد بودجه عمرانی استانی (مجموع استان‌ها) نسبت به بودجه عمرانی کل کشور از بیست‌وشش درصد (۲۶ درصد) در سال اول برنامه و با رشد سالیانه شش درصد (۶ درصد)، از پنجاه درصد (۵۰ درصد) سال آخر برنامه سوم کمتر نباشد».

در ماده (۷۷) عنوان می‌شود به‌منظور تعیین سقف تخصیص اعتبارات جاری دستگاه‌های استان و اعتبارات عمرانی برحسب فصول (براساس گزارش خزانة معین استان)، باید کمیته تخصیص اعتبار استانی مرکب از معاون عمرانی استاندار، رئیس سازمان برنامه و بودجه استان و مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل شود.

ماده (۸۱) قانون برنامه سوم توسعه به تشکیل ستاد درآمد و تجهیز منابع استان به‌منظور ساماندهی درآمدهای استان، بهبود مستمر روش‌های کسب درآمدهای استانی و شناسایی منابع جدید درآمدی اختصاص دارد. وظایف این ستاد در ماده (۸۲) قانون برنامه به شرح زیر ارائه شده است:

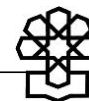
- برآورد منابع درآمدی استان برای سال بعد با توجه به ظرفیت‌های درآمدی استان و پیشنهاد آن به شورای برنامه‌ریزی توسعه استان به هنگام تهیه و تنظیم بودجه استان.
- بررسی و پیشنهاد منابع جدید درآمد برای استان به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان جهت درج در لوایح بودجه سنواتی کل کشور.
- پیشنهاد بهبود روش‌های کسب درآمد در استان در چارچوب قوانین و مقررات موجود و ارائه آن به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان.
- بررسی و اظهارنظر در مورد گزارش‌های مربوط به وصول درآمدهای استان که توسط خزانه معین استان ارائه می‌شوند.
- تصویب سیاست‌های اجرایی وصول درآمد و نظارت بر نحوه وصول توسط دستگاه‌های اجرایی وصول‌کننده و پیگیری رفع مشکلات آنها.

در ماده (۱۸۱) این قانون برنامه نیز دولت موظف می‌شود به‌منظور پیشگیری، امدادسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده در حوادث غیرمترقبه در طی برنامه سوم، اعتبارات لازم را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی کند و در اختیار ستاد حوادث غیرمترقبه کشور قرار دهد. به‌طور کلی می‌توان گفت، در مورد برنامه‌های استانی، قانون برنامه سوم توسعه نسبت به قوانین پیشین صراحت بیشتری دارد.

۴-۲-۱. قانون برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۸-۱۳۸۴)

در ماده (۲۷) قانون برنامه چهارم توسعه به دولت اجازه داده می‌شود به‌منظور ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و اشتغال در سطح کشور به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه‌یافته، در قالب لوایح بودجه سنواتی و از طریق وجوه اداره شده، تسهیلات متناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغالزا و نیز قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را تأمین کند.

در ماده (۷۲) این قانون و در فصل آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای، دولت مکلف می‌گردد به‌منظور توزیع متناسب جمعیت و فعالیت‌ها در پهنه سرزمین، با هدف استفاده کارآمد از قابلیت‌ها و

مزیت‌های کشور، با استفاده از مطالعات انجام شده، سند ملی آمایش سرزمین را در سطوح مختلف کلان، بخشی و استانی، از ابتدای برنامه چهارم به مرحله اجرا درآورد. سطح استانی این ماده شامل موارد زیر است:

- نظریه پایه توسعه استان‌ها، حاوی بخش‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و تعیین نقش هر استان در تقسیم کار ملی.

- سازمان فضایی توسعه استان (محورها و مراکز عمده در توسعه استان).

- اقدام‌ها و عملیات اولویت‌دار در توسعه استان.

در ماده (۷۶)، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف می‌گردد در راستای ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی، آن دسته از اهداف و مضامین برنامه چهارم توسعه را که تحقق آنها مستلزم مشارکت چند بخش و چند استان است، در قالب برنامه‌های ویژه (فرابخشی) تدوین و نقش هر یک از دستگاه‌های اجرایی را در چارچوب وظایف قانونی هر دستگاه مشخص نماید. کلیه دستگاه‌های اجرایی بخشی و استانی موظفند عملیات و اقدامات این گونه برنامه‌ها را که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تعیین می‌گردد، در برنامه اجرایی خود منظور و اجرا نمایند.

در ماده (۷۷) به دولت اجازه داده می‌شود به منظور هماهنگی در امور عمرانی و توسعه‌ای بین استانی، نسبت به منطقه‌بندی کشور از دیدگاه آمایش سرزمین و نهادهای هماهنگ‌کننده و تعیین وظایف آنها در سطح فرااستانی اقدام نماید.

در ماده (۸۰) قانون برنامه چهارم توسعه، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف می‌گردد به هنگام تنظیم بودجه سالیانه، درآمدها و واگذاری دارایی‌های استانی پیش‌بینی شده توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها، که سرجمع آن در قانون بودجه مشخص شده است را در قالب ردیف‌ها و عناوین مستقل مشخص کرده و به تفکیک هر استان ابلاغ نماید.

بر طبق ماده (۸۱) این قانون، از ابتدای برنامه چهارم، بودجه سالیانه استان‌ها، براساس سند ملی توسعه استان به مرحله اجرا درمی‌آید. بودجه سالیانه استان شامل: درآمدها و سایر منابع استان، سهم اختصاص‌یافته از منابع ملی و سرجمع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در قانون بودجه کل کشور است و به صورت «سند بودجه سالیانه استان» در قالب قراردادی تنظیم و بین رئیس شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبادله می‌گردد.

همچنین سند بودجه استان که تعهدات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای اجرای برنامه توسعه استان را مشخص می‌نماید، مشتمل بر اهداف کمی استان، شاخص‌های هدف هر بخش، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات هزینه‌ای استان است.

در ماده (۸۲) قانون برنامه چهارم توسعه، دولت مکلف می‌گردد در اجرای کامل نظام درآمد - هزینه استان، ارقام درآمدی زیر را به‌عنوان درآمد استانی وصول و از طریق خزانه‌داری کل به خزانه معین استان واریز و در اجرای وظایف جاری و عمرانی استانی، هزینه نماید:

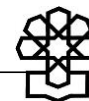
- کلیه مالیات‌های مستقیم (به‌استثنای مالیات بر شرکت‌های دولتی).
- مالیات بر کالاها و خدمات به‌استثنای حقوق ورودی.
- آن دسته از درآمدهای حاصل از مالکیت دولت که وصول آنها در همه استان‌های کشور عمومیت دارد.

- درآمدهای حاصل از خدمات که در استان‌ها عرضه می‌شود و توسط دستگاه‌های استانی وصول می‌گردد، به‌استثنای درآمد ناشی از انفال و خدمات قضایی دادگستری جمهوری اسلامی.
- درآمدهای حاصل از جرائم و خسارات که در استان‌ها وصول می‌شود به‌استثنای درآمد ناشی از جرائم مبارزه با قاچاق مواد مخدر.

در ماده (۸۳)، مواد (۷۰)، (۷۱)، (۷۷) و (۱۸۱) قانون برنامه سوم توسعه، برای دوره برنامه چهارم توسعه تنفیذ می‌گردد. مواد مذکور مربوط به تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه استانی و وظایف آن، کمیته تخصیص اعتبار استانی و تخصیص بودجه به‌منظور مقابله با آسیب‌های حوادث طبیعی در مناطق است.

در ماده (۱۵۵) قانون برنامه چهارم به «سند توسعه استان» اشاره شده است. سند توسعه استان، سندی راهبردی است که با توجه به قابلیت‌ها، محدودیت‌ها و تنگناهای توسعه استان، اصلی‌ترین جهت‌گیری‌ها در زمینه «جمعیت» و «نیروی انسانی»، «منابع طبیعی»، «زیربناها و فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی» و «هدف‌های کمی و کیفی بلندمدت و میان‌مدت توسعه استان» را در چارچوب راهبردهای کلان برنامه چهارم و سند ملی آمایش سرزمین و طرح‌های توسعه و عمران و اسناد ملی توسعه بخشی تبیین می‌نماید.

در بند «و» این ماده، کلیه دستگاه‌های اجرایی استانی موظف می‌شوند، برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب اسناد توسعه استانی در چارچوب ضوابط فوق با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان تهیه و پس از تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به مرحله اجرا درآورند. بودجه سنواتی دستگاه‌های استانی براساس این اسناد تنظیم می‌شود. همچنین در بند «ز» سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف می‌گردد نسبت به تلفیق اسناد توسعه بخشی، استان و ویژه با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط اقدام و موارد را به تصویب هیئت وزیران برساند.

۵-۲-۱. قانون برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۴-۱۳۹۰)

بند «الف» ماده (۱۷۸) قانون برنامه پنجم توسعه به تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها اختصاص دارد و بر طبق آن، به منظور تصمیم‌گیری، تصویب، هدایت، هماهنگی و نظارت در امور برنامه‌ریزی و بودجه استان‌ها، شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان به ریاست استاندار و اعضای زیر تشکیل می‌شود:

- رئیس واحد استانی وزارتخانه‌های دارای واحد استانی،
- معاون برنامه‌ریزی استان،
- مدیرکل تربیت‌بدنی استان،
- رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان،
- مدیرکل حفاظت از محیط زیست استان،
- فرمانداران (برحسب مورد)،
- فرمانده بسیج استان.

در بند «ب» این ماده بیان شده است که برای افزایش اختیارات شهرستان‌ها در چارچوب وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، کمیته برنامه‌ریزی در هر شهرستان به ریاست فرماندار تشکیل می‌گردد. بند «ج» نیز به مبحث نظارت بر عملکرد شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان پرداخته و براساس آن دو نفر از نمایندگان استان با پیشنهاد مجمع نمایندگان استان و تصویب مجلس به‌عنوان ناظر در شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان عضویت خواهند داشت.

در ماده (۱۷۹) این قانون، نظام درآمد- هزینه استان، به منظور تمرکززدایی و افزایش اختیارات در جهت توسعه و عمران استان‌ها، به شرح زیر سازماندهی می‌شود:

- بودجه سالیانه استانی شامل منابع استانی اعم از درآمد استانی، درآمد اختصاصی، واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای و سهم از منابع ملی و همچنین مصارف استانی اعم از اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی هر کدام به صورت سرجمع در قوانین بودجه سنواتی درج می‌گردد. توزیع «دستگاه- برنامه» اعتبارات هزینه‌ای و توزیع سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان‌ها بر عهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

- سند بودجه سالیانه استان که تعهدات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و معاونت را مشخص می‌کند در قالب قراردادی تنظیم و بین رئیس شورا و معاونت مبادله می‌گردد.

- در هر استان، خزانه معین استان وابسته به خزانه‌داری کل و زیر نظر اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل می‌شود. خزانه‌داری کل موظف است برای هر یک از خزانه‌های معین استان یک حساب به‌عنوان «حساب خزانه‌داری کل» در مرکز استان افتتاح نماید و در ابتدای هر سال نیز میزان تنخواه‌گردان هر استان را متناسب با اعتبارات مصوب هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای آن استان محاسبه و حداکثر تا بیستم فروردین ماه به حساب خزانه‌داری کل (خزانه معین استان) واریز نماید.

- به منظور تخصیص اعتبارات استانی در اختیار استان با لحاظ وضعیت تحقق درآمدها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های کلی ناظر بر بودجه عمومی دولت، کمیته تخصیص اعتبارات استان با مسئولیت استاندار و عضویت معاون برنامه‌ریزی استان و رئیس امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل می‌شود.

در ماده (۱۸۰) قانون برنامه پنجم توسعه بیان می‌شود: «در راستای تحقق اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی، سیاست‌های کلی و جهت حصول به اهداف چشم‌انداز و به منظور استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته و تحقق پیشرفت در عدالت، دولت مکلف است در توزیع منابع عمومی و یارانه سود تسهیلات به نحوی عمل نماید که فاصله شاخص برخورداری شهرستان‌های با کمتر از سطح متوسط کشور در پایان برنامه چهارم در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیربنایی و امنیتی در هر سال برنامه حداقل ده درصد به سطح یاد شده نزدیک شود».

موضوع تشکیل «شورای آمایش سرزمین» ماده (۱۸۲) این قانون را به خود اختصاص داده است. در این ماده بیان می‌شود: «به منظور هماهنگی و نظارت بر تهیه و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های توسعه سرزمینی، شورای آمایش سرزمین با مسئولیت معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و با شرح وظایف اصلی زیر تشکیل می‌شود:

- تدوین، تصویب و نظارت بر استقرار «نظام یکپارچه برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه سرزمینی» و تنظیم روابط ارکان اصلی آن.

- بررسی و تصویب برنامه‌ها و طرح‌های توسعه سرزمینی در سطوح ملی، منطقه‌ای و استانی و نظارت بر اجرای آن.

در ماده (۱۸۶) قانون برنامه پنجم توسعه نیز به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری، در بردارنده شاخص‌های ناظر بر بازنگری واحدها تقسیماتی موجود برای ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید با جهت‌گیری عدم تمرکز و تفویض اختیارات به مدیران محلی و تقویت نقش استانداران به عنوان نمایندگان عالی دولت در استان‌ها، اقدام نماید.

با توجه به مطالب فوق می‌توان نتیجه گرفت توجه به موضوع توسعه منطقه‌ای و استانی از سال‌های بعد از انقلاب اسلامی در سطوح مختلف مورد توجه مسئولین کشور قرار گرفته است. جدول زیر خلاصه‌ای از اقدامات انجام شده در زمینه برنامه‌ریزی منطقه‌ای و استانی در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی را ارائه می‌دهد.

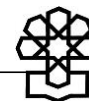
جدول ۱. توجه به مسئله توسعه منطقه‌ای و استانی بعد از انقلاب اسلامی

ردیف	سال	قانون	ماده - تبصره	شرح
۱	سال‌های نخست دهه ۶۰	-	-	طرح مطالعه امکانات توسعه حوزه آبخیز غرب هامون جازموربان توسط گروه هامون
۲	۱۳۶۰-۱۳۶۵	-	-	تهیه برنامه توسعه اقتصادی-اجتماعی استان یزد و طرح جامع استان چهارمحال و بختیاری توسط گروه هامون
۳	۱۳۶۳ به بعد	-	-	طرح‌های جامع توسعه و احیای کشاورزی و منابع طبیعی مناطق گوناگون توسط وزارت کشاورزی
۴	۱۳۶۶	-	-	طرح مطالعات منطقه‌ای گیلان و مازندران توسط وزارت مسکن و شهرسازی
۵	۱۳۶۶-۱۳۷۰	-	-	طرح مطالعاتی توسعه روستاهای همدان توسط مشاوران تهران پژوهش
۶	در سال‌هایی که کشور به دلیل جنگ تحمیلی فاقد برنامه پنج‌ساله میان‌مدت بود	-	-	تبصره‌هایی در قوانین بودجه این سال‌ها در راستای ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای وجود داشته: - تبصره «۶»: اعتبارات متمرکز برای محرومیت‌زدایی - تبصره «۱۶»: اعتبارات غیرمتمرکز همراه با جمع‌آوری کمک‌های مردمی جهت طرح‌های استانی - تشکیل کمیته‌های برنامه‌ریزی استان
۷	۱۳۷۱	-	-	طرح جامع مطالعات منطقه کرمان
۸	۱۳۷۳-۱۳۷۵	-	-	تهیه طرح‌های توسعه استان‌های مرکزی و کردستان توسط گروه هامون
۹	۱۳۷۵	-	-	تهیه طرح کالبدی (فضایی) برای مناطق دهگانه برنامه‌ریزی توسط وزارت مسکن و شهرسازی
۱۰	۱۳۶۸-۱۳۷۲	قانون برنامه اول توسعه	تبصره «۵»	توزیع سالیانه اعتبارات سرمایه‌گذاری‌های ثابت بین استان‌ها به گونه‌ای که در انتهای برنامه برخورداری بخش‌های محروم از امکانات حداقل مطابق برخورداری بخش‌های غیرمحروم در سال ۱۳۶۸ باشد
			تبصره «۶»	دولت مکلف می‌گردد به منظور احیا و توسعه بخش‌های محروم اقدامات لازم را انجام دهد
۱۱	۱۳۷۴-۱۳۷۸	قانون برنامه دوم توسعه	۲	دولت موظف گردیده در راستای اجرای سیاست‌های تمرکززدایی و افزایش نقش استان‌ها در اجرای برنامه‌های توسعه اقدامات لازم را انجام دهد
			۱۱	دولت مکلف شده است به منظور توسعه روستاهای محروم و ایجاد تعادل‌های منطقه‌ای در روستاها، اقدامات لازم را انجام دهد
۱۲	۱۳۷۹-۱۳۸۳	قانون برنامه سوم توسعه	ماده «۲»، بند «د»	دولت به واگذاری امور اجرایی به واحدهای استانی موظف گردیده است
			ماده (۵۰)	به دولت اجازه داده شده اقدامات لازم را به منظور ایجاد اشتغالزایی در مناطق کمتر توسعه‌یافته انجام دهد
			ماده (۷۰)	تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان به ریاست استاندار
			ماده (۷۱)	تشریح وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

ردیف	سال	قانون	ماده - تبصره	شرح
			ماده (۷۵)	موظف شدن دولت به ارائه بودجه استانی در قالب بودجه سالیانه کل کشور به مجلس
			ماده (۸۱)	تشکیل ستاد درآمد و تجهیز منابع استان
			ماده (۱۸۱)	تخصیص اعتبار برای بازسازی مناطق آسیب‌دیده در حوادث غیرمترقبه
۱۳	۱۳۸۸-۱۳۸۴	قانون برنامه چهارم توسعه	ماده (۲۷)	دولت موظف شده است به منظور ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته، اقدامات لازم را انجام دهد
			ماده (۷۲)	تهیه و اجرای سند ملی آمایش سرزمین در سطوح مختلف کلان، بخشی و استانی
			ماده (۷۶)	تهیه برنامه‌های ویژه فرابخشی
			ماده (۷۷)	منطقه‌بندی کشور از دیدگاه آمایش سرزمین
			ماده (۸۰)	مشخص کردن درآمدها و واگذاری‌های استانی در قالب ردیف‌ها و عناوین مستقل در تنظیم بودجه سالیانه و ابلاغ به تفکیک استان‌ها
			ماده (۸۱)	تهیه سند بودجه سالیانه
			ماده (۸۲)	سازماندهی نظام درآمد- هزینه استان
			ماده (۸۳)	تنفیذ مواد مربوط به تشکیل وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از برنامه سوم
			ماده (۱۵۵)	تهیه سند توسعه استان
			ماده (۱۷۸)	تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان
۱۴	۱۳۹۴-۱۳۹۰	قانون برنامه پنجم توسعه	ماده (۱۷۸)	تشکیل کمیته برنامه‌ریزی در هر شهرستان به ریاست فرماندار
			ماده (۱۷۹)	سازماندهی نظام درآمد- هزینه استان
			ماده (۱۸۰)	توزیع منابع به‌گونه‌ای که فاصله شاخص برخورداری شهرستان‌های با کمتر از سطح متوسط کشور در پایان برنامه در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در هر سال حداقل ده درصد به سطح پاداشده نزدیک شوند
			ماده (۱۸۲)	تشکیل شورای آمایش سرزمین
			ماده (۱۸۶)	تفویض اختیارات به مدیران محلی و تقویت نقش استان‌ها

مأخذ: مطالعات محقق.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، میزان توجه به برنامه‌ریزی استانی و تلاش در جهت فراهم آوردن نهادهای مرتبط با آن از برنامه سوم به بعد به صورت جدی‌تری دنبال شده است. به طوری که از برنامه سوم توسعه به بعد «شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان» به‌عنوان نهاد متولی تهیه برنامه‌های توسعه استانی بوده است. بنابراین به نظر می‌رسد بررسی ساختار این شورا از منظر اعضا، وظایف، اعتبارات بودجه‌ای و اختیارات آن، می‌تواند اطلاعات مفیدی را در ارتباط با برنامه‌ریزی استانی

در ایران ارائه نماید. در بخش بعد به بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان پرداخته شده است.

۲. بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

در این بخش از مطالعه به‌منظور بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی آن، از آیین‌نامه‌های مربوطه استفاده شده است. در ارتباط با این شورا تاکنون چهار آیین‌نامه به تصویب هیئت وزیران رسیده است.

جدول ۲. آیین‌نامه‌های شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

ردیف	سال	شرح
۱	۱۳۸۲	هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱۰۷۶۹۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۶/۱۶ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد تبصره «۱» ماده (۷۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را تصویب کردند.
۲	۱۳۸۷	وزرای عضو کارگروه موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۱۰۳۴/ت/۳۴۹۱۸ هـ مورخ ۱۳۸۵/۲/۹ بنا به پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و به استناد تبصره «۱» ماده (۷۰) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع ماده (۸۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را تصویب کردند.
۳	۱۳۹۰	هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۰ بنا به پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و به استناد بند «ه» ماده (۱۷۸) قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را تصویب کردند.
۴	۱۳۹۴	هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۳/۱۷ به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد بند «ه» ماده (۱۷۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را تصویب کردند.

مأخذ: آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

لازم به ذکر است، اگرچه آیین‌نامه‌های مذکور فصل مشترک‌های زیادی دارند، اما در برخی موارد تفاوت‌هایی نیز حاصل شده است، بنابراین به‌منظور بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و روند تغییرات آن، در ادامه آیین‌نامه‌های مذکور به‌صورت تفصیلی مورد مطالعه قرار گرفته است.

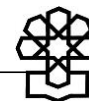
۲-۱. بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از منظر اعضا

براساس آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان اعضای شورا به شرح زیر است:

جدول ۳. اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴			اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۸۷			اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۸۲		
ردیف	عنوان	حق رأی	ردیف	عنوان	حق رأی	ردیف	عنوان	حق رأی
۱	استاندار (رئیس)	*	۱	استاندار (رئیس)	*	۱	استاندار (رئیس)	*
۲	رئیس واحد استانی وزارتخانه‌های دارای واحد استانی (یک نفر) ^۱	*	۲	معاون برنامه‌ریزی استانداری	*	۲	رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان (دبیر)	*
۳	معاون برنامه‌ریزی استان	*	۳	معاون عمرانی استانداری	*	۳	مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان	*
۴	مدیرکل تربیت بدنی استان	*	۴	رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان	*	۴	رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان	*
۵	رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان	*	۵	رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان	*	۵	مدیرکل حفاظت محیط زیست استان	*
۶	مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان	*	۶	مدیرکل حفاظت محیط زیست استان	*	۶	رئیس سازمان بازرگانی استان	*
۷	فرمانداران (حسب مورد)	*	۷	رئیس سازمان بازرگانی استان	*	۷	مدیرکل راه و ترابری استان	*
۸	فرمانده بسیج استان	*	۸	مدیرکل راه و ترابری استان	*	۸	رئیس سازمان جهادکشاورزی استان	*
۹	۱. رؤسای واحد استانی وزارتخانه‌های دارای واحد استانی می‌تواند به شرح زیر باشند: - رئیس سازمان آموزش و پرورش استان - واحد استانی وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - مدیرکل اطلاعات استان - رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان	*	۹	رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان	*	۹	مدیرکل کار و امور اجتماعی استان	*
۱۰	بهداشتی و درمانی استان	*	۱۰	رئیس سازمان صنایع و معادن استان	*	۱۰	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی مرکز استان	*
۱۱	بهداشتی و درمانی استان	*	۱۱	رئیس سازمان آموزش و پرورش استان	*	۱۱	رئیس سازمان صنایع و معادن استان	*
۱۲	بهداشتی و درمانی استان	*	۱۲	مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان	*	۱۲	رئیس سازمان آموزش و پرورش استان	*
۱۳	بهداشتی و درمانی استان	*	۱۳	مدیرکل تعاون استان	*	۱۳	مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان	*
۱۴	بهداشتی و درمانی استان	*	۱۴	رئیس شورای هماهنگی بانک‌های استان	*	۱۴	مدیرکل تعاون استان	*
۱۵	بهداشتی و درمانی استان	*	۱۵	مدیرکل صدا و سیما مرکز استان	*	۱۵	یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت نفت به انتخاب وزیر نفت	*

۱. در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ اشاره‌ای به تغییر در اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان نشده است.

اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴			اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۸۷			اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۸۲		
ردیف	عنوان	حق رأی	ردیف	عنوان	حق رأی	ردیف	عنوان	حق رأی
- رئیس یکی از دانشگاه‌های غیرپزشکی استان به انتخاب وزیر علوم - مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان - یکی از مدیران استانی وابسته به وزارت نفت - یکی از مدیران استانی وابسته به وزارت نیرو		*	۱۶	مدیرکل اطلاعات استان	*	۱۶	یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت نیرو به انتخاب وزیر نیرو	*
		*	۱۷	مدیرکل تربیت بدنی استان	*	۱۷	یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت پست و تلگراف و تلفن به انتخاب وزیر مربوطه	*
		*	۱۸	رئیس سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران استان	*	۱۸	یک نفر از رؤسای دانشگاه‌های غیرپزشکی به انتخاب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	*
		*	۱۹	مدیرکل دفتر روستایی استانداری	*	۱۹	رئیس یکی از بانک‌های استان به انتخاب رئیس کل بانک مرکزی	*
		*	۲۰	رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان	*	۲۰	مشاور استاندار در امور بانوان	*
			۲۱	دو نفر صاحب‌نظر ترجیحاً از اساتید دانشگاه به پیشنهاد استاندار و تصویب شورا	*	۲۱	نماینده سازمان ملی جوانان در استان	*
			۲۲	یک نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجمع نمایندگان استان		۲۲	دو نفر صاحب‌نظر که حتی‌الامکان یکی از آنها از میان بانوان باشد ترجیحاً از اساتید دانشگاه به پیشنهاد استاندار و تصویب اکثریت آرای اعضای شورا	
						*	یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان	*
						*	مدیرکل منابع طبیعی استان	*
						*	مدیرکل توسعه و تجهیز مدارس استان	*
						*	رئیس کل دادگستری استان	*
						*	مدیرکل صدا و سیما مرکز استان	*
						*	مدیرکل اطلاعات استان	*
						*	مدیرکل تربیت بدنی استان	*
					*	یکی از فرمانداران به انتخاب فرمانداران استان	*	
					*	یک نفر از میان مدیران سازمان‌های مربوط به ایثارگران به انتخاب استاندار	*	

اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴			اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۸۷			اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بر طبق آیین‌نامه سال ۱۳۸۲		
حق رأی	عنوان	ردیف	حق رأی	عنوان	ردیف	حق رأی	عنوان	ردیف
							رئیس شورای اسلامی استان	۳۲
						*	رؤسای کلیه کارگروه‌های تخصصی زیرمجموعه	۳۳
						*	شهردار شهری که مسائل مربوط به آن در شورا مطرح می‌شود	۳۴
							دو نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب نمایندگان استان	۳۵

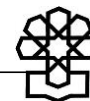
مأخذ: آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در آیین‌نامه سال ۱۳۸۲، ۳۷ عضو^۱ برای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در نظر گرفته شده است. از بین ۳۷ عضو مذکور، ۳۲ عضو دارای حق رأی و ۵ عضو بدون حق رأی بوده‌اند. تعداد اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ به ۲۳ عضو^۲ رسیده است که از بین این اعضا ۱۹ نفر دارای حق رأی و ۴ نفر بدون حق رأی بوده‌اند. در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، اعضا در ۸ عنوان^۳ معرفی شده‌اند. البته لازم به ذکر است که در آیین‌نامه مذکور به رئیس واحدهای استانی وزارتخانه‌های دارای واحد استانی اشاره شده است که خود می‌تواند شامل ۱۴ عضو باشد، بنابراین تعداد اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در این آیین‌نامه ۲۱ عضو خواهد بود. لازم به ذکر است که تمامی اعضا در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ دارای حق

۱. علاوه بر موارد مذکور بر طبق ماده (۵) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۲، هنگام طرح مباحث مربوط به هر دستگاه اجرایی از مسئول آن دستگاه با حق رأی برای شرکت در جلسه شورا دعوت به عمل می‌آید. همچنین براساس ماده (۶) نیز دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به هر یک از شهرستان‌های استان از فرماندار آن شهرستان برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت به عمل آورد.

۲. علاوه بر موارد مذکور بر طبق ماده (۵) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۷، هنگام طرح مباحث مربوط به هر دستگاه اجرایی از مسئول آن دستگاه با حق رأی برای شرکت در جلسه شورا دعوت به عمل می‌آید. در ماده (۶) نیز عنوان شده، دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به هر یک از شهرستان‌های استان از فرماندار آن شهرستان برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت به عمل آورد. همچنین در ماده (۷) نیز دبیر شورا موظف می‌گردد هنگام طرح مباحث مربوط به مسائل آمایش از نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با حق رأی دعوت به عمل آورد.

۳. در تبصره «۱» آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۹۰، بیان شده است هنگام طرح مباحث مربوط به هر یک از دستگاه‌های اجرایی و کارگروه‌های تخصصی از مسئول آن دستگاه و رئیس کارگروه مربوط برای شرکت در جلسه شورا بدون حق رأی دعوت به عمل می‌آید. در تبصره «۳» نیز بیان شده است، رؤسای شورا و کارگروه می‌توانند حسب مورد از افراد صاحب‌نظر بدون حق رأی دعوت به عمل آورند.

رأی هستند. اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ تا حدود زیادی مشترک هستند، اما تفاوت‌هایی نیز با یکدیگر دارند که در ادامه به آنها پرداخته می‌شود. همانطور که قبلاً نیز اشاره شد در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ صحبتی از تغییر در اعضای شورا نشده است. بنابراین آنچه در ارتباط با آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ بیان شد، در مورد آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نیز صدق می‌کند.

۱-۱-۲. مقایسه اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۷

با مقایسه اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ با آیین‌نامه سال ۱۳۸۲ مشاهده می‌شود برخی از اعضا در سال ۱۳۸۷ اضافه شده‌اند، بعضی با تغییرات جزئی باقی مانده‌اند و عده‌ای نیز از فهرست اعضا حذف شده‌اند. در ادامه تغییرات آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۸۲ ارائه شده است.

الف) اعضای اضافه شده در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ نسبت به سال ۱۳۸۲

- معاون عمرانی استانداری
- مدیرکل دفتر روستایی استانداری

ب) اعضای که با تغییرات جزئی در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ ابقا شده‌اند

- رئیس شورای هماهنگی بانک‌ها بجای رئیس یکی از بانک‌های استان به انتخاب رئیس کل بانک مرکزی
- رئیس سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران بجای یک نفر از میان مدیران سازمان‌های مربوط به ایثارگران به انتخاب استاندار

ج) اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۸۲ که در آیین‌نامه سال

۱۳۸۷ حذف شده‌اند

- رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان
- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت نفت به انتخاب وزیر نفت
- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت نیرو
- یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت ارتباطات به انتخاب وزیر مربوطه
- یک نفر از رؤسای دانشگاه‌های غیرپزشکی به انتخاب وزیر علوم
- مشاور استاندار در امور بانوان
- نماینده سازمان ملی جوانان در استان
- یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان
- مدیرکل منابع طبیعی استان

- مدیرکل توسعه و تجهیز مدارس استان
- رئیس کل دادگستری استان
- یکی از فرمانداران به انتخاب فرمانداران استان
- رئیس شورای اسلامی شهر استان
- رؤسای کلیه کارگروه‌های تخصصی زیرمجموعه
- شهردار شهری که مسائل مربوط به آن در شورا مطرح می‌شود
- تعداد نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی از دو نماینده به یک نماینده تقلیل یافته است

۲-۱. مقایسه اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰

مقایسه آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۸۷ نیز تغییراتی را نشان می‌دهد که در ادامه ارائه شده است.

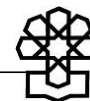
الف) اعضای اضافه شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۷

- رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
- فرمانداران (برحسب مورد)
- فرمانده بسیج استان
- واحد استانی وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
- رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان
- رئیس کل دادگستری استان
- رئیس یکی از دانشگاه‌های غیرپزشکی استان به انتخاب وزیر علوم
- یکی از مدیران استانی وابسته به وزارت نفت
- یکی از مدیران استانی وابسته به وزارت نیرو

ب) اعضای که با تغییرات جزئی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ ابقا شده‌اند

- مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان بجای مدیرکل تعاون
- رئیس سازمان راه و شهرسازی به جای رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان و مدیرکل راه و ترابری استان

۱. البته اگر رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی استان (به‌عنوان رئیس واحد استانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)، یک نفر از مدیران استانی وابسته به وزارت نفت (به‌عنوان رئیس واحد استانی وزارت نفت)، یک نفر از مدیران واحدهای استانی وابسته به وزارت ارتباطات (به‌عنوان رئیس واحد استانی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات)، یک نفر از رؤسای دانشگاه‌های غیرپزشکی به انتخاب وزیر علوم (به‌عنوان رئیس واحد استانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) و رئیس کل دادگستری استان (به‌عنوان رئیس واحد استانی وزارت دادگستری) به اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان اضافه شده باشد، در واقع ۹ عضو نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ افزوده شده است.

• رئیس سازمان صنایع و معادن بجای رئیس سازمان بازرگانی استانی و رئیس سازمان صنایع و معادن استان

ج) اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ حذف شده‌اند

- معاون عمرانی استاندار
 - رئیس شورای هماهنگی بانک‌های استان
 - مدیر کل صدا و سیمای مرکز استان^۱
 - رئیس سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران استان
 - مدیر کل دفتر روستایی استانداری
 - دو نفر صاحب‌نظر ترجیحاً از استاتید دانشگاه به پیشنهاد استاندار و تصویب شورا
 - یک نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجمع نمایندگان استان
- نکته قابل توجه این است که هیچ منطق کارشناسی در ارتباط با حذف و اضافه کردن اعضا مشاهده نمی‌شود.

۲-۲. بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از منظر وظایف

در این قسمت ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان از منظر وظایف، با توجه به آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب مورد بررسی قرار گرفته است.

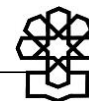
۲-۲-۱. وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

ماده (۴) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۲ به وظایف شورا اختصاص دارد و شامل ۱۷ بند می‌شود. در ماده (۴) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مربوط به سال ۱۳۸۷ نیز بیان شده است: «وظایف شورا براساس ماده (۷۰) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع ماده (۸۳) قانون برنامه چهارم تعیین می‌گردد». بنابراین، وظایف شورا در آیین‌نامه‌های سال ۱۳۸۲ و ۱۳۸۷ مشابه است. وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، در ماده (۳) آورده شده و شامل ۱۹ بند است. در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ اشاره‌ای بر ایجاد تغییرات در وظایف این شورا نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نشده است. جدول زیر وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را در سال‌های مذکور نشان می‌دهد.

۱. با وجود اینکه مدیر کل صدا و سیمای مرکز استان در لیست اعضا نیست، اما به‌عنوان عضو کارگروه‌های تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی، آمایش سرزمین، محیط‌زیست و توسعه پایدار، پژوهش، فناوری و تحول اداری، سلامت و امنیت غذایی، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و بانوان و خانواده آورده شده است.

جدول ۴. وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

ردیف	ماده (۴) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۲ و ۱۳۸۷	ماده (۳) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
۱	بررسی و تأیید برنامه‌های بلندمدت توسعه استان شامل جهت‌گیری‌های توسعه بلندمدت استان در چارچوب نظام برنامه‌ریزی کشور و در راستای جهت‌گیری‌های بلندمدت کشور و طرح آمایش ملی	بررسی و تأیید برنامه‌های توسعه استان شامل جهت‌گیری‌های توسعه بلندمدت استان، در چارچوب نظام برنامه‌ریزی کشور و در راستای جهت‌گیری آمایش سرزمین
۲	بررسی و تأیید برنامه‌های میان‌مدت توسعه استان شامل هدف‌ها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و اولویت‌های سرمایه‌گذاری در توسعه استان که در چارچوب رهنمودهای کلی و سیاست‌های کلان و بخشی و سازگار با برنامه میان‌مدت ملی برای دوره برنامه توسعه تهیه می‌شود	بررسی و تصویب برنامه‌های میان‌مدت توسعه استان و شهرستان شامل هدف‌ها، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های توسعه استان و نظارت بر آنها
۳	تصویب طرح‌های توسعه و عمران و سلسله‌مراتب خدمات شهری و روستایی در قالب برنامه‌های توسعه استان با رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی معماری و شهرسازی	بررسی و تصویب سند توسعه اشتغال استان و شهرستان
۴	اتخاذ تدابیر لازم برای تحقق آن قسمت از درآمدهای عمومی و اختصاصی دولت در استان که توسط دستگاه‌های اجرایی استانی وصول و به خزانه استان واریز می‌گردد (درآمد استانی) و پیشنهاد کسب منابع جدید درآمد در چارچوب سیاست‌های مصوب دولت	پیشنهاد برنامه‌های توسعه مشارکت زنان و جوانان به‌ویژه بسیجیان در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوطه
۵	اتخاذ تدابیر لازم برای صرفه‌جویی در هزینه‌ها و پیشنهاد راه‌های کاهش هزینه در چارچوب سیاست‌های مصوب دولت	تهیه، تدوین و نظارت بر برنامه عملیاتی پنج‌ساله استان و شهرستان
۶	بررسی و تأیید بودجه پیشنهادی سالیانه استان شامل منابع مالی لازم از محل درآمدهای استان و سهمی از منابع ملی و اعتبارات جاری و عمرانی دستگاه‌های اجرایی استان از محل درآمد عمومی و اعتبارات از محل درآمد اختصاصی در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کل کشور برای ارائه به سازمان	تصویب طرح‌های توسعه و عمران و سلسله‌مراتب خدمات شهری و روستایی در قالب برنامه‌های توسعه استان، با رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران
۷	بررسی و توزیع اعتبارات عمرانی استانی مصوب بین فصول، برنامه‌ها و طرح‌های عمرانی و دستگاه‌های اجرایی استانی به تفکیک شهرستان براساس پیشنهاد سازمان استان	اتخاذ تدابیر لازم برای تحقق درآمدهای عمومی و اختصاصی دولت در استان و پیشنهاد کسب منابع جدید درآمدی جهت درج در لوائح بودجه سنواتی
۸	بررسی و تصمیم‌گیری در مورد توسعه صادرات غیرنفتی استان و در صورت لزوم خط‌مشی‌های اجرایی مبادلات مرزی اعم از بازارچه‌ها، تعاونی‌های مرزنشین در چارچوب سیاست‌های کلی تجارت خارجی کشور	بررسی و تأیید بودجه پیشنهادی سالیانه استان، در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های تهیه و تنظیم بودجه کل کشور و ارائه به معاونت
۹	بررسی برنامه‌های سالیانه و میان‌مدت اصلاح و تحول اداری متناظر با برنامه‌های توسعه مصوب و پیشنهاد آن به مراجع ذی‌ربط	بررسی و توزیع سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان به تفکیک شهرستان براساس پیشنهاد دبیر شورا
۱۰	شناخت قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی استان و ایجاد زمینه‌های لازم برای تشویق و توسعه سرمایه‌گذاری‌های مردمی در امور اقتصادی، تولیدی و اجتماعی	بررسی، تصویب و ابلاغ ضوابط توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان
۱۱	ساماندهی کمک‌ها و توسعه مشارکت‌های مردمی در اقدامات	بررسی و توزیع اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی

ردیف	ماده (۴) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۸۲ و ۱۳۸۷	ماده (۳) آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
	عمرانی و امور عام‌المنفعه	استانی به تفکیک «دستگاه - برنامه» براساس پیشنهاد دبیر شورا، به‌گونه‌ای که توزیع نهایی منجر به عدم تعادل در پرداخت‌های دستگاه‌های اجرایی نگردد
۱۲	بررسی راه‌های تجهیز و جذب پس‌اندازهای مردم و به کارگیری آنها در امور توسعه استان در چارچوب سیاست‌ها و خط‌مشی‌های پولی کشور	بررسی و تصمیم‌گیری در مورد توسعه صادرات غیرنفتی استان و در صورت لزوم خط‌مشی‌های اجرایی مبادلات مرزی اعم از بازارچه‌ها، تعاونی‌های مرزنشینان در چارچوب سیاست‌های کلی تجارت خارجی کشور
۱۳	پیشنهاد برنامه‌های توسعه مشارکت زنان و جوانان به‌ویژه بسیجیان در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوط	پیشنهاد برنامه‌های استقرار نظام تأمین اجتماعی ملی در سطح استان به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوط
۱۴	پیشنهاد برنامه‌های توسعه منابع انسانی به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوط	بررسی راه‌های تجهیز و جذب پس‌اندازهای بخش غیردولتی و نیز توسعه مشارکت‌های مردمی در امور استان
۱۵	پیشنهاد برنامه‌های استقرار نظام تأمین اجتماعی ملی در سطح استان به مراجع ذی‌ربط و تنظیم سیاست‌های اجرایی مربوط	پیشنهاد برنامه‌های اجرایی توسعه منابع انسانی به مراجع ذی‌ربط و تنظیم و ابلاغ سیاست‌های اجرای مربوط
۱۶	بررسی وضعیت اشتغال در سطح استان و پیش‌بینی روش‌های تشویقی برای سرمایه‌گذاری در امور اشتغالزایی	طرح و تصویب اختصاص اعتبار از محل اعتبارات استانی برای مصوبات شوراها، که به حکم مقررات قانونی ایجاد گردیده و یا می‌گردند
۱۷	پیشنهاد برنامه‌ها و تأمین منابع تقویت و توسعه بسیج استان	ارائه یک نسخه از قرارداد سند بودجه سالیانه استان موضوع بند «ب» ماده (۱۷۹) قانون و برنامه‌های مصوب استانی و شهرستانی و گزارش عملکرد برنامه و پیشرفت سه‌ماهه بودجه به معاونت و وزارت
۱۸		تعامل فعال با شورای هماهنگی توسعه منطقه
۱۹		اتخاذ تدابیر لازم درخصوص سایر وظایف مرتبط با شورا

مأخذ: آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

مقایسه وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ نشان می‌دهد همپوشانی قابل ملاحظه‌ای در بخش وظایف شورا در دو آیین‌نامه وجود داشته است. البته در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۷، تغییراتی نیز به وجود آمده است که در ادامه مورد بررسی قرار گرفته است.

الف) وظایفی که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ حذف شده است:

- اتخاذ تدابیر لازم برای صرفه‌جویی در هزینه‌ها و پیشنهاد راه‌های کاهش هزینه در چارچوب سیاست‌های مصوب دولت.
- بررسی برنامه‌های سالیانه و میان‌مدت اصلاح و تحول اداری متناظر با برنامه‌های توسعه مصوب و

۱. وظایف شورا در سال ۱۳۸۷ دقیقاً مشابه سال ۱۳۸۲ است.

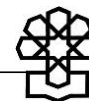
۲. وظایف شورا در سال ۱۳۹۴ دقیقاً مشابه سال ۱۳۹۰ است.

پیشنهاد آن به مراجع ذی‌ربط.

- شناخت قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی استان و ایجاد زمینه‌های لازم برای تشویق و توسعه سرمایه‌گذاری‌های مردمی در امور اقتصادی، تولیدی و اجتماعی.
 - ساماندهی کمک‌ها و توسعه مشارکت‌های مردمی در اقدامات عمرانی و امور عام‌المنفعه.
 - پیشنهاد برنامه‌ها و تأمین منابع تقویت و توسعه بسیج استان.
- ب) وظایفی که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ اضافه شده است:**
- تهیه، تدوین و نظارت بر برنامه عملیاتی پنج‌ساله استان و شهرستان.
 - بررسی، تصویب و ابلاغ ضوابط توزیع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شهرستان.
 - بررسی و توزیع اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی استانی به تفکیک «دستگاه - برنامه» براساس پیشنهاد دبیر شورا، به‌گونه‌ای که توزیع نهایی منجر به عدم تعادل در پرداخت‌های دستگاه‌های اجرایی نگردد.
 - طرح و تصویب اختصاص اعتبار از محل اعتبارات استانی برای مصوبات شوراها یا که به حکم مقررات قانونی ایجاد گردیده و یا می‌گردند.
 - ارائه یک نسخه از قرارداد سند بودجه سالیانه استان موضوع بند «ب» ماده (۱۷۹) قانون و برنامه‌های مصوب استانی و شهرستانی و گزارش عملکرد برنامه و پیشرفت سه‌ماهه بودجه به معاونت و وزارت.
 - تعامل فعال با شورای هماهنگی توسعه منطقه.
 - اتخاذ تدابیر لازم در خصوص سایر وظایف مرتبط با شورا.

۳-۲. بررسی کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

طبق آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی آن، به‌منظور پیشبرد اهداف و انجام وظایف شورا، کارگروه‌های تخصصی در هر یک از استان‌های کشور تشکیل می‌شوند. تعداد این کارگروه‌های در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ متفاوت بوده است. جدول زیر به‌صورت تفصیلی به این موضوع پرداخته است.

جدول ۵. کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

ردیف	آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان سال ۱۳۸۲	آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان سال ۱۳۸۷	آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان سال ۱۳۹۰	آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان سال ۱۳۹۴
۱	کارگروه برنامه‌ریزی تحول اداری	کارگروه تخصصی امور زیربنایی	کارگروه تخصصی امور اقتصادی	کارگروه تخصصی امور اقتصادی
۲	کارگروه زیربنایی و عمران	کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی	کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی	کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی
۳	کارگروه صنعت و معدن	کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی	کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی	کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی
۴	کارگروه بهینه‌سازی مصرف سوخت	کارگروه تخصصی تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات	کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، محیط‌زیست و توسعه پایدار	کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار
۵	کارگروه شهرسازی و معماری	کارگروه تخصصی آمایش، محیط‌زیست و توسعه پایدار	کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری	کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک
۶	کارگروه آمایش و محیط‌زیست	کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری	کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی	کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی
۷	کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی	کارگروه تخصصی بانوان و خانواده	کارگروه تخصصی درآمد‌ها و تجهیز منابع استانی	کارگروه تخصصی درآمد‌ها و تجهیز منابع استانی
۸	کارگروه اشتغال و سرمایه‌گذاری	کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی	کارگروه تخصصی اشتغال	کارگروه تخصصی اشتغال
۹	کارگروه توسعه صادرات	کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی	کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ^۱	کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
۱۰	کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات	کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	کارگروه تخصصی بانوان و خانواده	کارگروه تخصصی بانوان و خانواده
۱۱	کارگروه آموزش و پرورش	کارگروه تخصصی ساماندهی گلزار شهدا		کارگروه تخصصی توسعه روستایی و عشایری
۱۲	کارگروه اجتماعی	کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری		کارگروه تخصصی آموزش، پرورش، فناوری و نوآوری
۱۳	کارگروه بهداشت، درمان و تأمین اجتماعی			کارگروه تخصصی استانداردها و ارتقای کیفیت کالا و خدمات
۱۴	کارگروه فرهنگ، هنر و تربیت بدنی			
۱۵	کارگروه بانوان و جوانان			

مأخذ: آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

۱. در اصلاحیه آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان به تصویب رسیده است.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۰ از تعداد کارگروه‌های تخصصی کاسته شده و مجدداً در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ تعداد کارگروه‌های تخصصی افزایش یافته است. در ادامه تغییرات ایجاد شده در کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ و آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ ارائه شده است.

۱-۳-۲. تغییرات ایجاد شده در کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در

آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۹۰

در ادامه کارگروه‌های اضافه و یا با اندکی ابقا شده مورد بررسی قرار گرفته است.

الف) کارگروه اضافه شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۹۰

- کارگروه تخصصی توسعه روستایی و عشایری
 - کارگروه تخصصی آموزش، پرورش، فناوری و نوآوری
 - کارگروه تخصصی استانداردسازی و ارتقای کیفیت کالا و خدمات
- ب) کارگروه‌هایی که با تغییرات جزئی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ ابقا شده‌اند
- کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار
 - کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک

۲-۳-۲. تغییرات ایجاد شده در کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در

آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۷

در ادامه کارگروه‌های اضافه شده، ابقا شده با تغییرات اندک و حذف شده مورد بررسی قرار گرفته است.

الف) کارگروه اضافه شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۷

- کارگروه تخصصی درآمد و تجهیز منابع استانی
- ب) کارگروه‌هایی که با تغییرات جزئی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ ابقا شده‌اند
- کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی به جای دو کارگروه «امور زیربنایی» و «مسکن و شهرسازی»

- کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری به جای دو کارگروه تخصصی «تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات» و «پژوهش، فناوری و نوآوری»

- کارگروه تخصصی اشتغال به جای کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری

ج) کارگروه حذف شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۷

- کارگروه تخصصی ساماندهی گلزار شهدا

۴-۲. بررسی اعضای کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در اینجا به دلیل جلوگیری از پراکندگی مطالب، تنها به گزارش مقایسه وظایف و اعضای کارگروه‌های تخصصی مطابق با آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ پرداخته شده و تلاش می‌شود در صورت امکان مقایسه‌ای با کارگروه‌های مشابه انجام گیرد.

جدول ۶. بررسی اعضای کارگروه‌های تخصصی در آیین‌نامه‌های شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۰ و ۱۳۸۷

ردیف	نام کارگروه تخصصی	تعداد اعضا در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴		تعداد اعضا در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰		تعداد اعضا در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷	
		با حق رأی	بدون حق رأی	با حق رأی	بدون حق رأی	با حق رأی	بدون حق رأی
۱	کارگروه تخصصی امور اقتصادی	۱۳	۳	۱۱	۳	۱۹	۸
۲	کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی	۲۲	۰	۱۴	۰	*۱۷	*۵
						**۲۴	*۱
۳	کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی	۲۴	۰	۲۰	۰	۲۴	۵
۴	کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار	۲۲	۰	۱۱	۰	۱۵	۳
۵	کارگروه تحول اداری و دولت الکترونیک	۱۹	۰	۱۵	۰	*۱۵	*۱
						**۱۵	*۶
۶	کارگروه تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی	۱۸	۰	۱۵	۰	۱۶	۱
۷	کارگروه تخصصی درآمدها و تجهیز منابع استانی	۸	۰	۸	۰	-	-

- از این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ ماده (۲۱) با عنوان کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی یاد شده است.

- در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ کارگروه‌های تخصصی امور زیربنایی (*) و مسکن و شهرسازی (***) به صورت جداگانه مورد توجه قرار گرفته‌اند.

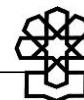
- نام این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ از «کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، محیط‌زیست و توسعه پایدار» به «تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار» تغییر یافته است.

- عنوان این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ از «کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری» به «کارگروه تحول اداری و دولت الکترونیک» تغییر یافته است.

- این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ شامل دو کارگروه تخصصی تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات (*) و کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری (***) بوده است.

- عنوان این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ از «کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی» به «کارگروه تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی» تغییر یافته است.

- این کارگروه در کارگروه‌های تخصصی آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ وجود ندارد.

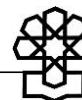
ردیف	نام کارگروه تخصصی	تعداد اعضا در آیین نامه سال ۱۳۹۴		تعداد اعضا در آیین نامه سال ۱۳۹۰		تعداد اعضا در آیین نامه سال ۱۳۸۷	
		با حق رأی	بدون حق رأی	با حق رأی	بدون حق رأی	با حق رأی	بدون حق رأی
۸	کارگروه تخصصی اشتغال	۱۳	۰	۱۲	۰	۲۲	۲
۹	کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۲۴	۴	۲۲	۴	۱۶	۰
۱۰	کارگروه تخصصی بانوان و خانواده	۲۴	۳	۲۳	۳	۲۴	۳
۱۱	کارگروه تخصصی ساماندهی گلزار شهدا	۰	۰	۰	۰	۱۵	۰
۱۲	کارگروه تخصصی توسعه روستایی و عشایری	۲۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۳	کارگروه تخصصی آموزش، پژوهش، فناوری‌های نوین	۱۸	۰	۰	۰	۰	۰
۱۴	کارگروه تخصصی استانداردسازی و ارتقای کیفیت کالا و خدمات	۲۴	۰	۰	۰	۰	۰
	جمع	۲۴۹	۱۰	۱۵۱	۱۰	۲۲۲	۳۵

مأخذ: آیین نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

با توجه به جدول فوق می‌توان گفت به‌طور کلی تعداد اعضای کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ کاهش یافته است. این کاهش در مورد اعضای دارای حق رأی حدود ۳۲ درصد و در ارتباط با اعضای بدون حق رأی نزدیک به ۷۱ درصد بوده است.

این در حالی است که تعداد اعضای با حق رأی در مجموع کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است و تقریباً $1/65$ برابر شده است.

به‌منظور ارائه تصویری شفاف از تغییرات صورت گرفته در اعضای کارگروه‌های تخصصی طی دوره ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴، در ادامه به‌صورت تفصیلی به بررسی اعضای کارگروه‌های تخصصی در آیین‌نامه‌های مربوطه پرداخته شده است.

۱-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی امور اقتصادی

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

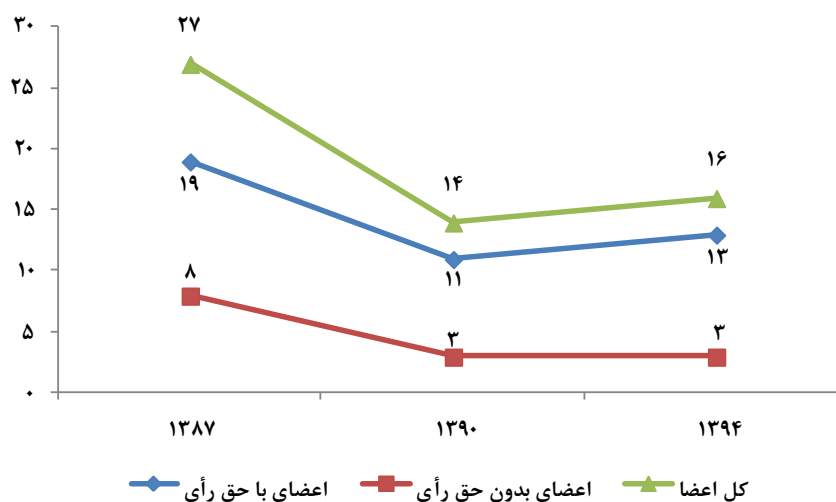
جدول ۷. اعضای کارگروه تخصصی امور اقتصادی در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	-	-	۱. مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان ۲. رئیس سازمان بازرگانی استان ۳. رئیس دانشگاه علوم پزشکی مرکز استان ۴. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد به تشخیص معاون برنامه‌ریزی استاندار ۵. رئیس مناطق آزاد یا ویژه اقتصادی استان ۶. سه نفر از صاحب‌نظران دانشگاهی در امور صنعت، کشاورزی و خدمات به انتخاب استاندار ۷. نماینده یکی از سازمان‌های بیمه‌ای به انتخاب معاون برنامه‌ریزی استاندار و تأیید شورا ^۷	۱. رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان ۲. رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان ۳. رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان ۴. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ۵. مدیرکل منابع طبیعی استان ۶. مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان ۷. مدیرکل گمرک استان ۸. رئیس واحد استانی وزارت صنعت، معدن و تجارت ^۱ ۹. نماینده وزیر نیرو در استان به انتخاب وزیر ^۲ ۱۰. رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ^۳ ۱۱. سرپرست یکی از بانک‌های استان ^۴ ۱۲. رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی ^۵ ۱۳. دو نفر از کارآفرینان برتر استان یا افراد صاحب‌نظر ^۶	مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری	مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری	مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری	استاندار	معاون برنامه‌ریزی استانداری	معاون برنامه‌ریزی استانداری

۱. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ از عنوان «رئیس سازمان صنایع و معادن استان» استفاده شده است.
۲. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ از عنوان «مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان» استفاده شده است.
۳. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ دو عضو «مدیرکل تعاون استان» و «رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان» وجود دارد.
۴. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ این عضو با عنوان «سرپرست یکی از بانک‌های استان به انتخاب رؤسای بانک‌ها» معرفی شده است.
۵. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ دو عضو «مدیرکل راه و ترابری استان» و «رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان» وجود دارد.
۶. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ سه عضو «رئیس اتاق تعاون استان»، «رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان» و «رئیس خانه صنعت و معدن استان» وجود دارد.
۷. موارد ۵، ۶ و ۷ در اعضای حذف شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، اعضای بدون حق رأی بوده‌اند.

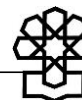
براساس اطلاعات جدول فوق، بیشترین تغییرات ایجاد شده در ساختار اعضای کارگروه تخصصی امور اقتصادی مربوط به آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ است و آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ تغییرات کمتری نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ داشته است. روند تغییرات مذکور در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۱. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی امور اقتصادی

سؤال اساسی در ارتباط با اعضای این کارگروه و سایر کارگروه‌های تخصصی این است که بر چه اساس و منطق کارشناسی انتخاب شده‌اند و به چه دلیلی برخی از اعضای نامبرده از لیست اعضای کارگروه حذف شده‌اند؟^۱ نکته قابل توجه در ارتباط با اعضای حذف شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، حذف «مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان»، «رئیس دانشگاه علوم پزشکی مرکز استان» و «سه نفر از صاحب‌نظران دانشگاهی در امور صنعت، کشاورزی و خدمات» است. در ارتباط با صاحب‌نظران دانشگاهی باید توجه داشت که این اعضا حق رأی نداشته و تنها موجب ارتقای سطح دانایی شوراها بوده‌اند.

۱. متأسفانه کارشناسان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نیز منطق مشخصی برای این مسئله ارائه نکرده و حتی در برخی موارد انتقاداتی به ساختار آیین‌نامه‌های اجرایی نیز داشتند.

۲-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جدول ۸. اعضای کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

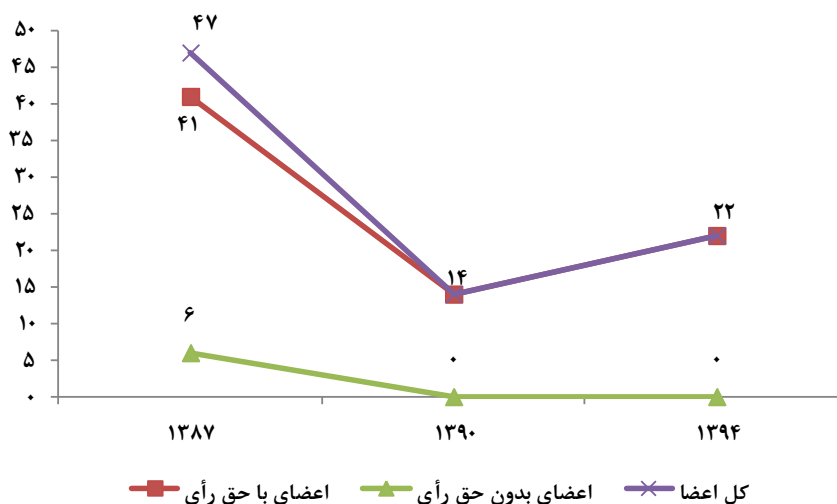
اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده			اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در استان به انتخاب وزیر	مدیرکل مدیریت بحران استان	-	اعضای حذف شده از کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی:	اعضای حذف شده از کارگروه تخصصی امور زیربنایی:	۱. رئیس واحد استانی وزارت جهاد کشاورزی	رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی	رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی	مدیرکل دفتر فنی استانداری* استان	معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری	معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری	معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری
۲. مدیرکل نوسازی مدارس استان			۱. مدیرکل دفتر فنی استانداری	۱. مدیرکل راه و ترابری استان	۲. مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق منطقه‌ای استان						
۳. مدیرعامل شرکت پخش فرآورده‌های نفتی			۲. مدیرکل تعاون استان	۲. رئیس سازمان مسکن و شهرسازی استان	۳. مدیرکل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان						
۴. رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مرکز استان			۳. نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با انتخاب وزیر	۳. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان	۴. مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان						
۵. مدیرکل استاندارد استان			۴. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان	۴. مدیرکل منابع طبیعی استان	۵. یکی از شهرداران به انتخاب شهرداران استان						
۶. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان			۵. یکی از رؤسای بانک‌های استان	۵. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با تشخیص معاون عمرانی استاندار	۶. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان						
۷. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب شهری استان			۶. رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان	۶. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان	۷. مدیرعامل شرکت ملی گاز استان						
۸. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی استان			۷. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد	۷. یکی از اعضای شورای اساتید دانشگاهی	۸. نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استانداری ^۱						
			۸. حسب مورد	۸. یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای استان	۹. مدیرکل ثبت اسناد و املاک استان						
			۹. دو نفر صاحب‌نظر دانشگاهی	۹. یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای استان							
			۱۰. رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان	۱۰. رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان							
	۱۱. رئیس سازمان مهندسی ساختمان استان	۱۱. رئیس سازمان مهندسی ساختمان استان									

* دبیر کارگروه تخصصی امور زیربنایی در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷. ** دبیر کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷.

۱. در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ و با احیای مجدد سازمان مدیریت، «رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان» جایگزین «نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استانداری» شده است.

لازم به ذکر است که در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ کارگروه‌های تخصصی امور زیربنایی و مسکن و شهرسازی به‌صورت جداگانه مورد توجه قرار گرفته‌اند. نمودار زیر روند تغییرات صورت گرفته از منظر اعضا را در این کارگروه تخصصی نشان می‌دهد.

نمودار ۲. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی امور زیربنایی و مسکن و شهرسازی

همانطور که ملاحظه می‌شود، تعداد اعضای این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ به شدت کاهش یافته و در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ مجدداً افزایش یافته است. از جمله نکات قابل توجه در ارتباط با تغییرات ایجاد شده در اعضای کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- اعضای مانند «نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در استان به انتخاب وزیر»، «مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان» و «مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب» که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ حذف شده بودند، در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ مجدداً به لیست اعضای این کارگروه اضافه شده‌اند. حال آنکه منطبق با حذف و اضافه‌ها مشخص نیست.
- در ارتباط با این کارگروه نیز در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، صاحب‌نظران دانشگاهی حذف شده‌اند و در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ هم اقدامی جهت بازگرداندن آنها به لیست اعضای کارگروه صورت نگرفته است.
- عضو مربوط به «شورای اسلامی استان» نیز در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ از لیست اعضا حذف شده و در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نیز به‌عنوان عضو این کارگروه معرفی نشده است.

۳-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جدول ۹. اعضای کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. مدیرکل بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان	مدیر کل اوقاف و امور خیریه	-	۱. سه نفر از رؤسای دانشگاه‌های استان به انتخاب استاندار ۲. یکی از فرمانداران به انتخاب فرمانداران استان ۳. رئیس سازمان بهزیستی استان ۴. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص معاون سیاسی و امنیتی استاندار ۵. یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یادشده ۶. دو نفر از صاحب‌نظران و یا اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی مرتبط با امور اجتماعی به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار	۱. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ^۱ ۲. مدیرکل دفتر امور بانوان و خانواده ۳. مدیرکل آموزش و پرورش استان ۴. مدیرکل صدا و سیما مرکز استان ۵. رئیس واحد استانی وزارت اطلاعات ۶. دادستان مرکز استان ^۲ ۷. فرمانده ناحیه انتظامی استان یا نماینده تام‌الاختیار وی ۸. مدیرکل ورزش و جوانان استان ^۳ ۹. رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ^۴ ۱۰. مدیرکل سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی ۱۱. رئیس واحد استانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۲. رئیس واحد استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران ۱۳. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۱۴. مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) ۱۵. مدیرکل سازمان تبلیغات اسلامی ۱۶. فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان ۱۷. مدیرکل ثبت احوال کشور	مدیرکل دفتر امور اجتماعی استانداری	مدیرکل دفتر امور اجتماعی استانداری	مدیرکل دفتر امور اجتماعی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری

۱. در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۹۰ بجای «رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی»، «نماینده معاون برنامه‌ریزی استاندار» بوده است.

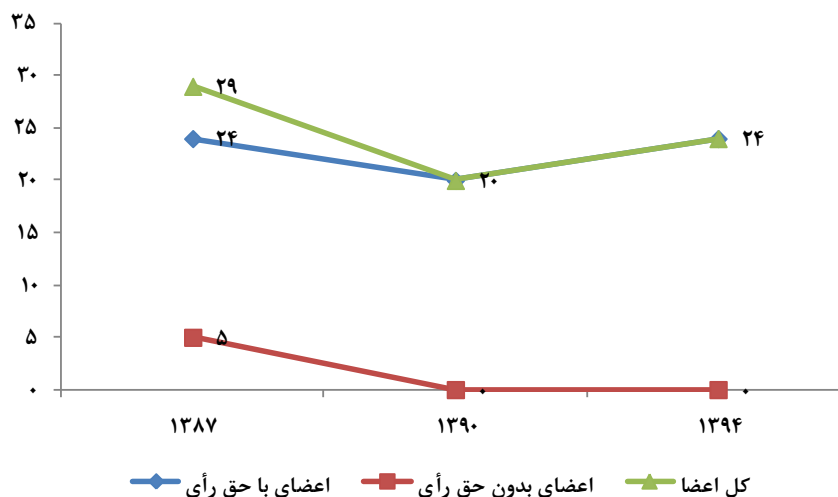
۲. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو به «رئیس کل دادگستری استان» اشاره شده است.

۳. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو، «نماینده سازمان ملی جوانان در استان» و «مدیرکل تربیت بدنی استان» وجود دارند.

۴. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو، به «رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان» اشاره شده است.

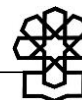
براساس اطلاعات جدول فوق، طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ تغییری در رئیس و دبیر کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی ایجاد نشده است. نمودار زیر روند تغییرات اعضای این کارگروه را طی سه آیین‌نامه مورد بررسی نشان می‌دهد.

نمودار ۳. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی

همانطور که ملاحظه می‌شود، روند تغییرات ایجاد شده در اعضای این کارگروه ابتدا کاهشی و سپس افزایشی بوده است. نکته قابل توجه در ارتباط با اعضای حذف شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ این است که ۶ نفر از اعضای حذف شده، «اساتید دانشگاه‌ها» و «عضو شورای اسلامی استان» بوده‌اند. البته در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴، «رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مرکز استان» به لیست اعضا اضافه شده است.

ازسوی دیگر حذف «رئیس سازمان بهزیستی استان» نیز در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، با در نظر گرفتن عنوان این کارگروه تخصصی و رسالت‌های آن محل ابهام است.

۴-۲-۴. بررسی اعضای کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

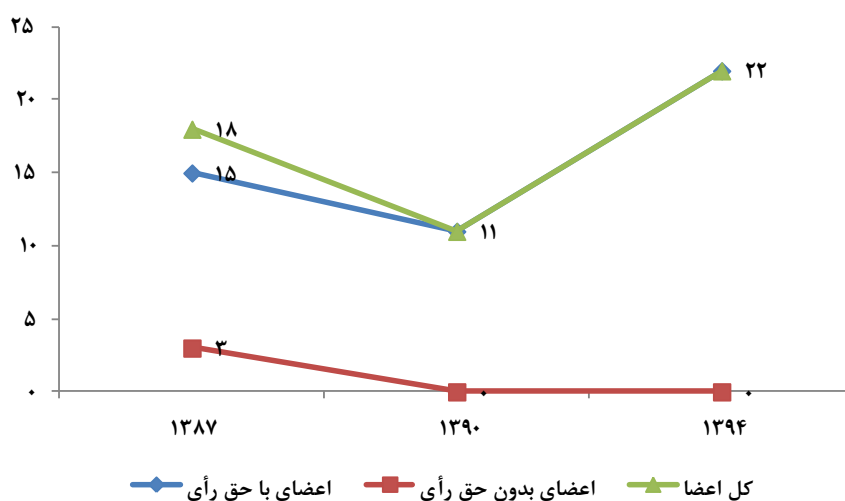
جدول ۱۰. اعضای کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. مدیرکل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ۲. مدیرکل ارتباطات و فناوری اطلاعات استان ۳. مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استاندار ۴. مدیرکل ثبت احوال استان ۵. رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مرکز استان ۶. مدیرکل پست استان ۷. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان ۸. مدیرعامل شرکت توزیع نیروی برق منطقه‌ای استان ۹. مدیرکل منابع طبیعی استان ۱۰. مدیرکل استاندارد استان ۱۱. نماینده شبکه سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیست	۱. مدیر کل مدیریت بهران استان ۲. نماینده وزارت نیرو به انتخاب وزیر	-	۱. معاون برنامه‌ریزی استاندار ۲. مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری ۳. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد به تشخیص معاون برنامه‌ریزی استاندار ۴. رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان ۵. دو نفر صاحب‌نظر و یا عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار ۶. رئیس شورای اسلامی استان	۱. مدیرکل دفتر آمار و اطلاعات استانداری ۲. مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان ۳. نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر ۴. رئیس واحد استانی وزارت صنعت، معدن و تجارت ۵. رئیس واحد استانی وزارت جهاد کشاورزی ۶. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ۷. رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی استان ^۱	مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و بوجه استانداری	مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و بوجه استانداری	مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی و بوجه استانداری	رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	معاون برنامه‌ریزی استانداری	استاندار

۱. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو، دو عضو «مدیرکل راه و ترابری استان» و «رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان» وجود دارد.

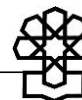
براساس اطلاعات جدول فوق، مشاهده می‌شود رئیس این کارگروه تخصصی با توجه به احیای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ از «معاون برنامه‌ریزی استانداری» به «رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان» تغییر یافته است. در ادامه روند تغییرات ایجاد شده در اعضای این کارگروه طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ ارائه می‌شود.

نمودار ۴. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار

روند تغییرات در اعضای این کارگروه نیز مانند کارگروه‌های پیشین ابتدا کاهشی و سپس افزایشی بوده است. اما نکته قابل توجه این است که تعداد اعضای این کارگروه در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، دو برابر شده است.

در این کارگروه نیز در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، اعضای مرتبط با صاحب‌نظران، اساتید دانشگاه و شورای اسلامی استان، حذف شده‌اند. البته در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴، «رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مرکز استان» و «نماینده شبکه سازمان‌های مردم‌نهاد محیط‌زیست» به لیست اعضا اضافه شده‌اند.

۵-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تحول اداری و دولت الکترونیک

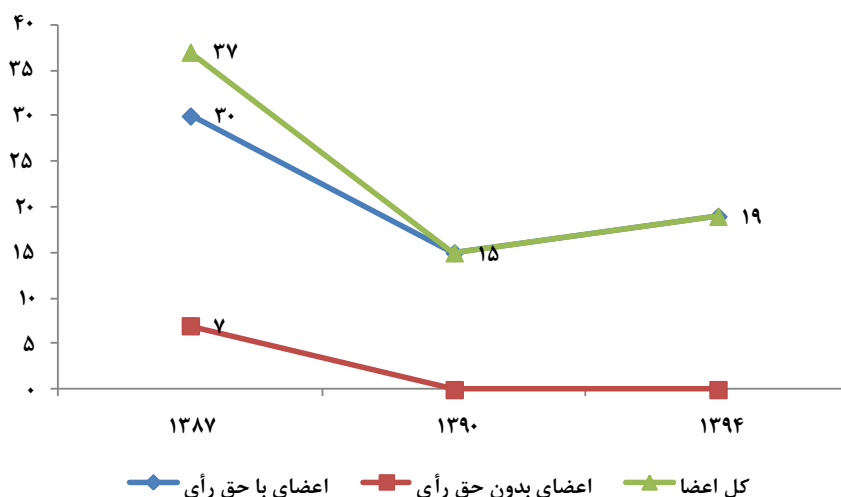
در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جدول ۱۱. اعضای کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده			اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ۲. مدیر کل فناوری اطلاعات استانداری ۳. مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ۴. نماینده وزارت نیرو ۵. شهردار مرکز استان ۶. رئیس سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان ۷. مدیر کل حفاظت محیط زیست استان ۸. مدیر کل استاندارد استان ۹. مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات استانداری ۱۰. یک نفر از رؤسای دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی دولتی استان	۱. نماینده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در استان ۲. رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی ۳. رئیس دفتر نخبگان استان	۱. نماینده معاون برنامه‌ریزی استنادار (در سطح مدیرکل) ۲. مدیرکل دفتر آموزش و پژوهش استانداری ۳. نماینده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در استان ۴. رئیس پارک علم و فناوری استان ۵. رئیس دفتر نخبگان استان	۱. رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان ۲. یکی از فرمانداران استان به انتخاب استاندار ۳. دو نفر صاحب‌نظر با عضو هیئت علمی دانشگاه‌ها مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری ۴. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد نماینده تشکل‌های غیردولتی موجود در استان مرتبط با فعالیت‌های بهره‌وری	اعضای حذف شده از کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری: ۱. یک نفر از رؤسای دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی دولتی استان ۲. رئیس دفتر نخبگان استان ۳. رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان ۴. نماینده وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات ۵. یک نفر از رؤسای دانشگاه‌های غیردولتی و غیرانتفاعی استان ۶. سه نفر از نخبگان یا دانشمندان استان به انتخاب استاندار از بین افراد زیر: الف) سه نفر با پیشنهاد دفتر امور نخبگان استان. ب) سه نفر با پیشنهاد رؤسای دانشگاه‌های دولتی استان ۷. دو نفر از مدیران ارشد شرکت‌های تولیدی و خدمات مهندسی و دانش‌بنیان مهم استان که حداقل یک نفر از آنان از بخش غیردولتی باشد ۸. رئیس سازمان بسیج علمی، پژوهشی و فناوری استان.	۱. مدیر کل ارتباطات و فناوری اطلاعات استان ۲. مدیر کل جهاد کشاورزی استان ۳. مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان ۴. مدیر کل آموزش و پرورش استان ۵. رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مرکز استان ۶. مدیر کل صدا و سیما مرکز استان	رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان	مدیرکل دفتر منابع انسانی و تحول اداری استانداری	معاون پشتیبانی و منابع انسانی استنادار مدیرکل دفتر منابع انسانی و تحول اداری استانداری	معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی استانداری	معاون اداری و مالی استانداری	استاندار

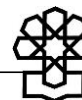
کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ با عنوان «پژوهش، فناوری و تحول اداری» و در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ تحت دو عنوان «تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات» و «پژوهش، فناوری و نوآوری» ارائه شده است. در ادامه روند تغییرات تعداد اعضای این کارگروه طی سه آیین‌نامه ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ ارائه شده است.

نمودار ۵. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک

با توجه به تلفیق دو کارگروه تخصصی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، تعداد اعضا به شکل چشمگیری (حدود ۶۰ درصد) کاهش یافته است. اما ملاحظه می‌شود که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ مجدداً بر تعداد اعضای این کارگروه افزوده شده است.

در ارتباط با تغییرات ایجاد شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ در ارتباط با اعضای این کارگروه تخصصی نیز مشاهده می‌شود اغلب اعضای حذف شده جزء نخبگان استانی، اساتید دانشگاه و نمایندگان بخش غیردولتی بوده‌اند. این در حالی است که در مقابل در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ تنها یک عضو با عنوان «یک نفر از رؤسای دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی دولتی استان» به لیست اعضا اضافه شده است.

۶-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جدول ۱۲. اعضای کارگروه تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استانداری	۱. نماینده معاون برنامه‌ریزی استاندار (در سطح مدیرکل)	-	۱. رئیس شورای هماهنگی نظام پزشکی در استان	۱. مدیرکل صدا و سیمای مرکز استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	استاندار	
۲. مدیرکل تعزیرات حکومتی استان	۲. مدیرکل دامپزشکی استان	-	۲. مدیرکل بازرگانی استان	۲. مدیرکل حفاظت محیط‌زیست محیط استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		
۳. مدیرکل استاندارد استان	۳. رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	-	۳. مدیرکل تأمین اجتماعی استان	۳. رئیس واحد استانی وزارت جهاد کشاورزی	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		
	۴. مدیرکل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان	-	۴. مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان	۴. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		
	۵. رئیس واحد استانی وزارت آموزش و پرورش	-	۵. رئیس مجمع نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی و معاونان سلامت و غذا و دارو دانشگاه یا دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی	۵. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		
		-	۶. دادستان مرکز استان ^۱	۶. دادستان مرکز استان ^۱	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		
		-	۷. رئیس واحد استانی وزارت ورزش و جوانان ^۲	۷. رئیس واحد استانی وزارت ورزش و جوانان ^۲	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		
		-	۸. رئیس واحد استانی وزارت صنعت، معدن و تجارت	۸. رئیس واحد استانی وزارت صنعت، معدن و تجارت	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان	معاون سیاسی و امنیتی استانداری	معاون سیاسی و امنیتی استانداری		

۱. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو به «رئیس دادگستری استان» اشاره شده است.

۲. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو به «مدیرکل تربیت بدنی استان» اشاره شده است.

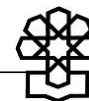
همانطور که ملاحظه می‌شود، روند تغییرات اعضای این کارگروه نیز در آیین‌نامه‌های مورد بررسی، ابتدا کاهشی و سپس افزایشی بوده است. نکته قابل توجه در ارتباط با اعضای اضافه شده در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ این است که با وجود عضویت «مدیرکل استاندارد و تحقیقات صنعتی استان» که زیرمجموعه سازمان استاندارد است، مدیرکل استاندارد استان نیز اضافه شده است.

۷-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی اشتغال

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی اشتغال و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

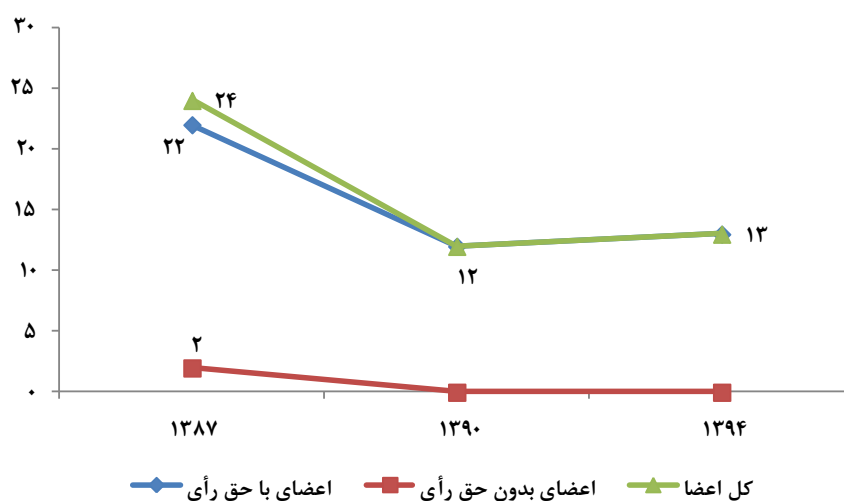
جدول ۱۳. اعضای کارگروه تخصصی اشتغال در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استانداری	رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی	-	۱. معاون برنامه‌ریزی استانداری ۲. مدیرکل آمار و اطلاعات استانداری ۳. مدیرکل تعاون استان ۴. رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان ۵. رئیس خانه صنعت استان ۶. سه نفر از مدیران عامل کارخانجات دولتی و غیردولتی مستقر در استان، به انتخاب استاندار ۷. دو نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های استان به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار ۸. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با حق رأی به تشخیص معاون برنامه‌ریزی استاندار ۹. یک نفر نماینده کارگران با معرفی کانون شورای اسلامی استان ۱۰. نماینده مجمع نمایندگان استان در مجلس شورای اسلامی به‌عنوان ناظر	۱. رئیس واحد استانی وزارت امور اقتصادی و دارایی ۲. رئیس و واحد استانی وزارت صنعت، معدن و تجارت ۳. رئیس واحد استانی وزارت جهاد کشاورزی ۴. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ۵. رئیس واحد استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران ۶. مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری ۷. مدیرعامل سازمان منطقه آزاد (در صورت وجود) ۸. مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان ۹. سرپرست یکی از بانک‌های استان به انتخاب و معرفی شورای هماهنگی بانک‌ها	رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	رئیس سازمان کار و امور اجتماعی استان	معاون وزیر ارتباطات استانداری	معاون برنامه‌ریزی استانداری	استاندار

براساس اطلاعات ارائه شده در جدول فوق، تعداد اعضای این کارگروه تخصصی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ با کاهش چشمگیری مواجه شده است و سپس در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ بسیار جزئی افزایش یافته است. نمودار زیر روند این تغییرات را نمایان می‌کند.

نمودار ۶. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی اشتغال

در ارتباط با اعضای حذف شده این کارگروه نیز منطق حذف اعضایی مانند «رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن استان»، «رئیس خانه صنعت استان»، «سه نفر از مدیران عامل کارخانجات دولتی و غیردولتی مستقر در استان» و «دو نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های استان»، در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ مشخص نیست.

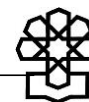
۸-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

جدول ۱۴. اعضای کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

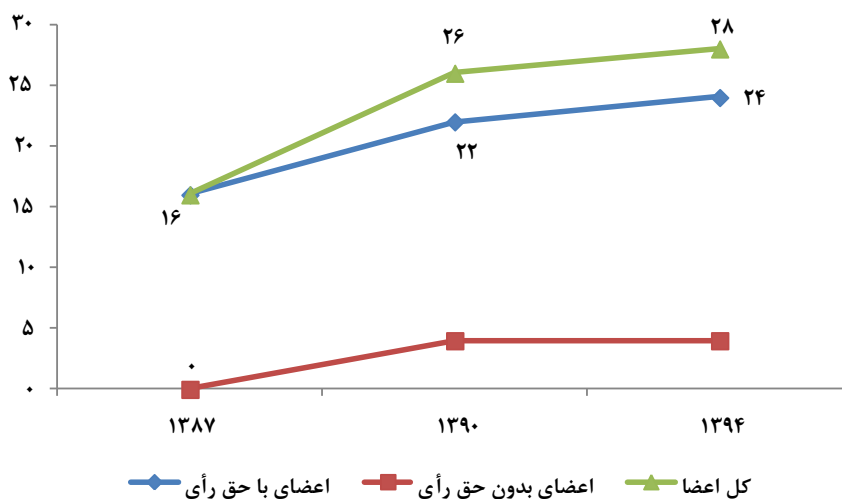
اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
۱. مدیرکل دفتر امور بانوان و خانواده استانداری ۲. مدیرکل تعزیرات حکومتی استان	۱. رئیس واحد استانی وزارت صنعت، معدن و تجارت ۲. رئیس واحد استانی وزارت امور اقتصادی و دارایی ۳. رئیس واحد استانی وزارت راه و شهرسازی ۴. رئیس واحد استانی وزارت آموزش و پرورش ۵. رئیس واحد استانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۶. مدیر کل اوقاف و امور خیریه استان ۷. مدیران عامل سازمان‌های مناطق آزاد ۸. رئیس فرودگاه‌های استان ۹. فرمانده ناحیه انتظامی استان ۱۰. مدیرکل سازمان حمل‌ونقل و پایانه‌های استان ۱۱. شهردار مرکز استان ۱۲. مدیرکل صدا و سیما استان ۱۳. مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری ۱۴. مدیرکل دفتر فنی استانداری ۱۵. نماینده اتحادیه دفاتر خدمات مسافرتی استان ۱۶. رئیس مجمع صنفی هتلداران استان ۱۷. دو نفر صاحب‌نظر به انتخاب کارگروه	-	۱. معاون عمرانی استاندار ۲. نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استاندار ۳. مدیرکل گمرک استان ۴. مدیرکل راه و ترابری استان ۵. مدیرعامل شرکت گاز استان ۶. مدیر امور اراضی استان ۷. مدیرعامل شرکت مخابرات استان	۱. رئیس واحد استانی وزارت جهاد کشاورزی ۲. مدیرکل منابع طبیعی استان ۳. نماینده وزیر نیرو در استان به انتخاب وزیر ^۱ ۴. مدیرکل بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان ۵. مدیرکل حفاظت محیط زیست استان ۶. مدیرکل امور اجتماعی استانداری	مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان	مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان	رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان	معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری	معاون برنامه‌ریزی استاندار	استاندار

۱. در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای این عضو به «مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای استان» و «مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان» اشاره شده است.

برخلاف تمامی کارگروه‌های بررسی شده در قسمت‌های قبل، روند تغییرات ایجاد شده در تعداد اعضای کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، در هر سه آیین‌نامه مورد مطالعه، افزایشی بوده است. نمودار زیر این مسئله را به خوبی نشان می‌دهد.

نمودار ۷. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

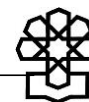
نکته قابل توجه در تغییرات ایجاد شده در اعضای این کارگروه این است که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، دو نفر صاحب‌نظر در این حوزه به لیست اعضا اضافه شده‌اند. اگرچه اعضای مذکور فاقد حق رأی هستند، اما بی‌تردید در ارتقای سطح دانایی کارگروه اثرگذار خواهند بود.

۹-۴-۲. بررسی اعضای کارگروه تخصصی بانوان و خانواده

در جدول زیر اعضای کارگروه تخصصی بانوان و خانواده و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان داده شده است.

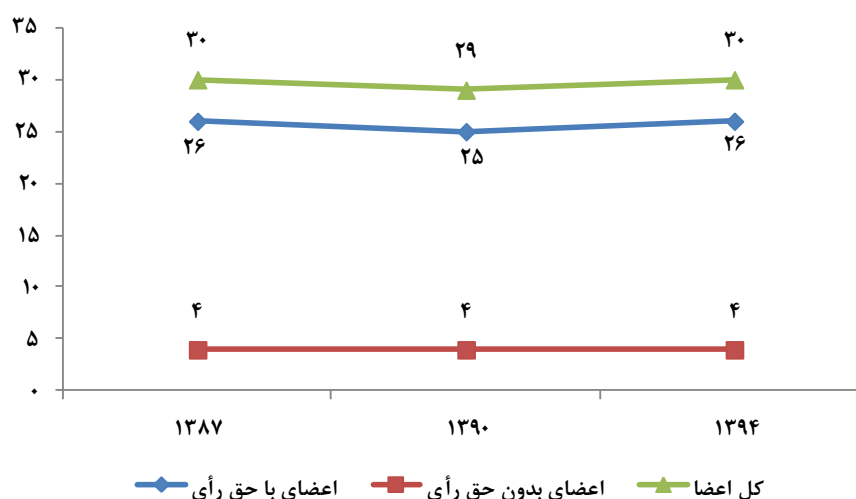
جدول ۱۵. اعضای کارگروه تخصصی بانوان و خانواده در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴

اعضای اضافه شده		اعضای حذف شده		اعضای مشترک در سه آیین‌نامه	دبیر کارگروه			رئیس کارگروه		
۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۹۴	۱۳۹۰		۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷	۱۳۹۴	۱۳۹۰	۱۳۸۷
مدیرکل استاندارد استان	-	-	مدیرکل تربیت‌بدنی استان	۱. نماینده تام‌الاختیار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ۲. مدیرکل دفتر آمار و اطلاعات استانداری ۳. مدیرکل امور اجتماعی و شوراهای استانداری ۴. رئیس واحد استانی وزارت آموزش و پرورش استان ۵. مدیرکل صدا و سیما مرکز استان ۶. رئیس واحد استانی وزارت اطلاعات ۷. رئیس کل دادگستری استان ۸. رئیس واحد استانی وزارت ورزش و جوانان ۹. فرمانده ناحیه انتظامی استان ۱۰. رئیس واحد استانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ۱۱. سه نفر از رؤسای دانشگاه‌های استان به پیشنهاد کارگروه و تأیید استاندار ۱۲. رئیس واحد استانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۳. رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان ۱۴. رئیس واحد استانی بنیاد شهید و امور ایثارگران ۱۵. مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره) استان ۱۶. یکی از فرمانداران به انتخاب استاندار ۱۷. رئیس سازمان تبلیغات اسلامی استان ۱۸. فرمانده منطقه مقاومت بسیج استان ۱۹. رئیس سازمان بهزیستی استان ۲۰. مدیرکل ثبت احوال استان ۲۱. نماینده سایر دستگاه‌های اجرایی استان حسب مورد با حق رأی با تشخیص رئیس کارگروه ۲۲. مدیرکل زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان ۲۳. یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب شورای یادشده ۲۴. دو نفر از صاحب‌نظران و یا اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی مرتبط با امور اجتماعی	مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استانداری	مشاور استاندار در امور بانوان	مشاور استاندار در امور بانوان	معاون سیاسی و امنیتی استاندار	معاون سیاسی و امنیتی استاندار	معاون سیاسی و امنیتی استاندار

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، طی سه آیین‌نامه مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴، تغییرات زیادی در ترکیب و تعداد اعضای کارگروه تخصصی «بانوان و خانواده» ایجاد نشده است.

نمودار ۸. روند تغییرات تعداد اعضای کارگروه تخصصی بانوان و خانواده

نکته قابل توجه در تغییرات صورت گرفته در اعضای شورای برنامه‌ریزی در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰، این است که در اغلب کارگروه‌ها، اعضای نظیر هیئت علمی دانشگاه‌ها و صاحب‌نظران از فهرست اعضا حذف شده‌اند و هیچ منطق کارشناسی مشخصی نیز برای حذف و اضافه‌های صورت گرفته ارائه نشده است. این مسئله می‌تواند محل تأمل فراوان باشد، چراکه این اعضا به‌عنوان یکی از مهمترین منابع انسانی هر استان به شمار می‌روند و به‌نظر می‌رسد در صورتی که استان‌ها بخواهند از تمام توان خود برای برنامه‌ریزی و توسعه استفاده کنند، بهره‌گیری از توانمندی‌های این افراد می‌تواند از اثرگذاری بالایی برخوردار باشد.

به‌علاوه بررسی آیین‌نامه اجرایی مربوط به سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد که برخی از اعضای که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ از لیست اعضای کارگروه‌های تخصصی حذف شده بودند، مجدداً به لیست اعضا اضافه شده‌اند. البته باید توجه داشت که در اغلب موارد اعضای اضافه شده جزو کارشناسان دستگاه‌های مختلف دولتی بوده‌اند و حضور اساتید دانشگاه‌ها، خبرگان محلی، صنعتگران استانی، بخش خصوصی و مواردی از این قبیل در اکثر کارگروه‌ها در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ مغفول باقی مانده است.^۱

۱. لازم به ذکر است که «کارگروه تخصصی درآمدها و تجهیز منابع استانی» که در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ اضافه شده بود، در آیین‌نامه سال ۱۳۹۴ نیز بدون تغییر باقی مانده است.

۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

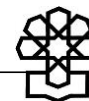
در این بخش وظایف کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بررسی شده است.

۱-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی امور اقتصادی

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۱۶. وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی

وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی ۱۳۸۷	وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت بخش‌های مربوط به آب، کشاورزی و منابع طبیعی، صنعت و معدن، خدمات بازرگانی، سرمایه‌گذاری، اشتغال، توسعه صادرات غیرنفتی و سایر امور خدماتی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش و توسعه و عمران استان - پیشنهاد بودجه سالیانه بخش‌های مربوط در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور - تدوین اولویت‌های پژوهشی بخش‌های مربوط جهت ارائه به دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان - ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط بخش‌های مربوط در اجرای پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان - بررسی مطالعات انجام شده درخصوص توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی پروژه‌های عمرانی جدید استانی و اعتبارات مورد نیاز آنها - بررسی پیشنهادها و ارائه راهکارهای مناسب در زمینه‌های زیر: <ul style="list-style-type: none"> • رفع مشکلات اجرایی و ایجاد زمینه لازم به‌منظور توسعه بخش‌های ذی‌ربط • ارتقای بهره‌وری از منابع و نهاده‌های بخش‌های ذی‌ربط • مصرف آب بازیافتی به‌منظور تأمین بخشی از آب کشاورزی • پوشش و توسعه بیمه‌های محصولات کشاورزی و دامی • واگذاری وظایف امور فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به بخش غیردولتی • هماهنگ نمودن برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت سازمان‌های مرتبط با بخش‌های زیرمجموعه • توسعه فعالیت‌های بخش‌های ذی‌ربط با تأکید بر رفع نیازهای استان، منطقه و کشور • تنظیم خط‌مشی‌های صادرات استان و تعیین کمک‌ها و تسهیلات قابل ارائه به بخش صادرات فرآورده‌های تولیدی و خدماتی استان، بررسی و رفع مشکلات و موانع موجود در بخش صادرات • حمایت از تولیدکنندگان بخش‌های مختلف اعم از صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات از طریق توسعه مشارکت مردمی، فراهم آوردن امکانات زیربنایی، تسهیلات اعتباری و واگذاری با هدف اصلاح ساختار بخش‌های مربوط • ایجاد زمینه لازم به‌منظور توسعه صنایع کوچک دستی و روستایی، تکمیلی و تبدیلی کشاورزی • انتقال صنایع آلاینده و مزاحم به خارج از محدوده‌های جمعیتی از طریق هماهنگی با کارگروه تخصصی امور زیربنایی • ارائه پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات، در جهت اتخاذ تسهیلات لازم و رفع موانع و 	<ul style="list-style-type: none"> - جذب و تأمین منابع مالی از بازار سرمایه - سیاست‌های ترجیحی، جذب سرمایه و سرمایه در گردش واحدهای تولیدی - منابع و مصارف شبکه بانکی استان و اظهارنظر درخصوص اولویت اعطای تسهیلات و اعتبارات بانکی - شیوه‌های حمایت از تولیدکنندگان بخش‌های مختلف اقتصادی - نحوه اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در استان و ارائه گزارش در مقاطع سه‌ماهه به شورا - توسعه و پوشش بیمه‌ای محصولات کشاورزی و دامی - تنظیم خط‌مشی‌های صادرات استان و رفع مشکلات و موانع موجود - ارتقای بهره‌وری از منابع و نهاده‌های بخش‌های ذی‌ربط - استفاده از ظرفیت‌های قانونی و اجرایی مناطق آزاد تجاری، ویژه اقتصادی و بازارچه‌های مرزی در راستای سیاست‌های توسعه استان - جذب سرمایه‌گذاری خارجی در استان - شناسایی قابلیت‌ها و مزیت‌های نسبی گردشگری استان - توسعه صنایع دستی و روستایی، تکمیلی و تبدیلی کشاورزی - اجرای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی در استان

وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی ۱۳۸۷	وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none"> مشکلات بخش‌های مربوط به شورا ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های ذی‌ربط جهت استفاده بهینه از امکانات موجود در بخش‌های مربوط ایجاد ارتباط و هماهنگی با سایر نهادهای مرتبط در بررسی موضوعات فراهم کردن زمینه اجرای برنامه‌های مصوب توسعه بخش‌های مربوط هماهنگی در ارائه تسهیلات به متقاضیان سرمایه‌گذاری خارجی 	

مأخذ: آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

با توجه به طیف وسیع وظایف ارائه شده برای کارگروه تخصصی امور اقتصادی، در اینجا به منظور ارائه تصویری روشن‌تر از وظایف محوله به این کارگروه و تغییرات ایجاد شده طی سه آیین‌نامه مورد بررسی، به بررسی سرفصل‌های کلی وظایف مذکور پرداخته شده است.

جدول ۱۷. بررسی تغییرات سرفصل‌های کلی وظایف کارگروه تخصصی امور اقتصادی

محورهای اضافه شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای حذف شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای مشترک
<ul style="list-style-type: none"> جذب و تأمین منابع مالی و سرمایه‌گذاری خارجی تهیه گزارش از نحوه اجرای قانون هدفمند یارانه‌ها استفاده از ظرفیت‌های قانونی مناطق آزاد شناسایی قابلیت‌های گردشگری 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی، تلفیق و هماهنگی برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت و پیشنهاد بودجه سالیانه ایجاد هماهنگی (بین دستگاه‌ها، نهادها، تسهیلات و اگذار شده و...) تأمین منابع آب (مصرف آب بازیافتی) انتقال صنایع آلاینده 	<ul style="list-style-type: none"> حمایت از تولیدکنندگان (صنعت، معدن، کشاورزی، خدمات) توسعه صنایع کوچک، تکمیلی و تبدیلی کشاورزی توسعه پوشش بیمه‌ای محصولات کشاورزی واگذاری امور قابل واگذاری به بخش غیردولتی^۱

۱. در آیین‌نامه‌های سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ به وظیفه اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) در استان اشاره شده است.

بررسی انجام شده روی سرفصل‌های کلی وظایف این کارگروه حکایت از این دارد که در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ برخی وظایف مهم مانند «بررسی، تلفیق و هماهنگی برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت و پیشنهاد بودجه سالیانه» و «ایجاد هماهنگی‌ها» حذف و از وظایف معطوف به محیط‌زیست (آب و آلاینده‌گی) نیز غفلت شده است.

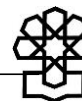
بررسی محورهای اضافه شده نشان می‌دهد، وظایف محوله در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ بیشتر معطوف به جذب منابع مالی و سرمایه‌گذاری بوده است. حال آنکه باید توجه داشت در صورتی که زیرساخت‌های مناسب جهت جذب سرمایه در استان‌ها ایجاد نشده باشد، تزریق منابع بیشتر تنها موجب افزایش ناکارآمدی‌ها و فساد خواهد شد.

۲-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۱۸. وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی

وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی ۱۳۸۷	وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی ۱۳۸۷	وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی ۱۳۹۰
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و کوتاه‌مدت بخش‌های استان، در چارچوب برنامه‌های توسعه و طرح‌های آمایش و توسعه عمران کشور - پیشنهاد بودجه بخش مربوط در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور - انجام وظایف مربوط به طرح‌های توسعه و عمران شهری، مجموعه‌ای شهری و طرح‌های جامع ناحیه‌ای و سایر طرح‌ها و ضوابط که به‌موجب آیین‌نامه نحوه بررسی و تصویب طرح‌های توسعه و عمران محلی، ناحیه‌ای، منطقه‌ای و ملی و مقررات شهرسازی و معماری کشور، به‌استثنای وظایف مندرج در ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - تدوین اولویت‌های پژوهشی در امور مسکن و شهرسازی و معماری به‌منظور ارائه به دبیرخانه شورا - انجام وظایفی که در اجرای ماده (۳۰) قانون در رابطه با هویت‌بخشی به سیمای شهر و روستا، است - تحکیم‌بخشی ساخت‌وسازها، دستیابی به توسعه پایدار و بهبود محیط زندگی در شهر و روستا به استان‌ها محول شده یا خواهد شد - انجام وظایف کمیسیون موضوع ماده (۱۳) آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها - ایجاد هماهنگی لازم بین بخش‌های مؤثر در اجرای طرح‌های جامع و هادی 	<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت بخش‌های مربوط به راه و ترابری، پست و مخابرات (ICT)، انرژی، عمران شهری، روستایی و عشایری استان در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش، توسعه و عمران استان - پیشنهاد بودجه بخش‌های مربوط در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور و بررسی مطالعات انجام‌شده درخصوص توجیه فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی پروژه‌های جدید و اعتبارات مورد نیاز آنها - ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در برنامه‌ریزی توسعه و عمران شهری، روستایی و عشایری - شناسایی و تدوین اولویت‌های پژوهشی در امور زیربنایی و ارائه به دبیرخانه شورا - بررسی و اظهارنظر در مورد برنامه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در استان در چارچوب اهداف، برنامه‌ها و سیاست‌های بخش انرژی کشور - پیشنهاد بودجه سالیانه استان برای اجرای برنامه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی از محل منابع عمومی - ملی و استانی - و درآمدهای استان، تعیین سهم هریک از دستگاه‌های اجرایی استان و پیشنهاد توزیع بودجه پیشنهادی بین شهرستان‌های مختلف استان - بررسی پیشنهادهای و ارائه راهکارهای مناسب در زمینه‌های زیر: 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر: - طرح‌های توسعه عمران شهری، مجموعه‌های شهری، طرح‌های جامع ناحیه‌ای، طرح‌های بهسازی، نوسازی و مرمت بافت‌های قدیمی و فرسوده استان به‌استثنای وظایف کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران - وظایف مرتبط با اجرای آیین‌نامه مربوط به استفاده از اراضی و احداث بنا و تأسیسات در خارج از محدوده قانونی و حریم شهرها - طرح‌های هادی و جامع شهرها، طرح‌های فضاهای شهری (طراحی شهری) و روستایی - برنامه‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی در استان - برنامه‌های توسعه حمل‌ونقل استان، کنترل و نظارت بر حمل کالا و مسافر و ارتقای بهره‌وری و افزایش ایمنی در فعالیت‌های مختلف حمل‌ونقل - توسعه سیستم‌های انتقال در زمینه گاز طبیعی، آب، برق و فرآورده‌های نفتی - محافظت از بناها و فضاهای با ارزش فرهنگی و تاریخی در استان - طرح‌های پدافند غیرعامل در استان

وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی ۱۳۹۰	وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی ۱۳۸۷	وظایف کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی ۱۳۸۷
<p>- برنامه‌های توسعه کمی و کیفی مسکن استان</p> <p>- ساماندهی فضاها و سکونتگاه‌های روستایی و پروژه‌های بزرگ عمرانی</p>	<ul style="list-style-type: none">• کنترل و نظارت بر حمل کالا و مسافر و ارتقای بهره‌وری و افزایش ایمنی در فعالیت‌های مختلف حمل‌ونقل• هماهنگی در توسعه سیستم‌های گازرسانی و انتقال و پخش فرآورده‌های نفتی• تشویق و توسعه سرمایه‌گذاری مردمی در بخش‌های مرتبط• کاهش انحصارات و گسترش رقابت در امور تصدی بخش‌های مربوط• جذب کمک‌ها و مشارکت‌های مردمی برای اقدامات عمرانی بخش مربوط به توزیع مناسب آنها• ایجاد هماهنگی لازم بین بخش‌های مؤثر در اجرای طرح‌های جامع شهرها و برنامه‌های مصوب توسعه و عمران ناحیه‌ای برای رفع موانع اداری، مالی و اجرایی طرح‌های یادشده• طرح‌های هادی روستایی و تغییرات بعدی آنها• طرح‌های توسعه و عمران و سلسله‌مراتب خدمات شهری و روستایی• آگاه‌سازی، تبلیغ و ترویج و آموزش در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی در استان، تعیین دستگاه‌های اجرایی مسئول و پیگیری اجرای آن• تشکیل واحد مدیریت مصرف انرژی در بخش‌های مختلف استان• اصلاحات و تجدیدنظرهای اصلاحی موردنیاز در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی براساس ارزیابی‌های انجام شده	<p>شهرها و برنامه‌های مصوب توسعه و عمران ناحیه‌ای برای رفع موانع اداری، مالی و اجرایی و تحقق طرح‌های یادشده در استان</p> <p>- بررسی و تصویب طرح‌های هادی و ساماندهی فضا و سکونتگاه‌های روستایی استان و تغییرات بعدی آنها در محدوده قوانین و مقررات مربوط و با رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران</p> <p>- بررسی و تصویب طرح‌های فضاها شهری (طراحی شهری) و روستایی و بدنه‌سازی ساختمان‌ها و پروژه‌های بزرگ عمرانی استان در محدوده قوانین و مقررات مربوط و با رعایت سیاست‌های مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران</p> <p>- بررسی و تصویب طرح‌های بهسازی، نوسازی و بازسازی و مرمت بافت‌های شهری و روستایی استان و آماده‌سازی‌های خارج از حیطه وظایف کمیسیون ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران</p> <p>- ایجاد زمینه‌های لازم برای تشویق و توسعه سرمایه‌گذاری‌های مردمی در امر مسکن و شهرسازی در استان</p> <p>- برنامه‌ریزی جهت ارتقای کیفیت ساخت‌وسازها در استان در چارچوب قانون نظام مهندسی کنترل ساختمان و سیاست‌های ابلاغی</p> <p>- اتخاذ تصمیم راجع به شیوه‌های توسعه کمی و کیفی برنامه‌های مسکن استان، تولید صنعتی و استفاده از فناوری‌های نو</p> <p>- اتخاذ سایر تصمیمات مرتبط با مسکن و شهرسازی در استان در چارچوب سیاست‌های ابلاغی</p>

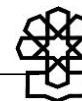
مأخذ: آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴.

در آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ بجای کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی، دو کارگروه «امور زیربنایی» و «مسکن و شهرسازی» وجود داشته است. بنابراین در اینجا به بررسی محورهای کلی وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی و دو کارگروه فوق‌الذکر پرداخته شده است.

جدول ۱۹. بررسی تغییرات سرفصل‌های کلی وظایف کارگروه تخصصی امور زیربنایی و شهرسازی

محورهای اضافه شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای حذف شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای مشترک
<ul style="list-style-type: none"> • طرح‌های توسعه و عمران شهری • وظایف مرتبط با آیین‌نامه استفاده از اراضی • توسعه سیستم‌های انتقال گاز، برق و آب • محافظت از بناهای تاریخی • برنامه‌های توسعه مسکن 	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت در ارتباط با طرح‌های توسعه و عمرانی • طرح آمایش • هویت‌بخشی به سیمای شهر و استان • ایجاد هماهنگی در بخش‌های مؤثر در اجرای طرح‌های جامع و هادی- برنامه‌ریزی توسعه و ... • توسعه پایدار و بهبود محیط زندگی • ایجاد زمینه‌های سرمایه‌گذاری • شناسایی و تدوین اولویت‌های پژوهشی • پیشنهاد بودجه بخش‌های مربوطه • جذب مشارکت‌های مردمی 	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی و تصویب طرح‌های هادی و جامع شهری و روستایی • بهینه‌سازی مصرف انرژی • ارتقای بهره‌وری و ایمنی حمل‌ونقل

همانطور که ملاحظه می‌شود، در ارتباط با این کارگروه نیز در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ وظایف مهمی مانند «بررسی و تلفیق برنامه‌ها»، «ایجاد هماهنگی» و «توسعه پایدار» حذف شده است.

۳-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۰. وظایف کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی

کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی ۱۳۹۰
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و کوتاه‌مدت بخش‌های آموزش، پرورش، پژوهش، فرهنگ و هنر، ورزش، جوانان، تأمین اجتماعی و امور قضایی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش، توسعه و عمران استان - پیشنهاد بودجه سالیانه بخش‌های امور مرتبط با وظایف کارگروه در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور و برنامه‌های میان‌مدت - برنامه‌ریزی برای توسعه مشارکت جوانان، بسیجیان و شناسایی مسائل، مشکلات و نیازهای آنها در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی - تدوین اولویت‌های پژوهشی بخش‌های مرتبط با امور اجتماعی و ارائه به دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان - ارزیابی و نظارت بر عملکرد فعالیت دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بخش امور اجتماعی و فرهنگی - بررسی راهکارها و ارائه پیشنهادهای مناسب در زمینه‌های زیر: <ul style="list-style-type: none"> • شناسایی مسائل، مشکلات و نیازهای جوانان استان در کلیه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی • هماهنگی جهت فراهم نمودن زمینه‌های لازم در رفع مشکلات جوانان و کاهش نابرابری‌های جنسیتی • ایجاد هماهنگی در سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی جهت پیشبرد اهداف امور اجتماعی در استان • ساماندهی کمک‌ها و جذب منابع غیرطبیعی در چارچوب سیاست‌های بخش‌های زیرمجموعه • واگذاری وظایف و فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های دولتی مرتبط به بخش غیردولتی و مراجع ذی‌ربط • ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی در کلیه برنامه‌ها و فعالیت‌ها با هدف مشترک مخصوص در جهت کمک‌رسانی به اقشار آسیب‌پذیر • هماهنگی در طراحی ساماندهی گلزار شهدا و مراکز فرهنگی گلزار شهدا • هماهنگی در اجرایی کردن مصوبات مراجع قانونی ذی‌ربط 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر: <ul style="list-style-type: none"> - مسائل، مشکلات و نیازهای بانوان، ایثارگران و جوانان استان در ابعاد اجتماعی، فرهنگی و آموزشی و بهبود شاخص‌های ذی‌ربط - کانون‌های آسیب‌پذیر اجتماعی و ارائه راهکارهای مناسب جهت بهبود شاخص‌های مرتبط به‌ویژه شاخص‌های زیر میانگین کشوری - کاهش اثرات ناشی از آسیب‌های اجتماعی مانند طلاق، اعتیاد، خودکشی، سرقت، فرار از خانه - کمک به اقشار آسیب‌پذیر - هماهنگی نهاد‌های متولی امور فرهنگی در استان - بازیابی هویت و ارتقای خودباوری در نسل جوان - تحکیم بنیاد نهاد خانواده - ارتقای شاخص‌های فرهنگی استان - طراحی و ساماندهی مراکز فرهنگی و گلزار شهدا

جدول زیر نقاط اشتراک و تفاوت‌های محورهای کلی وظایف کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی را در سه آیین‌نامه ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

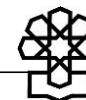
جدول ۲۱. بررسی تغییرات سرفصل‌های کلی وظایف کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی

محورهای اضافه شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای حذف شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای مشترک
<ul style="list-style-type: none"> • ارائه راهکار در ارتباط با مشکلات بانوان، ایشارگران و جوانان • شناسایی کانون‌های آسیب‌پذیری اجتماعی • کمک به ابقشار آسیب‌پذیر • تحکیم بنیاد خانواده • ارتقای شاخص‌های فرهنگی 	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت و پیشنهاد بودجه سالیانه • برنامه‌ریزی برای مشارکت جوانان • تدوین اولویت‌های پژوهشی • نظارت بر عملکرد فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بخش امور اجتماعی و فرهنگی • واگذاری وظایف قابل واگذاری به بخش غیردولتی 	<ul style="list-style-type: none"> • ایجاد هماهنگی نهادهای متولی امور فرهنگی • طراحی و ساماندهی مراکز فرهنگی و گلزار شهدا

همانطور که ملاحظه می‌شود، تغییرات قابل ملاحظه‌ای در وظایف این کارگروه ایجاد شده است. در این کارگروه نیز در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ وظیفه «بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت» از لیست وظایف حذف شده است.

۴-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۲. وظایف کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار

کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، محیط‌زیست و توسعه پایدار ۱۳۹۰	کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تعیین اولویت رشد برای سطوح مختلف مراکز شهری استان - بررسی و اظهارنظر درخصوص مکان پروژه‌های بزرگ عمرانی با عملکرد فرااستانی با توجه به طرح‌های توسعه و عمران و ملاحظه‌های زیست‌محیطی و آمایش سرزمین - ایجاد هماهنگی در تهیه نقشه‌های GIS استان - تدوین اولویت‌های پژوهشی در امور آمایش و محیط‌زیست و پیشنهاد آن به دبیرخانه شورا - بررسی و تأیید مناطق مجاز برای استقرار صنایع استان - پیگیری و نظارت بر اجرای تصمیمات هیئت وزیران درخصوص دولت سبز، در دستگاه‌های اجرایی استان - بررسی راهکارها و ارائه پیشنهادهای مناسب در زمینه‌های زیر: <ul style="list-style-type: none"> • طرح آمایش استان در چارچوب طرح آمایش ملی • چارچوب و خطوط کلی ناظر بر برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت استان در راستای نظام برنامه‌ریزی کشور و طرح آمایش استان • اولویت فضاها و محورهای توسعه استان براساس نتایج طرح آمایش ملی و استانی • طرح‌های مربوط به نحوه پراکندگی و استقرار جمعیت شهری و روستایی در چارچوب طرح‌های توسعه و عمران استان 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر: <ul style="list-style-type: none"> - سند چشم‌انداز توسعه استان - برنامه آمایش و اجرای آن در استان - برنامه‌های توسعه میان‌مدت استانی و شهرستانی - مکان‌یابی پروژه‌های بزرگ عمرانی با توجه به اسناد توسعه استان و ملاحظات زیست‌محیطی و آمایش سرزمین - طرح‌های توسعه ناحیه‌ای - تدابیر لازم جهت نقشه‌های اصلی (GIS) استان - طرح‌های توسعه با ملاحظات زیست‌محیطی در استان - سیاست‌های مصرف بهینه منابع پایه و محیط‌زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز در دستگاه‌های اجرایی استان - تعامل فعال با شورای هماهنگی توسعه منطقه‌ای - انتقال صنایع آلاینده و مزاحم به خارج از محدوده‌های جمعیتی با هماهنگی کارگروه تخصصی امور زیربنایی 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر تعیین می‌شود: <ul style="list-style-type: none"> - سند چشم‌انداز توسعه استان - برنامه آمایش و اجرای آن در استان - برنامه‌های توسعه میان‌مدت استانی و شهرستانی - مکان‌یابی پروژه‌های بزرگ عمرانی با توجه به اسناد توسعه استان و ملاحظات زیست‌محیطی و آمایش سرزمین - طرح‌های توسعه ناحیه‌ای - تدابیر لازم جهت نقشه‌های اصلی (GIS) استان - طرح‌های توسعه با ملاحظات زیست‌محیطی در استان - سیاست‌های مصرف بهینه منابع پایه و محیط‌زیست برای اجرای برنامه مدیریت سبز در دستگاه‌های اجرایی استان - تعامل فعال با شورای هماهنگی توسعه منطقه‌ای - انتقال صنایع آلاینده و مزاحم به خارج از محدوده‌های جمعیتی با هماهنگی کارگروه تخصصی امور زیربنایی - هماهنگی در اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی شورای عالی آمار در استان - شاخص‌ها و اولویت‌های موضوع‌های آماری مورد نیاز برنامه‌های توسعه استانی - اشاعه و ارتقای فرهنگ آماری متناسب با شرایط استان - هماهنگی در اجرای بهینه سرشماری‌های عمومی و طرح‌های آمارگیری ملی در استان با رعایت استانداردهای مرکز آمار ایران

جدول زیر نقاط اشتراک و تفاوت‌های محورهای کلی وظایف کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار را در سه آیین‌نامه ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۳. بررسی تغییرات سرفصل‌های کلی وظایف کارگروه تخصصی آمایش سرزمین، آمار، محیط‌زیست و توسعه پایدار

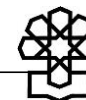
محورهای اضافه شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای حذف شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای مشترک
<ul style="list-style-type: none"> • سند چشم‌انداز توسعه • سیاست‌های مصرف بهینه منابع • تعامل با شورای هماهنگی توسعه منطقه‌ای • هماهنگی اجرای برنامه‌ها و سیاست‌ها و اجرای بهینه سرشماری‌ها • شاخص‌ها و اولویت‌های آماری 	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی اولویت‌های رشد • ارائه اولویت‌های پژوهشی • طرح‌های مربوط به پراکندگی و استقرار جمعیت شهری، روستایی و اولویت‌بندی فضاها 	<ul style="list-style-type: none"> • مکان‌یابی پروژه‌های عمرانی • تهیه نقشه‌های GIS اصلی استان • تعیین مناطق مجاز برای صنایع و انتقال صنایع آلاینده • برنامه‌های توسعه بلندمدت، میان‌مدت و آمایش

بررسی وظایف این کارگروه در آیین‌نامه‌های اجرایی حکایت از آن دارد که در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ وظیفه اصلی «تدوین برنامه‌های توسعه و آمایش» برعهده این کارگروه تخصصی بوده است.

به‌علاوه در آیین‌نامه اجرایی سال ۱۳۹۴، واژه آمار نیز به‌عنوان این کارگروه تخصصی افزوده شده و به همین عنوان برخی وظایف مرتبط با آمار، سرشماری و مسائلی از این قبیل به وظایف آن اضافه شده است.

۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک

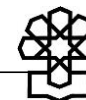
جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۴. وظایف کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری

کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری ۱۳۹۰	کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت پژوهشی، فناوری و نوآوری استان جهت ارائه به شورا - بررسی پیشنهادها و برنامه‌های حمایت از تحقیقات و تولید فناوری و عرضه نوآوری جهت ارائه به شورا - تعیین اولویت‌های تحقیقاتی و فناوری استان بر مبنای شناسایی نیازها، توانایی‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای و ارائه آن به شورا - بررسی برنامه‌های پیشنهادی برقراری ارتباط مؤثر بین دستگاه‌های اجرایی، دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و صنایع استان به منظور ایجاد زمینه‌های عرضه و تقاضای فناوری و نوآوری در راستای برنامه‌های توسعه استان و ارائه آن به شورا - مساعدت در جهت استقرار چرخه نوآوری و تلاش در جهت فراهم کردن زمینه‌های تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیق و توسعه و اختراعات - بررسی راهکارهای مؤثر به منظور تقویت انگیزه پژوهشگران، نوآوران و فناوران و بهره‌گیری بهینه از توان، تجربه و تخصص موجود در استان و ارائه آن به شورا - بررسی راهکارها با نهادهای مؤثر در امر پژوهش، فناوری و نوآوری در سطوح استانی و ملی در جهت 	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی برای اجرای مصوبات شورای عالی اداری، ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور و شوراها یا کمیسیون‌های تحول اداری دستگاه‌های اجرایی استان - برنامه‌ریزی ارتقای سلامت نظام اداری و بهبود حکمرانی دولت، در استان - راهبری و ایجاد هماهنگی لازم در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مصوب در دستگاه‌های اجرایی استان - پیشنهاد توزیع بودجه سالیانه تحول اداری به منظور تحقق برنامه‌های تحول اداری در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های تهیه و تنظیم بودجه - نظارت بر اجرای تصمیمات شورای عالی اداری، ستاد برنامه‌ریزی و شوراها یا کمیسیون‌های تحول اداری دستگاه‌ها در سطح استان - شناسایی واگذاری وظایف و فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به بخش غیردولتی - برنامه‌ریزی برای برگزاری همایش‌های توجیهی، ترویجی و آموزشی استان با هماهنگی ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور در چارچوب قوانین و مقررات مربوط - تدوین اولویت‌های پژوهشی در خصوص تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات، توسعه منابع انسانی و ارائه پیشنهاد به دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه - بررسی و شناخت مسائل و مشکلات دستگاه‌های اجرایی استان و شهرستان در اجرای برنامه‌های تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات و ارائه راهکارهای مناسب جهت رفع آنها - استانداردسازی بانک‌های اطلاعاتی موجود و بررسی طرح‌های مورد نیاز برای تشکیل بانک‌های اطلاعاتی مورد نیاز دستگاه‌های اجرایی استان - بررسی و ارائه روش‌های نظارت بر آموزش‌های شغلی و تخصصی کوتاه‌مدت کارکنان - برنامه‌ریزی جهت اجرای مصوبات دولت، بخشنامه‌ها و قوانین مربوط به ارتقای 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر: - راهکارهای تحول نظام اداری در استان - فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به بخش غیردولتی - فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به بخش غیردولتی - استانداردسازی بانک‌های اطلاعاتی موجود و تشکیل بانک‌های اطلاعاتی جامع مورد نیاز دستگاه‌های اجرایی سازمان - آموزش‌های شغلی و تخصصی کوتاه‌مدت کارکنان - ارتقای بهره‌وری در حوزه خدمات عمومی و نظارت بر حسن اجرای آن - ارتقای بهره‌وری در حوزه خدمات عمومی و نظارت بر حسن اجرای آن - ساختار، ترکیب و توزیع بهینه نیروی انسانی دستگاه‌ها - ساختار، ترکیب و توزیع بهینه نیروی انسانی دستگاه‌ها - اولویت‌های تحقیقاتی استان بر مبنای شناسایی نیازها، توانایی‌ها و مزیت‌های منطقه‌ای - توسعه پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری - برنامه‌های حمایت از تحقیقات و تولید فناوری و عرضه نوآوری استان جهت ارائه به شورا به منظور تقویت 	<ul style="list-style-type: none"> - راهکارهای تحول نظام اداری در استان - فعالیت‌های قابل واگذاری دستگاه‌های اجرایی به بخش غیردولتی - استانداردسازی بانک‌های اطلاعاتی موجود و تشکیل بانک‌های اطلاعاتی جامع مورد نیاز دستگاه‌های اجرایی سازمان - آموزش‌های شغلی و تخصصی کوتاه‌مدت کارکنان - ارتقای بهره‌وری در حوزه خدمات عمومی و نظارت بر حسن اجرای آن - ساختار، ترکیب و توزیع بهینه نیروی انسانی دستگاه‌ها - ساختار، ترکیب و توزیع بهینه نیروی انسانی دستگاه‌ها - راهکارهای توسعه زیرساخت‌های خدمات الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی استان - راهکارهای به اشتراک گذاری اطلاعات بین دستگاهی در استان - راهکارهای توسعه سامانه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری خدمات الکترونیک درون و برون دستگاهی - سازوکارهای یکسان‌سازی، استانداردسازی و بهینه کردن تارنماهای

کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری ۱۳۹۰	کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک ۱۳۹۴
<p>پیشبرد اهداف توسعه پژوهش، فناوری و نوآوری استان و ارائه آن به شورا</p> <p>- بررسی راهکارهای اشاعه فرهنگ پژوهش، فناوری و نوآوری در سطح استان و ارائه آن به شورا</p>	<p>بهره‌وری نیروی انسانی، سرمایه و کل عوامل در کلیه بخش‌های اقتصادی در استان</p> <p>- برنامه‌ریزی جهت تدوین برنامه‌ها و اسناد استانی بهره‌وری و هدفگذاری و تدوین شاخص‌های مؤثر و همچنین تعیین سهم بخش‌های مختلف استان در ارتقای بهره‌وری و نظارت بر حسن اجرای آن</p> <p>- رهبری و ایجاد هماهنگی لازم بین بخش‌های مختلف استان در جهت پیشبرد طرح‌ها و برنامه‌های مصوب</p> <p>- برنامه‌ریزی جهت اخذ استانداردهای تعالی سازمانی توسط بخش‌های مختلف استان با رویکرد اخذ جایزه ملی بهره‌وری</p> <p>- بررسی پیشنهادهای و طرح‌های ارائه شده به کارگروه در خصوص ارتقای بهره‌وری از بخش‌های مختلف</p> <p>- شناسایی برنامه‌ها و طرح‌های موفق در سطح استان و تعمیم و گسترش آن به سایر بخش‌ها و ارائه به سایر استان‌ها و ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور</p> <p>- تعریف و طراحی سازوکارهای لازم در جهت تسریع ارتقای شاخص‌های بهره‌وری در بخش‌های مختلف استان با جلب همکاری و مشارکت تشکلهای مردمی و گروه‌های فعال غیردولتی</p> <p>- برنامه‌ریزی و هماهنگی به‌منظور ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی بین دستگاه‌های اجرایی استان</p> <p>- برنامه‌ریزی برای توسعه پارک‌ها و مراکز رشد علم و فناوری</p> <p>- برنامه‌ریزی و انجام هماهنگی جهت توسعه شبکه‌های LAN و WAN</p> <p>- برنامه‌ریزی به‌منظور توسعه کاربرد فناوری اطلاعات جهت اجرا در دستگاه‌های اجرایی استان</p> <p>- بررسی پیشنهادهای و ارائه راهکارهای لازم در زمینه‌های زیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • خلاقیت، نوآوری، ابتکار و جلب مشارکت دستگاه‌های اجرایی استان در خصوص ایجاد انگیزه لازم برای افزایش کارایی و بهره‌وری دستگاه‌ها از طریق استقرار نظام 	<p>انگیزه پژوهشگران برگزیده استان</p>	<p>(وبسایت‌ها) دستگاه‌های استانی</p> <p>- شناسایی، اولویت‌بندی، هماهنگی و تسهیل جهت توسعه خدمات الکترونیکی قابل ارائه بر بستر شبکه ملی اطلاعات در استان</p>

کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و نوآوری ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری ۱۳۹۰	کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک ۱۳۹۴
	<p>پیشنهادها و ارائه اندیشه‌های نو در دستگاه‌های اجرایی استان</p> <ul style="list-style-type: none">• بهینه‌سازی ساختار، ترکیب و توزیع نیروی انسانی دستگاه‌های اجرایی استان با مشارکت دستگاه‌های اجرایی• ایجاد زمینه‌های مشارکت میان دستگاه‌ها برای اجرای طرح‌های استانی در زمینه تحول اداری• جلب مشارکت مردم و واگذاری امور و وظایف به بخش غیردولتی براساس مصوبات شورای عالی در سطح استان• تقویت و توسعه واحدها و نهادهای تصمیم‌گیرنده استانی• شناسایی طرح‌ها و برنامه‌های موفق تحول اداری در سطح استان و تعمیم و گسترش آنها به سایر استان‌ها از طریق ارائه برنامه به ستاد برنامه‌ریزی تحول اداری کشور به همراه گزارش توجیهی و مستندات لازم• اجرای طرح‌های مربوط به اصلاح و مهندسی مجدد سیستم‌ها، روش‌ها و رویه‌های مورد عمل در دستگاه‌های اجرایی استان با گرایش ساده‌سازی مراحل انجام کار• ارائه پیشنهاد برنامه‌ریزی و پیگیری جهت اجرای نوسازی دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت به شورا		

در آیین‌نامه اجرایی سال ۱۳۸۷ دو کارگروه تخصصی «تحول امور اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات» و «پژوهش، فناوری و نوآوری» به جای کارگروه تخصصی «تحول اداری و دولت الکترونیک» وجود داشته است. همچنین در آیین‌نامه اجرایی سال ۱۳۹۰ نیز به کارگروه تخصصی «پژوهش، فناوری و تحول اداری» اشاره شده است. در ادامه تغییرات ایجاد شده در سرفصل‌های کلی این کارگروه طی سه آیین‌نامه مذکور مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۲۵. بررسی تغییرات سرفصل‌های کلی وظایف کارگروه تخصصی تحول اداری و دولت الکترونیک

محورهای اضافه شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای حذف شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای مشترک
<ul style="list-style-type: none"> • محورهای اضافه شده در ۱۳۹۰: • آموزش‌های شغلی کارکنان • توزیع بهینه نیروی کار • محورهای اضافه شده در سال ۱۳۹۴: • توسعه زیرساخت‌های خدمات الکترونیک • توسعه به اشتراک‌گذاری اطلاعات • توسعه سامانه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری خدمات الکترونیک • سازوکار یکسان‌سازی- استانداردسازی و بهینه کردن تارنها 	<ul style="list-style-type: none"> • محورهای حذف شده در سال ۱۳۹۰: • بررسی و تلفیق برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت و پیشنهاد بودجه سالیانه • برنامه‌ریزی برای اجرای مصوبات شورای عالی اداری- پارک علم و فناوری- استانداردهای تعالی سازمانی • ایجاد هماهنگی لازم در اجرای طرح‌ها • نظارت بر اجرا • شناخت مشکلات • نظارت بر آموزش‌های شغلی • تقویت انگیزه نوآوران و فناوران • اشاعه فرهنگ پژوهش • محورهای حذف شده در سال ۱۳۹۴: • آموزش‌های شغلی کارکنان • توزیع بهینه نیروی کار 	<ul style="list-style-type: none"> • تحول نظام اداری • واگذاری فعالیت‌های قابل واگذاری به بخش‌های غیردولتی • استانداردسازی بانک‌های اطلاعاتی • ارتقای بهره‌وری • تعیین اولویت‌های پژوهشی • توسعه پارک‌های علم و فناوری • حمایت از نوآوری • توسعه سامانه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری خدمات الکترونیک

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد، طی سه آیین‌نامه اجرایی مورد مطالعه، تغییرات قابل ملاحظه‌ای در شرح وظایف این کارگروه تخصصی صورت گرفته است.

۶-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی سلامت، ایمنی و امنیت غذایی را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۶. وظایف کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی

کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none">- اجرایی نمودن تصمیمات شورای عالی سلامت و امنیت غذایی که مورد تأیید هیئت وزیران قرار گرفته است، در سطح استان- جمع‌آوری اطلاعات و اولویت‌بندی مشکلات استانی و انعکاس پیشنهادهای مربوط به سلامت و امنیت غذایی به دبیرخانه شورا- بررسی پیشنهادهای برنامه‌ریزی راهبردی ارائه شده توسط دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان یا سایر دستگاه‌های ذی‌ربط استان‌ها در زمینه ارتقای خدمات سلامتی و امنیت غذا در سطح استان- هماهنگی در اجرایی کردن مصوبات مربوط به پیشگیری از عفونت HIV ایدز و کنترل آن و ارائه برنامه عملیاتی سالیانه پیشگیری و کنترل بیماری در سطح استان و پیشگیری و هدایت آنها	<ul style="list-style-type: none">بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر:- اجرایی نمودن تصمیمات شورای عالی سلامت و امنیت غذایی- مشکلات استانی مربوط به سلامت و امنیت غذایی استان و انعکاس پیشنهادهای مربوط به دبیرخانه شورا- ارتقای خدمات سلامت و امنیت غذایی در سطح استان- وضعیت سلامت جسمی در گروه سنی کودکان و نوجوانان به‌ویژه دختران و راه‌های بهبود آن- پیشگیری از عفونت و بیماری ایدز و کنترل آن- بسته‌های تربیت بدنی در جهت سلامت عمومی

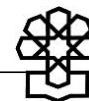
براساس جدول فوق، تغییرات قابل ملاحظه‌ای در وظایف این کارگروه طی سه آیین‌نامه اجرایی مورد بررسی اتفاق نیفتاده است.

۷-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی اشتغال

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی اشتغال را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۷. وظایف کارگروه تخصصی اشتغال

کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی اشتغال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت بخش اشتغال و آموزش فنی و حرفه‌ای در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش و توسعه و عمران استان - پیشنهاد بودجه سالیانه بخش آموزش فنی و حرفه‌ای استان در چارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور - نظارت بر عملکرد مناطق آزاد تجاری، ویژه اقتصادی و بازارچه‌های مرزی و فعالیت مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و علمی کاربردی در سطح استان و حل مسائل و مشکلات ناشی از عملکرد این مراکز در استان - بررسی و تهیه گزارش‌های تفصیلی و موردی درخصوص بازار کار و سیاست‌های اشتغال استان و ارائه راه‌حل برای کاهش میزان بیکاری در سطح استان به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کمیسیون اشتغال حسب مورد - تهیه سند اشتغال در بخش‌های جغرافیایی و شناسایی مزیت‌های استان و ارائه به وزارت کار و امور اجتماعی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور جهت جمع‌بندی و تنظیم سند ملی توسعه بخش اشتغال برای تصویب هیئت وزیران - ایجاد بانک اطلاعات مربوط به میزان انواع سپرده‌ها نزد سیستم بانکی استان و عملکرد سیستم بانکی درخصوص تسهیلات اعطایی به متقاضیان - ایجاد و بهنگام نمودن بانک طرح‌های اشتغالزای استان - تهیه گزارش‌های تحلیلی مقطعی در زمینه سرانه انواع سپرده‌ها، تسهیلات اعطایی بانک‌ها در سطح استان و مقایسه آن با سطح ملی - بررسی طرح‌های توسعه اشتغال و کارآفرینی - تدوین اولویت‌های پژوهشی در امور اشتغال، سرمایه‌گذاری و آموزش فنی و حرفه‌ای و ارائه پیشنهاد به دبیرخانه شورا - نظارت بر حسن اجرای طرح‌های اشتغالزای و هزینه کرد اعتبارات اشتغالزایی استان - بررسی راهکارها و ارائه پیشنهاد‌های مناسب در زمینه‌های زیر: <ul style="list-style-type: none"> • تعیین فعالیت‌های اولویت‌دار از نظر استفاده از تسهیلات و اعتبارات بانکی (تکلیفی و غیرتکلیفی) استان، با رعایت اولویت اعطای امتیازات ویژه به ایثارگران • توزیع تسهیلات و منابع پیش‌بینی شده استان در قوانین بودجه و سایر مقررات و تصویب طرح‌ها با رعایت اولویت برای ایثارگران با هدف جذب سرمایه یا توسعه اشتغال در استان • شناسایی امکانات و محدودیت‌های آموزش فنی و حرفه‌ای استان در زمینه‌های مختلف و تشویق بخش غیردولتی برای ایجاد مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای • ایجاد هماهنگی در سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی آموزش فنی و حرفه‌ای استان به‌منظور هدفمند نمودن آموزش‌ها و تطبیق آن با نیاز بازار کار • فراهم نمودن بستر مناسب جهت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش‌های مختلف در استان • پیشبرد اهداف آموزش فنی و حرفه‌ای استان • هماهنگی در زمینه ایجاد اشتغال در مناطق توسعه‌نیافته و کمتر توسعه‌یافته استان 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر: <ul style="list-style-type: none"> - تعیین فعالیت‌های اولویت‌دار از نظر استفاده از تسهیلات بانکی با رعایت تصمیمات شورای عالی اشتغال - بسترهای مناسب برای سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در بخش‌های مختلف اقتصادی با اولویت ایجاد اشتغال در مناطق توسعه‌نیافته و کمتر توسعه‌یافته استان - وضعیت بازار کار و ارائه راه‌حل جهت کاهش میزان بیکاری در سطح استان - هماهنگی در سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی به‌منظور هدفمند کردن آموزش‌ها و تطبیق آن با نیاز بازار کار - شناسایی امکانات و محدودیت‌های آموزش فنی و حرفه‌ای استان و تشویق بخش غیردولتی برای ایجاد مراکز آموزشی مورد نیاز

کارگروه تخصصی اشتغال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری ۱۳۸۷
	<ul style="list-style-type: none"> • تسهیل و روان‌سازی فعالیت سرمایه‌گذاران در استان • انجام هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی استان جهت اخذ مجوزهای لازم • حمایت، اطلاع‌رسانی و ارائه مشورت‌های لازم به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در طرح‌های مولد استان • انجام هماهنگی‌های لازم توسط نمایندگان دستگاه‌ها در واحدهای اجرایی دستگاه ذی‌ربط آنها در ارتباط با حل مسائل و مشکلات اداری سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در استان • هماهنگی لازم برای تشویق، جذب و توسعه سرمایه‌گذاری خارجی در استان • برنامه‌ریزی برای اجرای مصوبات

همانطور که ملاحظه می‌شود، وظایف این کارگروه در دو آیین‌نامه مربوط به سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۸۷، بسیار محدودتر شده و از همپوشانی اندکی نیز برخوردار است. در این کارگروه نیز وظیفه «برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت» از لیست وظایف حذف شده است.

۸-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۲۸. وظایف کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۱۳۸۷
<ul style="list-style-type: none"> بررسی و ارائه پیشنهاد در موارد زیر: برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت بخش گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی استان در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش و توسعه و عمران استان اولویت‌های پژوهشی امور میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و پیشنهاد آن به کارگروه تخصصی پژوهش، فناوری و تحول اداری تقویت انگیزه سیر و سفر و سیاحت از طریق ایجاد تسهیلات، تأسیسات و تجهیزات گردشگری جذب حمایت‌های مادی و معنوی مردم و تشریک مساعی همه‌جانبه آنها در زمینه حفظ و احیا و معرفی میراث فرهنگی استان جلوگیری از اقدامات غیرقانونی در زمینه حفاری‌های غیرمجاز و تخریب آثار فرهنگی توسعه تأسیسات اقامتی ارزان‌قیمت و اردوگاه‌های جهانگردی 	<ul style="list-style-type: none"> بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت حوزه‌های گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و توسعه عمران استان پیشنهاد بودجه سالیانه بخش‌های مرتبط با وظایف در چارچوب بخشنامه و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالیانه کشور برنامه‌ریزی جهت توسعه مشارکت بخش غیردولتی در سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری در استان شناسایی و تدوین اولویت‌های پژوهشی در امور میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و ارائه به دبیرخانه شورا بررسی پیشنهادها و ارائه راهکارهای مناسب در زمینه ایجاد هماهنگی لازم بین بخش‌های مؤثر در تحقق توسعه زیرساخت‌ها و احداث تأسیسات گردشگری در استان ایجاد هماهنگی بین کلیه دستگاه‌های اجرایی در برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری در استان فراهم نمودن زمینه‌های ورود سرمایه‌های خارجی و داخلی

کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
<p>برای توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری متضمن جذب توانمندی‌های مدیریتی در بهره‌برداری و توسعه امکانات بخش در استان</p> <ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی برای فراهم آوردن زمینه‌های توسعه آموزش‌های تخصصی در زمینه ارائه خدمات گردشگری در استان - برنامه‌ریزی در خصوص سیستم‌های یکپارچه آمار و اطلاعات مدیریتی در زمینه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در استان - تهیه و تدوین سند توسعه گردشگری با رویکرد بهره‌برداری از ظرفیت‌های میراث فرهنگی، گردشگری و گسترش صنایع دستی در استان - تدوین برنامه‌ها و اولویت‌های صنایع دستی و پیش‌بینی سازوکار حمایتی از هنرمندان این صنعت در استان - ساماندهی و جذب منابع غیردولتی در حوزه میراث فرهنگی در استان - جلب و جذب مشارکت‌های بخش غیردولتی در محافظت از بناها و فضاهای با ارزش فرهنگی تاریخی در استان - تسهیل و جلب مشارکت بخش غیردولتی در هر سه حوزه گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در استان - حذف موانع سرمایه‌گذاری از طریق پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات، تراکم‌زدایی از مقررات و رفع خلأها به شور - انجام کلیه امور مربوط به میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در استان براساس پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان 	<ul style="list-style-type: none"> - توسعه صنعت گردشگری استان از طریق آماده‌سازی و معرفی قطب‌های گردشگری - حمایت از تولیدکنندگان صنایع دستی و تبلیغ و ترویج محصولات صنایع دستی استان - محافظت از بناهای دارای ارزش فرهنگی - تاریخی که به ثبت آثار ملی رسیده است - تنظیم خط‌مشی صادرات صنایع دستی استان و رفع مشکل و موانع موجود - رفع مشکلات و موانع اجرایی مناطق نمونه گردشگری استان - استفاده از امکانات تبلیغی برای معرفی سیمای گردشگری استان - غنی‌سازی اوقات فراغت به‌ویژه برای جوانان از طریق فرماندهی تورهای گردشگری و اکوتوریسم - توسعه مشارکت‌های مردمی از طریق تشویق و حمایت از راه‌اندازی، ترمیم، توسعه، بهسازی و ارائه خدمات بهتر و بیشتر مراکز گردشگری و نیز واحدهای اقامتی و پذیرایی استان - تغییر کاربری کاروانسراها و رباط‌ها به مراکز اقامتی میان‌راهی - تربیت و آموزش نیروی انسانی در امور گردشگری، میراث‌فرهنگی و صنایع دستی استان - توسعه و تقویت تأسیسات گردشگری هتل‌ها، مهمانپذیرها و رستوران‌های میانی‌راهی و چگونگی اداره آنها

در ادامه تغییرات ایجاد شده در سرفصل‌های کلی این کارگروه طی سه آیین‌نامه مذکور مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۲۹. بررسی تغییرات سرفصل‌های کلی وظایف کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

محورهای اضافه شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای حذف شده در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴	محورهای مشترک
<ul style="list-style-type: none"> • اولویت‌های پژوهشی امور میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری • توسعه تأسیسات اقامتی ارزان قیمت • توسعه صنعت گردشگری استان از طریق قطب‌های گردشگری • تنظیم خط‌مشی صادرات صنایع دستی استان • رفع مشکلات اجرایی مناطق نمونه گردشگری • غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان • تغییر کاربری کاروانسراها و رباط‌ها • توسعه و تقویت تأسیسات گردشگری هتل‌ها، مهمانپذیرها و رستوران‌ها و ... 	<ul style="list-style-type: none"> • پیشنهاد بودجه سالیانه • شناسایی اولویت‌های پژوهشی • ایجاد هماهنگی لازم بین بخش‌های مؤثر در توسعه زیرساخت‌های گردشگری • فراهم نمودن زمینه ورود سرمایه‌های خارجی و داخلی • برنامه‌ریزی درخصوص سیستم‌های یکپارچه آمار و اطلاعات • تدوین سند توسعه گردشگری • حذف سرمایه‌گذاری از طریق پیشنهاد اصلاح قوانین 	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت • جذب سرمایه‌های مادی و معنوی بخش غیردولتی و مردم • حمایت از تولیدکنندگان صنایع دستی و تبلیغ و ترویج محصولات صنایع دستی استان • تربیت و آموزش نیروی انسانی در امور گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی

نکته قابل توجه در ارتباط با وظایف این کارگروه این است که وظیفه «برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت» در آیین‌نامه‌های سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نیز مورد توجه قرار گرفته است.

۹-۵-۲. بررسی وظایف کارگروه‌های تخصصی بانوان و خانواده

جدول زیر وظایف کارگروه تخصصی بانوان و خانواده را در آیین‌نامه‌های مربوط به سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

جدول ۳۰. وظایف کارگروه تخصصی بانوان و خانواده

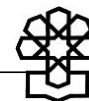
کارگروه تخصصی بانوان و خانواده ۱۳۸۷	کارگروه تخصصی بانوان و خانواده ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴
<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و کوتاه‌مدت مرتبط با امور بانوان و خانواده در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش، توسعه و عمران استان - تدوین اولویت‌های پژوهشی مرتبط با امور بانوان و خانواده و ارائه پیشنهاد به دبیرخانه شورا - ارزیابی و نظارت بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان - بررسی و راهکارها و ارائه پیشنهادها مناسب در زمینه‌های زیر: <ul style="list-style-type: none"> • شناسایی مسائل، مشکلات و نیازهای بانوان و خانواده استان • در کلیه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و بهداشتی • هماهنگی جهت فراهم نمودن زمینه‌های لازم در رفع مشکلات بانوان و خانواده و کاهش نابرابری‌های جنسیتی در استان • برنامه‌ریزی برای تقویت مشارکت همه‌جانبه بانوان و خانواده در استان • ایجاد هماهنگی در سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی جهت پیشبرد اهداف مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان 	<ul style="list-style-type: none"> - بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت و کوتاه‌مدت مرتبط با امور بانوان و خانواده در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و طرح‌های آمایش، توسعه و عمران استان - تدوین اولویت‌های پژوهشی مرتبط با امور بانوان و خانواده و ارائه پیشنهاد به دبیرخانه شورا - ارزیابی و نظارت و عملکرد دستگاه‌های اجرایی مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان. - شناسایی مسائل، مشکلات و نیازهای بانوان و خانواده استان در کلیه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و بهداشتی - هماهنگی جهت فراهم نمودن زمینه‌های لازم در رفع مشکلات بانوان و خانواده و کاهش نابرابری‌های جنسیتی در استان - برنامه‌ریزی برای تقویت مشارکت همه‌جانبه بانوان و خانواده در استان - ایجاد هماهنگی در سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اجرایی جهت پیشبرد اهداف مرتبط با امور بانوان و خانواده در استان

همانطور که ملاحظه می‌شود، وظایف این کارگروه در سه آیین‌نامه مورد بررسی تقریباً مشابه بوده است.^۱

براساس مطالب ارائه شده در قسمت‌های پیشین می‌توان گفت، بررسی آیین‌نامه‌های اجرایی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها نشان می‌دهد، طیف وسیعی از وظایف برای کارگروه‌های تخصصی در نظر گرفته شده است. این در حالی است که تحقق هر کدام از آن وظایف و خواست‌ها نیازمند برنامه است و به‌نظر می‌رسد در بسیاری از موارد پیشبرد همزمان آنها از ظرفیت مادی و انسانی مناطق خارج است. بنابراین باید الگوی همکاری مناسبی بین مرکز و استان‌ها وجود داشته باشد تا بتوان انتظار عملکرد مناسبی از آنها داشت.

ازسوی دیگر بررسی وظایف این شورا حکایت از آن دارد که وظایف اکثر کارگروه‌های تخصصی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴، نسبت به آیین‌نامه قبلی محدودتر شده است. ازجمله مهمترین وظایفی که در آیین‌نامه سال‌های مذکور حذف شده است، وظیفه «بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت» است و این وظیفه تنها در

۱. لازم به ذکر است که بررسی مقایسه‌ای کارگروه‌های تخصصی «کارگروه تخصصی توسعه روستایی و عشایری»، «کارگروه تخصصی آموزش، پرورش، فناوری و نوآوری» و «کارگروه تخصصی استانداردسازی و ارتقای کیفیت کالا و خدمات» به‌دلیل اینکه در آیین‌نامه ۱۳۹۴ به لیست کارگروه‌های تخصصی اضافه شده‌اند وجود ندارد.

فهرست وظایف کارگروه‌های تخصصی «آمایش سرزمین، محیط‌زیست و توسعه پایدار»، «میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری» و «بانوان و خانواده»^۱ قابل مشاهده است.^۲

البته لازم به ذکر است در ارتباط با حذف و اضافه‌های صورت گرفته در لیست وظایف کارگروه‌های تخصصی نیز نمی‌توان منطق کارشناسی مشخصی یافت.

۲-۶. بررسی اختیارات بودجه‌ای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

با توجه به موارد فوق‌الذکر، به نظر می‌رسد تاکنون در زمینه تمرکززدایی امور اجرایی، از منظر قانون و ساختار نهاد اجرایی توجهات قابل ملاحظه‌ای صورت گرفته است. اما سؤال اساسی این است که چرا با وجود مواد قانونی متعدد و شکل‌گیری نهاد اجرایی مربوطه در استان‌ها، هنوز هم عملکرد دولت به صورت تمرکزگرا بوده و بازدهی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها ملموس نیست؟ آیا این مسئله ناشی از ضعف قانون است و یا عدم کفایت در مسائل مدیریتی، اجرایی و نظارتی در آن نقش دارند؟^۳

بررسی‌ها نشان می‌دهد اغلب استانداران (به‌عنوان رئیس شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها)، مهم‌ترین مشکل در مسیر دستیابی به اهداف توسعه منطقه‌ای را کمبود منابع مالی عنوان می‌کنند. بنابراین بررسی سهم اعتبارات استانی در بودجه‌های سالیانه می‌تواند تصویر واقع‌نمایانه‌ای از اختیارات بودجه‌ای استان‌ها ارائه دهد.

همانطور که در جدول زیر مشاهده می‌شود بین سال‌های ۱۳۸۷^۴ تا ۱۳۹۴ این سهم همواره کمتر از ۹/۵ درصد و به‌طور میانگین ۷ درصد بوده است. بنابراین می‌توان گفت در مجموع اختیارات محدودی در زمینه بودجه‌ریزی و امور اجرایی به استان‌ها داده شده است.

۱. کارگروه‌های تخصصی «میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری» و «بانوان و خانواده» طی اصلاحیه‌هایی به کارگروه‌های آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ اضافه شدند، به نظر می‌رسد ساختار این دو کارگروه از آیین‌نامه سال ۱۳۸۷ گرفته شده است و دلیل اینکه در وظایف این دو کارگروه بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت وجود دارد، می‌تواند با این موضوع تبیین گردد.

۲. لازم به تذکر است که کلیه موارد ارائه شده در این بخش مربوط به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است این در حالی است که فصل سوم آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ به کمیته برنامه‌ریزی شهرستان‌ها اختصاص یافته است که در اینجا به دلیل جلوگیری از پراکندگی مطالب به آن پرداخته نشده است.

۳. در اینجا با توجه به محدودیت مطالعات و اسناد قابل دسترسی در این زمینه، به منظور پاسخ دادن به سؤالات فوق‌الذکر از نتایج جلسات بحث متمرکز با حضور کارشناسان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، وزارت کشور و معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی بهره‌گرفته شده است.

۴. انتخاب سال ۱۳۸۷ به منظور مطابقت با سال بررسی آیین‌نامه اجرایی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان (مربوط به سال ۱۳۸۷) بوده است.

(میلیون ریال)

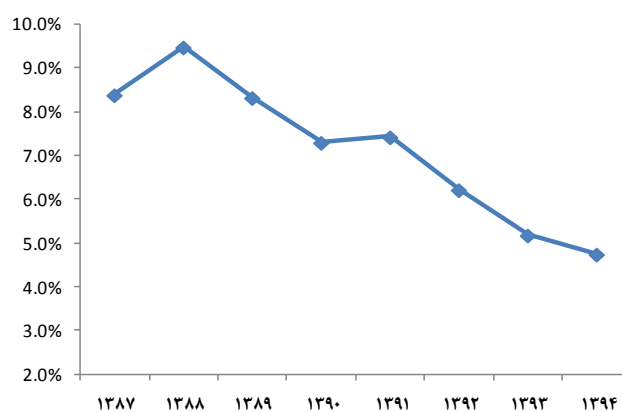
جدول ۳۱. کل اعتبارات استانی و نسبت آن به کل اعتبارات

نسبت اعتبارات استانی به کل اعتبارات (درصد)	اعتبارات			سال
	جمع	استانی	ملی	
۸/۴	۹۰,۲۹۷,۱۷۸	۷۵,۶۰۶,۰۵۳	۸۲۵,۶۹۱,۱۲۵	۱۳۸۷
۹/۵	۹۵۱,۰۶۸,۷۲۳	۹۰,۱۶۶,۵۰۳	۸۶۰,۹۰۲,۲۲۰	۱۳۸۸
۸/۳	۱,۱۴۱,۲۴۲,۴۱۹	۹۵,۰۱۲,۵۲۷	۱,۰۴۶,۲۲۹,۸۹۲	۱۳۸۹
۷/۳	۱,۳۹۹,۰۲۵,۱۱۱	۱۰۲,۱۴۷,۱۵۲	۱,۲۹۶,۸۷۷,۹۵۹	۱۳۹۰
۷/۴	۱,۶۰۹,۶۴۶,۰۶۱	۱۱۹,۵۵۳,۳۸۶	۱,۴۹۰,۰۹۲,۶۷۵	۱۳۹۱
۶/۲	۲,۱۰۱,۴۶۰,۲۱۸	۱۳۰,۷۱۲,۱۹۳	۱,۹۷۰,۷۴۸,۰۲۵	۱۳۹۲
۵/۲	۲,۱۴۴,۲۵۹,۰۵۶	۱۱۱,۱۱۸,۳۸۱	۲,۰۳۳,۱۴۰,۶۷۵	۱۳۹۳
۴/۷	۲,۶۳۷,۳۶۷,۶۰۹	۱۲۵,۱۹۱,۹۴۶	۲,۵۱۲,۱۷۵,۶۶۳	۱۳۹۴

مأخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴.

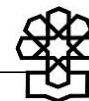
ازسوی دیگر بررسی روند سهم اعتبارات استانی از کل اعتبارات نیز نشان می‌دهد، این سهم طی سال‌های مورد بررسی تقریباً روند کاهشی داشته است. به‌طوری که سهم اعتبارات استانی از سال ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۰ کاهش یافته است و در سال ۱۳۹۱ پس از یک افزایش جزئی، مجدداً تا سال ۱۳۹۴ روند کاهشی را دنبال کرده است.

نمودار ۹. روند سهم اعتبارات استانی از کل اعتبارات طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۴

مأخذ: با استفاده از آمار قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴.

برای ارائه تصویر تفصیلی‌تر از وضعیت سهم اعتبارات استانی از کل اعتبارات در این بخش به بررسی سهم اعتبارات هزینه‌ای استانی از کل اعتبارات هزینه‌ای و سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) استانی از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پرداخته شده است.

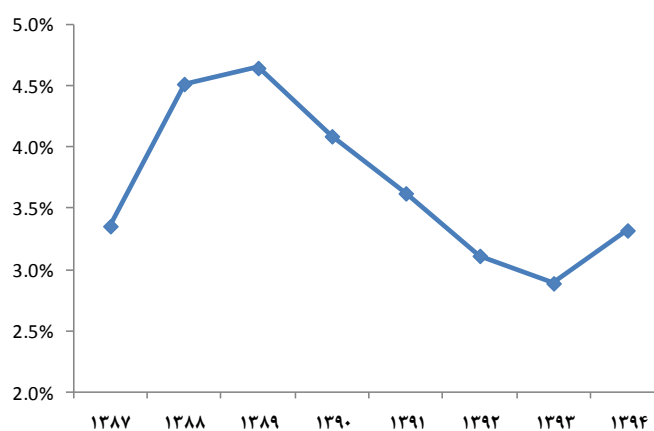
جدول ۳۲. اعتبارات هزینه‌ای استانی و نسبت آن به کل اعتبارات هزینه‌ای (میلیون ریال)

نسبت اعتبارات هزینه‌ای استانی به کل اعتبارات هزینه‌ای (درصد)	اعتبارات هزینه‌ای				سال
	استانی		ملی		
	اختصاصی	عمومی	اختصاصی	عمومی	
۳/۴	۱۲,۸۸۰	۲۲,۰۴۲,۹۷۳	۷۳,۵۸۴,۴۸۲	۵۶۱,۰۸۳,۰۶۵	۱۳۸۷
۴/۵	۳,۴۱۹,۶۸۰	۲۶,۷۳۴,۶۷۵	۷۲,۳۴۸,۵۴۳	۵۶۴,۶۱۱,۹۷۲	۱۳۸۸
۴/۷	۳,۸۰۱,۰۰۰	۳۴,۵۳۸,۹۷۸	۸۷,۶۳۲,۰۸۳	۶۹۸,۳۶۹,۶۹۸	۱۳۸۹
۴/۱	۳,۸۹۱,۰۰۰	۳۹,۰۵۵,۲۰۰	۱۴۷,۴۶۴,۰۲۰	۸۵۸,۸۶۵,۴۸۶	۱۳۹۰
۳/۶	۴,۱۴۱,۰۰۰	۳۹,۸۱۹,۸۶۶	۱۹۷,۳۳۶,۹۸۴	۹۷۰,۸۹۳,۱۷۶	۱۳۹۱
۳/۱	۲,۵۴۵,۰۰۰	۴۵,۳۴۴,۷۵۱	۲۵۳,۵۵۸,۷۷۲	۱,۲۳۵,۵۷۳,۳۴۰	۱۳۹۲
۲/۹	۵,۰۸۳,۰۰۰	۴۴,۹۸۶,۹۱۶	۲۳۳,۳۴۲,۴۰۴	۱,۴۴۸,۳۳۸,۰۹۴	۱۳۹۳
۳/۳	۷,۲۸۵,۰۰۰	۶۳,۴۵۷,۳۴۶	۳۷۳,۹۹۹,۴۳۸	۱,۶۸۳,۷۷۱,۴۲۹	۱۳۹۴

مأخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، بیشترین سهم اعتبارات هزینه‌ای استانی از کل اعتبارات هزینه‌ای معادل ۴/۷ درصد و مربوط به سال ۱۳۸۹ بوده و میانگین این سهم طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۳، حدود ۳/۷ درصد بوده است. بررسی روند سهم اعتبارات هزینه‌ای استانی از کل اعتبارات هزینه‌ای نشان می‌دهد که سهم این نوع از اعتبارات استانی تا سال ۱۳۸۹ روند افزایشی داشته و از سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ کاهش یافته است، به طوری که طی سال‌های مذکور نزدیک به ۱/۸ درصد از سهم این اعتبارات در استان‌ها کاسته شده است. نمودار زیر روند این تغییرات را به خوبی نشان می‌دهد.

نمودار ۱۰. روند سهم اعتبارات هزینه‌ای استانی از کل اعتبارات هزینه‌ای طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۴

مأخذ: با استفاده از آمار قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴.

آمار موجود در قوانین بودجه سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ در ارتباط با اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز نشان می‌دهد که سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی در طول دوره مذکور هیچ‌گاه بیشتر از ۲۱/۹ درصد نبوده است و میانگین سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی طی این سال‌ها نیز معادل ۱۸ درصد بوده است.

جدول ۳۳. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی و نسبت آن به

کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (میلیون ریال)

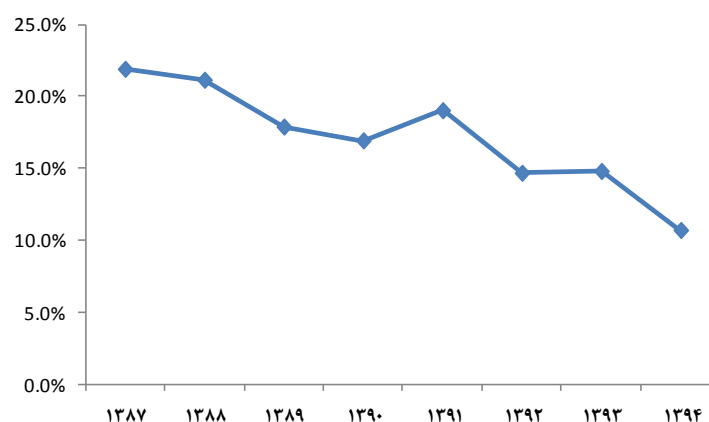
نسبت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی به کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (درصد)	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			سال
	جمع	استانی	ملی	
۲۱/۹	۲۴۴,۵۷۳,۷۷۸	۵۳,۵۵۰,۲۰۰	۱۹۱,۰۲۳,۵۷۸	۱۳۸۷
۲۱/۱	۲۸۳,۹۵۳,۸۵۳	۶۰,۰۱۲,۱۴۸	۲۲۳,۹۴۱,۷۰۵	۱۳۸۸
۱۷/۹	۳۱۶,۹۰۰,۶۶۰	۵۶,۶۷۲,۵۴۹	۲۶۰,۲۲۸,۱۱۱	۱۳۸۹
۱۶/۹	۳۴۹,۷۴۹,۴۰۵	۵۹,۲۰۰,۹۵۲	۲۹۰,۵۴۸,۴۵۳	۱۳۹۰
۱۹/۰	۳۹۷,۴۵۵,۰۳۵	۷۵,۵۹۲,۵۲۰	۳۲۱,۸۶۲,۵۱۵	۱۳۹۱
۱۴/۷	۵۶۴,۴۳۸,۳۵۵	۸۲,۸۲۲,۴۴۲	۴۸۱,۶۱۵,۹۱۳	۱۳۹۲
۱۴/۸	۴۱۲,۵۰۸,۶۴۲	۶۱,۰۴۸,۴۶۵	۳۵۱,۴۶۰,۱۷۷	۱۳۹۳
۱۰/۷	۵۰۸,۸۵۴,۳۹۶	۵۴,۴۴۹,۶۰۰	۴۵۴,۴۰۴,۷۹۶	۱۳۹۴

مأخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴.

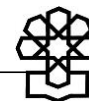
نمودار زیر روند تغییرات سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی را طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

نمودار ۱۱. روند سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی از کل

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای طی سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۴

مأخذ: با استفاده از آمار قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴.

روند سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ نشان می‌دهد سهم این اعتبارات استانی کاهش یافته است. البته در سال ۱۳۹۱ سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، یک افزایش را تجربه کرده، اما در سال‌های بعدی روند کاهشی همچنان ادامه یافته است.

ذکر این نکته نیز لازم است که در عمل اختیارات این شورا در تخصیص همین مقدار منابع نیز در فرآیند تصویب و اجرای بودجه با محدودیت‌هایی مواجه بوده است. از جمله آنکه در اغلب سنوات مجلس شورای اسلامی، شوراها را موظف به اختصاص بخشی از این منابع به موضوعات خاص کرده است یا سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی این شوراها را موظف به اخذ مجوز از این سازمان برای تخصیص کرده‌اند.

۲-۲. بررسی نظارت و نحوه ارتباط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان با مرکز

از جمله مسائل حیاتی دیگر در ارتباط با شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها به‌عنوان نهاد متولی توسعه استانی، بررسی چگونگی ارتباط این شورا با نهادهای مربوطه مرکزی، نحوه نظارت بر آن و میزان پاسخگویی است.

همانطور که در قسمت‌های پیشین نیز مطرح شد، قبل از انحلال سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، این سازمان و «هیئت عالی نظارت مجلس شورای اسلامی»^۱ به‌عنوان نهادهای ناظر شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، موظف به نظارت بر عملکرد این شورا بوده‌اند.

پس از انحلال سازمان مدیریت، شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان ذیل استانداری‌ها ادامه فعالیت پرداخت و بنابراین نهاد ناظر مرکزی «وزارت کشور» بوده است. اکنون با احیای سازمان مدیریت، مجدداً شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها ذیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استانی به فعالیت خواهند پرداخت و بنابراین دوباره سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به‌عنوان نهاد ناظر مرکزی خواهد بود. با توجه به اهمیت مسئله ارتباط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان با نهادهای ناظر مرکزی و در دسترس نبودن اطلاعات شفاف در این رابطه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با تکیه بر روش بحث متمرکز^۲ اقدام به برگزاری جلسه‌ای^۳ با حضور نمایندگان مربوطه دستگاه‌های ناظر مرکزی کرده

۱. تا قبل از تشکیل معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۸۸، شورای عالی نظارت مجلس وظیفه نظارت بر شوراها را بر عهده داشته است.

2. Focus group, Group interview

گروه متمرکز روشی است که به‌طور روزافزون جایگاه خود را در تحقیقات باز کرده است. با استفاده از این روش می‌توان اطلاعات غنی را طی پویایی گروه، در ارتباط با موضوعی خاص به دست آورد. گروه متمرکز جلسه گروهی است که به‌وسیله رهبر گروه هدایت و در شرایط غیررسمی به هدف گردآوری اطلاعات در مورد عنوان خاص برگزار می‌شود.

۳. جلسه هم‌اندیشی مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۶ با موضوع «بررسی نحوه ارتباط شوراها و توسعه استان‌ها با نهادهای مرکزی و نحوه نظارت بر آنها»، مرکز پژوهش‌های مجلس.

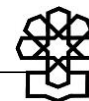
است که در اینجا براساس یافته‌های آن به تبیین نحوه ارتباط و نظارت نهادهای مذکور پرداخته می‌شود. براساس اظهارات کارشناس وزارت کشور، از جمله وظایف ذاتی معاونت اقتصادی و توسعه منطقه‌ای وزارت کشور، حساسیت نسبت به مسائل توسعه منطقه‌ای و ارزیابی آنها است و شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استانی موظف هستند گزارش‌هایی از عملکرد خود به وزارت کشور ارسال کنند. اما متأسفانه یا گزارشی از طرف شوراها ارسال نشده و یا محتوای گزارش‌های ارسالی قابلیت استفاده و ارزشگذاری نداشته و در اغلب آنها تنها به مسائل ظاهری از قبیل تعداد جلسات، اعضای حاضر و تصمیمات بسیار جزئی توجه شده است.

باید توجه داشت که وزارت کشور شاخص‌هایی نیز جهت ارزیابی عملکرد شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها دارد. بررسی‌های انجام شده در این نهاد با استفاده از شاخص‌های مذکور حکایت از این دارد که در طول عمر تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، اقدامات مؤثر و قابل توجهی در زمینه توسعه متوازن صورت نگرفته و نابرابری‌ها در این دوران افزایش یافته است.

در ارتباط با نظارت نیز هر ساله وزارت کشور هیئتی متشکل از بخش‌های مختلف ستادی نظیر معاونت اقتصادی، معاونت عمرانی و غیره به استان‌ها ارسال می‌کند. این هیئت با توجه به اهداف و وظایفی که شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان دارند، به ارزیابی عملکرد آنها می‌پردازد. در این ارتباط با استانداران و معاونین آنها جلساتی برگزار می‌شود و دلایل ضعف، قوت، موفقیت و عدم موفقیت آنها بررسی می‌گردد. در نهایت نیز نتایج به دست آمده از جلسات مذکور به‌عنوان عملکرد شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها تقدیم دولت می‌شود. لازم به ذکر است که در گزارش‌های مذکور به شاخص‌های ارزیابی کمی وزن قابل توجهی داده می‌شود.

از دیدگاه کارشناس وزارت کشور، یکی از آسیب‌های جدی مربوط به شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، نوع نگاه استانداران است. زیرا اغلب استانداران اطلاعات کافی جهت تدوین برنامه‌ای عملیاتی برای شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه ندارند و راه‌حل مشکلات را در جذب هرچه بیشتر منابع ریالی و ارزی می‌دانند. به عبارت دیگر تلقی کلی استانداران این است که تا منابع مکفی در اختیار نباشد، نمی‌توان انتظار عملکرد مناسب و مطلوب داشت. در واقع مسئولان استانی در مذاکرات خود با نهادهای مرکزی بیشتر به دنبال دریافت تسهیلات تکلیفی هستند.

یکی دیگر از نهادهای مرکزی که وظیفه نظارت بر عملکرد شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان را برعهده دارد، مجلس شورای اسلامی است. براساس اظهارات کارشناسان معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی، این معاونت هر سه ماه یکبار از شوراها و ناظرین آنها درخواست گزارش می‌کند. در این راستا بعضی استان‌ها همکاری کرده و گزارش‌ها را در اختیار معاونت مذکور قرار می‌دهند و بعضی دیگر یا گزارشی ارائه نکرده و یا به صورت شرح مختصری، اطلاعاتی از تعداد جلسات و دیگر مسائل جزئی را ارسال می‌کنند.

بنابراین می‌توان گفت تقریباً روال خاصی برای ارتباط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استانی با معاونت نظارت مجلس وجود ندارد. ارتباط با شوراها از یک سو به خود شوراها بستگی دارد و از سوی دیگر به میزان فعال بودن نمایندگان ناظر مرتبط است. به عنوان مثال، بعضی شوراها مانند شورای پول و اعتبار فعال هستند و به طور منظم و حتی هفتگی جلساتی برگزار می‌کنند، ناظران این شورا نیز به صورت فعال به نظارت می‌پردازند، یعنی در جلسات شرکت کرده و گزارشی به معاونت نظارت تقدیم می‌کنند. اما این مسئله در مورد شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان صادق نیست.

البته در صورتی که جلسات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها تشکیل شود، همزمان هم دبیرخانه شورا و هم نماینده ناظر گزارش یا صورتجلسه را برای معاونت نظارت ارسال می‌کنند. اما واقعیت این است که این گزارش‌ها از کیفیت و غنای لازم برخوردار نیستند و عملاً نمی‌توان گزارش تحلیلی و تکمیلی براساس آن تهیه کرد. از سوی دیگر معاونت نظارت هم به دلیل نوپا بودن، فاقد یک بانک اطلاعاتی قوی در این ارتباط است و به عبارت دیگر، امکان بررسی روند عملکرد شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها براساس اطلاعات انباشت شده وجود ندارد.

در ارتباط با نحوه نظارت نمایندگان نیز تقریباً روال خاصی وجود ندارد. کارشناسان معاونت نظارت از جزئیات جلسات برگزار شده آگاهی ندارند و نمایندگان ناظر که در جلسه شورا شرکت می‌کنند معمولاً یک فرم که مسائل ظاهری از قبیل تشکیل به موقع جلسه، حضور تمامی اعضا، مصوبات، مغایرت‌های قانونی و... را پوشش می‌دهد، تکمیل کرده و در اختیار معاونت نظارت قرار می‌دهند.

یکی از چالش‌های نظارت نمایندگان بر شوراها این است که شرح وظایف کاملی برای نظارت نمایندگان ناظر وجود ندارد. در واقع قانونی که وظیفه نظارت بر شوراها را برای نمایندگان مجلس در نظر گرفته است، ابهام دارد و شفاف نیست. در این قانون به وضوح مشخص نشده است که وظیفه نماینده ناظر یک نظارت شکلی است یا نظارت محتوایی؟ به همین دلیل نیز می‌توان گفت نظارت مجلس تاکنون کارآیی مطلوبی نداشته است.

از سوی دیگر شرح وظایف معاونت نظارت نیز بسیار مختصر دیده شده است، این مسئله موجب محدود شدن فعالیت معاونت نظارت مجلس به بررسی عدم مغایرت‌های قانونی مصوبات شده است. به عبارت دیگر در اغلب موارد تنها بر مسئله عدم مغایرت قانونی مصوبات شوراها نظارت می‌شود و در موارد بسیار اندکی، گزارش‌هایی مبنی بر چگونگی عملکرد و میزان تحقق اهداف مورد نظر تهیه می‌شود.

بر این اساس می‌توان گفت نحوه نظارت کنونی معاونت نظارت و نمایندگان ناظر مجلس شورای اسلامی بر شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها، مطلوب و کارآرزیایی نمی‌شود. البته لازم به ذکر است شاخصی برای سنجش عملکرد معاونت نظارت نیز وجود ندارد که بتواند این مسئله را مورد سنجش

قرار داد.^۱

جمع بندی

یکی از اقداماتی که بسیاری از کشورهای دنیا در مسیر دستیابی به توسعه به آن روی آورده‌اند، تمرکززدایی است. در ایران نیز توجه به مسئله توسعه منطقه‌ای حتی قبل از برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صورت گرفته و در ادامه با تهیه برنامه‌های توسعه استانی به صورت قانون مصوب مجلس شورای اسلامی^۲ درآمده است.

به طور مشخص در برنامه سوم توسعه بحث مربوط به تشکیل شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان با هدف تفویض برخی اختیارات نهادهای مرکزی به نهادهای استانی که بر مبنای خرد جمعی تصمیم‌گیری می‌کنند، مطرح شده است.

یکی از دلایل تشکیل این نهاد استانی این تصور بود که توسعه‌یافتگی همه استان‌ها منجر به توسعه‌یافتگی کشور خواهد شد. البته بر روی این مسئله هنوز هم اجماع نظر وجود ندارد، به عبارت دیگر نظام اداره کشور هنوز به این نتیجه نرسیده است که آیا اگر استان‌ها توسعه یابند، کشور هم توسعه پیدا می‌کند، یا اینکه توسعه چند بخش^۳ منجر به توسعه کشور می‌شود. با در نظر گرفتن این موضوع که ساختار اجرایی کشور، قانون اساسی، مجلس، دولت و... بخشی است، سؤال اساسی که در اینجا پیش‌رو قرار می‌گیرد این است که «جایگاه استان، برنامه‌ریزی استانی و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در ساختار سیاسی اداره کشور کجا قرار گرفته است؟».

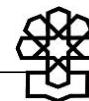
همانطور که اشاره شد از برنامه سوم توسعه به بعد علاوه بر زیرساخت‌های قانونی، نهاد متولی برنامه‌ریزی استانی با عنوان «شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان» نیز تشکیل شد و در ارتباط با اعضا و وظایف آن تاکنون چهار آیین‌نامه به تصویب هیئت دولت رسیده است. نکته قابل توجه این است که به رغم وجود تفاوت‌های غیرقابل انکار در مسائل و امکانات اقتصادی، اجتماعی، جغرافیایی، نیروی انسانی متخصص و... در استان‌های کشور و سهم متفاوت آنها از اعتبارات استانی، در قانون یک ساختار واحد برای نهاد برنامه‌ریزی استانی معرفی شده است.

یکی از مسائل مهم در ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، ترکیب اعضای آن است. براساس چهار آیین‌نامه مربوط به سال‌های ۱۳۸۲، ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴، رئیس شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها، استاندار است. بنابراین با توجه به ترکیب اعضای شورا که اغلب موقعیت شغلیشان

۱. با توجه به احیای مجدد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی از سال ۱۳۹۴ به بعد شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان موظف خواهند بود گزارش عملکرد خود را برای این نهاد نیز ارسال کنند.

۲. در قوانین برنامه سوم، چهارم و پنجم توسعه به صورت تفصیلی به تهیه برنامه‌های توسعه استانی پرداخته شده است.

۳. مثلاً بخش کشاورزی، صنعت، گردشگری و ...

وابسته به استاندار است، به نظر می‌رسد ایشان نمی‌توانند آرایبی کاملاً مستقل از نظر استاندار داشته باشند.

ازسوی دیگر بررسی ساختار و وظایف این شورا براساس آیین‌نامه‌های فوق‌الذکر نشان می‌دهد، طی سال‌های مذکور تغییراتی در اعضا و وظایف این شورا حادث شده است. یکی از مهمترین تغییرات صورت گرفته در اکثر کارگروه‌های تخصصی آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴، حذف صاحب‌نظران دانشگاهی، خبرگان محلی، نمایندگان شورای اسلامی استان و... از لیست اعضای شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان است.

حال آنکه اگر حضور اعضای مذکور را به‌عنوان یکی از تجلیات رویکرد مشارکتی در برنامه‌ریزی در نظر بگیریم، حذف این اعضا می‌تواند محل تأمل باشد. ازسوی دیگر با در نظر گرفتن ضعف کارشناسی بدنه دولت در اغلب استان‌ها (به‌خصوص استان‌های محروم)، به نظر می‌رسد باید حضور این اندک سرمایه‌های انسانی در نظام برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری استان‌ها را غنیمت دانست.

بررسی آیین‌نامه‌های اجرایی این شورا نشان می‌دهد، طیف وسیعی از وظایف برای کارگروه‌های تخصصی در نظر گرفته شده است. این در حالی است که تحقق هر کدام از آن وظایف و خواست‌ها مستلزم وجود برنامه است و به نظر می‌رسد در بسیاری از موارد، پیشبرد همزمان آنها از ظرفیت مادی و انسانی مناطق خارج است.

همچنین ازجمله مهمترین تغییرات ایجاد شده در وظایف شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در آیین‌نامه سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۴ نسبت به آیین‌نامه سال ۱۳۸۷، حذف شدن وظیفه بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، کوتاه‌مدت و میان‌مدت از وظایف کارگروه‌های تخصصی «امور اقتصادی»، «امور زیربنایی و شهرسازی»، «امور اجتماعی و فرهنگی»، «پژوهش، فناوری و تحول اداری» و «اشتغال» بوده است. بنابراین می‌توان گفت براساس آیین‌نامه سال ۱۳۹۴، کارگروه تخصصی «آمایش سرزمین، آمار و محیط‌زیست و توسعه پایدار» وظیفه اصلی تهیه و تدوین برنامه‌های توسعه استانی را بر عهده دارد.

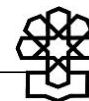
پس از بررسی وظایف محوله به شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان یک سؤال اساسی ایجاد می‌شود و آن هم این است که «تا چه اندازه اختیارات بودجه‌ای شوراهای استانی با وظایف تبیین شده در آیین‌نامه‌های اجرایی تناسب دارد؟». به‌منظور ارائه تصویری شفاف از اختیارات بودجه‌ای استان‌ها، سهم اعتبارات استانی از کل اعتبارات طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته است.

بررسی اعتبارات استانی نشان می‌دهد، اختیارات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها (مجموع ۳۱ استان) کمتر از ۱۰ درصد از کل اعتبارات است. ازسوی دیگر تقسیم اعتبارات مذکور بین استان‌ها و سپس شهرستان‌ها، دهستان‌ها و... از قدرت اثرگذاری آن کاسته و نهایتاً نمی‌توان انتظار عملکرد مطلوبی داشت.

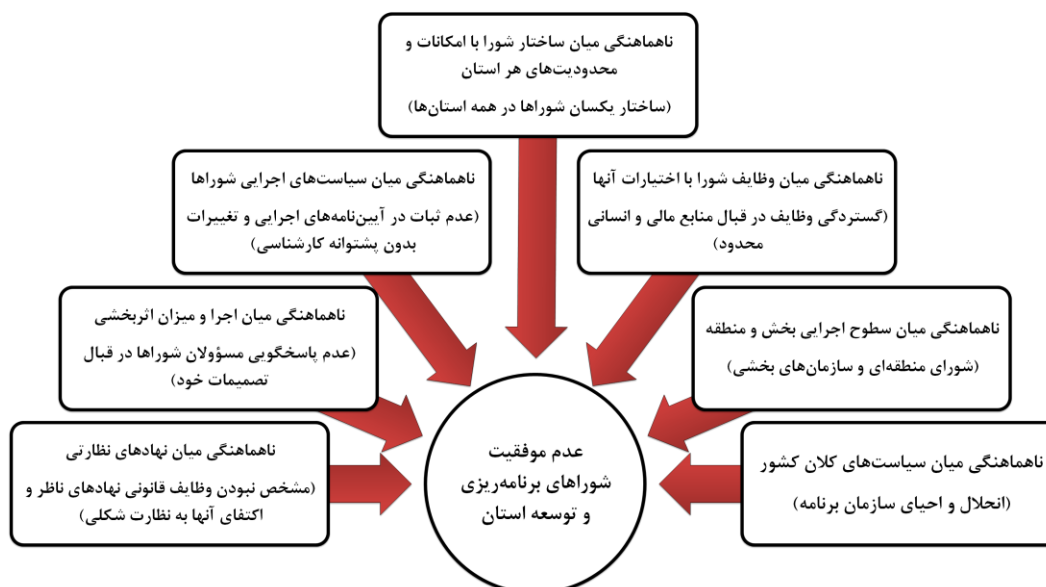
البته باید توجه داشت این تصور که «موفقیت بخش‌ها و استان‌ها تنها در گرو جذب ارز و ریال هر چه بیشتر است»، خود یکی از کانون‌های اصلی گرفتاری‌های کشور محسوب می‌شود. زیرا براساس مبانی نظری و تئوری‌های اقتصادی، داشتن پولی که ظرفیت جذبش وجود نداشته باشد، بیماری نامیده می‌شود. بنابراین ضروری است در گام نخست به مناطق القا شود، بجای تلاش جهت جذب ارز و ریالی که منشأ ناکارآمدی و فساد بیشتر است، به ایجاد ظرفیت‌های جذب منابع توجه کنند.

بررسی مسئله نظارت بر شوراها و پاسخگویی آنها در برابر نهادهای نظارتی نیز نشان می‌دهد نهادهای ناظر تنها به وجوه ظاهری نظیر تشکیل جلسات، تعداد حاضرین، عدم مغایرت مصوبات با قانون و... توجه داشته‌اند و عملاً مسائل محتوایی و بررسی میزان اثربخشی اقدامات شوراها را برنامه‌ریزی و توسعه استان مغفول باقی‌مانده است. در این ارتباط یکی از دلایل ناکارآمدی نظارت بر شوراها برنامه‌ریزی را می‌توان ابهام در قوانین مربوطه و مشخص نبودن شرح وظایف کامل برای نهادهای ناظر دانست.

به‌طور کلی با توجه به بررسی ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها و کارگروه‌های تخصصی زیرمجموعه آنها، به‌نظر می‌رسد این نهاد از ساختار مطلوب و مناسبی برخوردار نبوده و علاوه بر آن اعتبارات و بودجه مکفی نیز در اختیار ندارد. لذا در مجموع نتوانسته است به‌طور شایسته در فرآیند توسعه استان‌ها اثرگذار باشد. به‌علاوه به‌دلیل ضعف در ساختار نهادهای نظارتی، نظارت مؤثری بر روی شوراها نیز صورت نگرفته و بنابراین هیچ‌گونه پاسخگویی از سوی شوراها برنامه‌ریزی و توسعه استان در قبال وظایفی که برعهده آنها قرار گرفته است، وجود ندارد.

نمودار ۱۲. ناهماهنگی‌های پیرامون شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها

بنابراین می‌توان گفت علی‌رغم وجود زیرساخت‌های قانونی و نهاد مجری، هنوز هم برنامه‌ریزی استانی در ایران وجود ندارد. البته باید توجه داشت، همانطور که تمرکزگرایی افراطی فاقد منطق و کارکرد مناسب است، یکباره رها کردن و احاله کل مسئولیت‌ها به مناطق و استان‌ها، قبل از اینکه بسترها و ظرفیت‌های لازم در مناطق ایجاد شود، می‌تواند بسیار مخاطره‌آمیز باشد.

براساس بررسی‌های انجام شده در این مطالعه، ساختار فعلی شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان دستاوردهای مشخصی در مسیر توسعه استانی نداشته است. ازسوی دیگر به دلیل ضعف در نظارت، در مقابل اعتبارات دریافتی (هرچند ناچیز) نیز هیچگونه پاسخگویی وجود ندارد.

بنابراین به نظر می‌رسد جهت تحقق برنامه‌های استانی، ابتدا ضروری است تعریف مشخصی از «نظام برنامه‌ریزی منطقه‌ای» ارائه و در ادامه اراده و نگاه نظام تصمیم‌گیری ملی با آن همراه گردد. سپس به منظور توانمندسازی نهادهای فعلی در جهت افزایش اختیارات و تأمین و آموزش نیروی انسانی، ایجاد زیرساخت‌های نهادی، آماری و... «برنامه دوران گذار» تدوین شود.

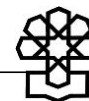
این برنامه باید به گونه‌ای طراحی شود که با اجرای آن به تدریج از مسئولیت‌های دولت مرکزی کاسته و بر اختیارات مناطق و استان‌ها افزوده شود. این انتقال اختیارات و وظایف باید از مسائل جزئی‌تر آغاز شده و همراه با توانمندسازی و ارتقای ظرفیت‌های شوراهای برنامه‌ریزی استانی، به مسائل اساسی‌تر برسد.

شایان ذکر است ضروری است بازنگری جدی در ساختار شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها از منظر کارگروه‌های تخصصی زیرمجموعه، شرح وظایف و ترکیب اعضا صورت پذیرد. در این ارتباط

پیشنهاد می‌شود ساختار شورای برنامه‌ریزی هر استان براساس ظرفیت‌ها و محدودیت‌های خاص آن استان شکل گیرد و برای هر یک از این شوراها براساس رویکرد برنامه‌ریزی راهبردی، متناسب با نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها، اهداف کلان تعیین شود. به‌منظور دستیابی به اهداف کلان راهبردهای اجرایی مشخص گردد و نهایتاً در قالب این راهبردها، سیاست‌های اجرایی اتخاذ شوند. بنابراین انتظار می‌رود کلیه اقدامات شوراها براساس برنامه راهبردی خاص هر استان صورت پذیرد. ازسوی دیگر، طراحی یک نظام کارآمد «کنترل، بازخورد و ارزیابی اثربخشی» به‌منظور بهبود عملکرد شوراهای برنامه‌ریزی ضروری به‌نظر می‌رسد. برای این منظور ابتدا نیاز است جایگاه قانونی نهادهای ناظر و ضمانت اجرایی تصمیمات آنها به‌خوبی مشخص شود. پس از فراهم شدن این بستر نهادی، چارچوب وظایف این نهادها می‌تواند در سه سطح «کنترل»، «بازخورد» و «ارزیابی اثربخشی» شکل گیرد.

در این ارتباط نهادهای ناظر باید در سطح نخست به «کنترل» شکلی و محتوایی گزارش‌های عملکرد ارسالی ازسوی شوراهای استانی بپردازند. سپس با بهره‌گیری از بررسی‌های کارشناسی صورت‌گرفته، اقدام به تهیه گزارش «بازخورد» و ارائه آن به شوراها کنند. هدف از این امر، ایجاد یک فضای تعاملی میان نهادهای نظارتی و شوراهای استانی به‌منظور اصلاح رویه‌های نادرست در کوتاه‌ترین زمان ممکن است. در نهایت نیز با ساماندهی یک نظام «ارزیابی اثربخشی»، میزان موفقیت اقدامات صورت گرفته مورد سنجش قرار می‌گیرد.

مجموع نتایج حاصل از مراحل فوق‌الذکر می‌تواند در اصلاح برنامه‌ها و سیاست‌های گذشته و به‌کارگیری رویکردهای مطلوب‌تر در برنامه‌ریزی‌های آتی مؤثر باشد. بر این اساس می‌توان انتظار داشت عملکرد مناسب نهادهای نظارتی، الزامات پاسخگویی مسئولان برنامه‌ریزی استانی را نیز در قبال تصمیماتی که اتخاذ می‌کنند، فراهم آورد. البته باید توجه داشت، این مسیر دارای پیچیدگی‌های فراوانی است و برای ارائه الگوی روشنی از این فرآیند، نیاز است در آینده مطالعات جامعی صورت گیرد.

منابع و مآخذ

۱. آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی، ۱۳۸۲.
 ۲. آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی، ۱۳۸۷.
 ۳. آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی، ۱۳۹۰.
 ۴. آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی، ۱۳۹۴.
 ۵. توفیق، فیروز، «برنامه‌ریزی در ایران و چشم‌انداز آینده»، مؤسسه عالی آموزش و پژوهش و مدیریت و برنامه‌ریزی، ۱۳۸۵.
 ۶. خسروی، شراره و ژیلا عابدسعیدی. «گروه متمرکز، روشی در گردآوری اطلاعات»، نشریه دانشگاه علوم پزشکی تهران، دوره ۲۳، شماره ۶۸، ۱۳۸۹.
 ۷. دفتر آمایش سرزمین، (۱۳۸۲)، «سازوکار تهیه اسناد ملی توسعه استانی و بخشی از سند آمایش سرزمین»، سری ۳-۷۹-۱۳۷۴۵۹، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۸۲.
 ۸. سیف‌الدینی، فرانک و موسی پناهنده‌خواه، «چالش‌های و موانع برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای در ایران»، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۳، ۱۳۸۹.
 ۹. صرافی، مظفر، «مبنای برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای»، سازمان برنامه‌ریزی و مدیریت کشور، ۱۳۷۹.
 ۱۰. عظیمی (آرانی)، حسین، «اقتصاد ایران: توسعه، برنامه‌ریزی، سیاست و فرهنگ»، نشر نی، ۱۳۹۱.
 ۱۱. قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور.
 ۱۲. قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور.
 ۱۳. قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.
 ۱۴. قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور.
 ۱۵. قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور.
 ۱۶. قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور.
 ۱۷. قانون بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور.
 ۱۸. قوانین برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۷۲-۱۳۶۸).
 ۱۹. قوانین برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۷۸-۱۳۷۴).
 ۲۰. قوانین برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۸۴-۱۳۷۹).
 ۲۱. قوانین برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۸۸-۱۳۸۴).
 ۲۲. قوانین برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۹۴-۱۳۹۰).
 ۲۳. معاونت برنامه‌ریزی و ارزشیابی دفتر برنامه‌سنجی و اقتصاد کلان، «روش تدارک برنامه استانی در مرحله اول»، سری ۱۶-۲-۳۱۸۹۹، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۱.
 ۲۴. معاونت پژوهشی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، «تجزیه برنامه ملی و روش برنامه‌ریزی منطقه‌ای»، شماره مسلسل: ۲۷۹۲، ۱۳۷۳.
 ۲۵. آتش‌بار، توحید و مرضیه طاهری، «مجموعه مطالعات الگوی مطلوب برنامه‌ریزی برای ایران ۱. مفاهیم و تعاریف برنامه و برنامه‌ریزی»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات بودجه، گروه برنامه، شماره مسلسل: ۱۲۲۹۹، ۱۳۹۰.
26. Jan Harfst (2012), "A Practitioner's Guide to Area-Based Development Programming", UNDP Regional Bureau for Europe & CIS.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۴۷۷

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مجموعه مطالعات منطقه‌ای و آمایش سرزمین در ایران (۲) بررسی نظام برنامه‌ریزی استانی در ایران با تأکید بر ساختار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه توسعه و برنامه‌ریزی)

تهیه و تدوین: زهرا ذاکری

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، حسن سبحانی، میکائیل عظیمی، ابوالفضل پاسبانی صومعه و سیدمحسن علوی‌منش

متقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه محاسبات

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون برنامه توسعه
۲. شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان
۳. برنامه‌ریزی توسعه استانی
۴. اقتصاد منطقه‌ای

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۷/۱۵